Vidék Magazin
Country Magazine

Ukrajna
A bizonytalanság biztos

Új Ptk.
A törvények közel felét érinti

Csak a költségvetés
Surányi György a gazdaságról

Program a vidékért
Mit vár az új kormánytól a MOSZ?

IV. évfolyam I 2014. április • www.videkmagazin.hu
Ára: 690 Ft • előfizetőknek: 620 Ft I Külföldön: 3 €, 12 Lei, 280 Dinar

A világ enni akar

Interjú Kulik Zoltánnal, a Vitafort Zrt. vezérigazgatójával

14004
9 772062 490006

GERÉBY
KÚRIA
HOTEL ÉS LOVASUDVAR

Pusztán vendégszeretet.

Bízza rendezvényét profikra!

Budapesttől félórányira, festői környezetben várja Önöket hazánk egyik legjobb konferenciaszállodája, a lajosmizsei Geréby Kúria!

Évtizedes tapasztalat protokollrendezvények, gépkiállítások és vevőtalálkozók lebonyolításában. Cégekre szabott különleges programajánlatok, profi személyzet és partnerek, maximális rugalmasság!

6050 Lajosmizse, Alsólajos 224. Tel.: 76/356-555, 30/9559-056
E-mail: gereby@gereby.hu Web: www.gereby.hu

arany csillag díj aranynap 2008 díj

Fotó: Európai Parlament

Új idők

KÖSZÖNTÖM, TISZTELT OLVASÓ! Mire ez a lapszám, a Vidék Magazin áprilisi száma a kezébe kerül, túl leszünk egy országgyűlési választáson. Az élet pedig megy tovább. Már csak azért is érdemes inkább a jövőre koncentrálni, mert minden választással új idők jönnek. Az új idők pedig egyvalamit biztosan hoznak: változást.

Ez a Vidék Magazin már ennek az új, tavaszi fuvallatnak a jegyében készült. Több nézőpontból elemezzük az ukrajnai változásokat, amelyek mindenképpen hatással lesznek Magyarországra is – nem csak politikai, hanem gazdasági oldalról is.

Címlapsztorink Magyarország legnagyobb takarmánygyártójáról, a Vitafort Zrt.-ről szól. A cég vezérigazgatója elemzi a piaci változásokat és néhány „műhelytitkot" is elárul ahhoz, hogy kicsit megérthessük: mitől sikeres a Vitafort.

Nem hiányozhat az új Ptk. sem a lapból, de megírjuk azt is, mit tesz az Európai Bizottság azért, hogy a jogállamiság fennmaradjon az unióban. Egy bizottsági jelentésből derül ki az is, hogy a közelmúltban megindult gazdasági fellendülés még nem képes új munkahelyeket teremteni, s hogy a szegénység – az előrejelzéseknek megfelelően – tovább nőtt Európában.

Mi van a makrogazdaságban? Mit gondol a gazdaságról Surányi György, a jegybank volt elnöke? Milyen kiutat lát a kiúttalanságból a mezőgazdaság és a vidék szereplőinek a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége (MOSZ) és mi várható a sertéspiacon, különösen a „Kiváló Minőségű Sertéshús" védjegy program beindulásával?

Ezekre a kérdésekre mind választ talál a Vidék Magazinban, amely egy kerek évforduló kapcsán a vészkorszak áldozatairól is megemlékezik.

Tóth László Levente
alapító-főszerkesztő, Vidék Magazin
videkmagazin@gmail.com

Times Are A-changin'

COME READERS AND CRITICS! By the time the April issue of Country Magazine is out there for you to flick through, general elections will be over. And life goes on. We had better look to the future, to what comes after the polls close and ballots are counted. We had better start looking, for the times they are a-changin', as the song goes.

We are riding the winds of spring, and our current issue is something of a tell-all. We try to cover from all angles what's going on in Ukraine and how it will eventually affect Hungarian politics and economy. Like it or not.

Our cover feature this month is a thorough market analysis by the CEO of Vitafort. Read between the lines and you may even find a few trade secrets revealing the success of Hungary's leading agricultural corporation despite all odds.

We continue our scrutiny of the new Civil Code and find out what the European Commission is doing to maintain democracy in the Union. A recent report by the Commission sheds light on why the end of recession does not automatically mean more jobs and how poverty is predicted to grow in Europe.

Should you have any concerns about the macro economy, György Surányi, former president of the Hungarian National Bank shares his ideas on the matter. You get expert opinions on how agricultural producers and cooperatives could find a way out of the present wilderness, and why the newly introduced Top Quality Pork seal of excellence should raise expectations among pig farmers and meat traders.

On a sadder note, we must remember the victims of the Holocaust – a dark and partly untold chapter in our national history. We do our share to illuminate past and present.

László Levente Tóth
founder-editor in chief, Country Magazine
videkmagazin@gmail.com

Vidék Magazin
Az ország magazinja

5. Ukrán történelmi paradoxonok
Az újfelosztás

8. Csak a bizonytalanság biztos Ukrajnában
Interjú Tálas Péterrel, a Stratégiai Kutató Központ igazgatójával

12. Ukrán-magyar gazdasági kapcsolatok
Dinamikus fejlődés 2013-ig

14. Kevés gáz van a hazai tárolókban
Akadozhatna az ellátás, ha elzárnák a csapot

16. Ukrán krízis a gabonapiacon
Szevasztopol áll, az export nem

17. Súlyos magyar makrokockázatok
Ez is az ukrán válság miatt van?

18. A világ enni akar
Interjú Kulik Zoltánnal, a Vitafort Zrt. vezérigazgatójával

26. Új Ptk.
Mi változott március 15. óta?

28. Jogállamiság az EU-ban
Óvnák az alappillért

30. Ettől még nem lesznek új munkahelyek
Nőtt a szegénység Európában

32. Teret nyer a fellendülés?
Az Európai Bizottság 2014-es téli gazdasági előrejelzése

35. Elutasított vetőmagrendelet
Az Európa Tanácsnál pattog a labda

36. Csak a költségvetés maradt
Surányi György az ország gazdasági állapotáról

38. A tét: a magyar mezőgazdaság jövője
Mit vár az új kormánytól a MOSZ?

40. Program a vidékért
Mintegy 150 ezer új falusi munkahely 10 év alatt

42. Itt a sertésáru védjegy
Megbízhatóság és garancia

44. Államosított népirtás
Interjú Ungváry Krisztián történésszel

46. Tevan Margit (gettó) utónaplója
Egy holokauszt túlélő emlékei

Alapító-főszerkesztő: Tóth László Levente

Telefon: +36-70/420-3456

E-mail: videkmagazin@gmail.com

Web: www.videkmagazin.hu

Kiadó: NEWSPAPERS MEDIA GROUP

Kiadó székhelye: 2724 Újlengyel, József A. u. 12.

Postacím: NEWSPAPERS MEDIA GROUP 1580 Budapest, Pf. 176

Kiadásért felel: a kiadó vezetője

Szerzők: Athanasios Krizostom, Bihari Tamás, Fazekas Hunor, Fehér István, Illés József, Kiss Kornélia, Max Roseman, Szabó Krisztián, Szegő Iván Miklós, Tóth László Levente, Ungvárnémeti Tóth László

Fotók: ASA, Ferenczy Dávid, Kertész Gábor, Stalter György

Címlapfotó: Stalter György

IV. évfolyam
2014. április
ISSN: 2062-4905

Megjelenik: havonta országosan és Európában

Terjeszti: a Lapker Zrt., a Magyar Posta Zrt. és a NEWSPAPERS MEDIA GROUP

Előfizethető: a postahivatalokban és a kiadónál

Digitálisan megvásárolható vagy előfizethető: https://digitalstand.hu, http://www.dimag.hu, http://www.ecatalog.hu

Lapszámainkba betekinthet még: a Vidék Magazin honlapján www.videkmagazin.hu

Ukrán történelmi paradoxonok

Ukrajna történelme rendkívül bonyolult és egyáltalán nem könnyen értelmezhető problémákat vet fel. Az ország számtalanszor deklarálta függetlenségét, de például egyik legdurvább elnyomatása idején, 1945-ben – különös sztálinista színjáték részeként – az ENSZ alapító tagja lett.

Írta: Szegő Iván Miklós

SOKAN A KIJEVI RUSZTÓL SZÁMÍTJÁK UKRAJNA ÁLLAMISÁGÁNAK KEZDETÉT. Ám ez a korai államalakulat a mai Oroszország elődjének is tekinthető. A Kijevi Rusz magába foglalta azt a népességet, amiből a három mai keleti szláv nép, a fehérorosz, a (nagy) orosz és az ukrán (kisorosz) kialakult. Erről a Font Márta, Krausz Tamás, Niederhauser Emil és Szvák Gyula által írt Oroszország története című kötet is megemlékezik.

A keleti szláv államszervezés kezdetei erős varég (normann, svéd) hatást mutatnak, már a IX. század végétől. Az első uralkodók neve is északi germánok befolyására utal: Oleg (Helgi), Igor (Ingvar), Olga (Helga). A Kijevi Rusz a X-XI. század fordulóján kezdett megerősödni, Vlagyimir (ez már szláv név) és Bölcs Jaroszláv fejedelemsége idején. Vlagyimir vette fel az ortodox kereszténységet. Jaroszláv idején viszont az állam megosztottsága már megjelent: a Fekete-tenger környékét egyik testvére kormányozta. Ezután a Kijevi Ruszt jó ideig a szétesés fenyegette. A XII. században Vlagyimir Monomah és Nagy Msztyiszlav idején egy ideig megint sikerült központosítani a hatalmat. A Kijevi Ruszt végül a tatár hódítás söpörte el 1237-38-ban és 1240 környékén. Nálunk erre az 1241-es Tatárjárás emlékeztet.

A tatár hódítás

A tatár hódítás egyrészt önálló részfejedelemségekre bontotta a keleti szlávok addigi államát. Emiatt megindult a nyelvi-kulturális differenciálódás is. Az ukrán (kisorosz) nép a déli-délnyugati régióban alakult ki, mely hamarosan Lengyelország és Litvánia befolyása alá került. A lengyelek és litvánok között egyre szorosabbá vált az együttműködés az 1395-ös krewói uniótól kezdve. Így a későbbi ukránok a lengyel-litván államban találták magukat. Az ukrán nyelv kialakulására a XVI. századi reformáció nagy hatással bírt: ekkor a nemzeti nyelvet kezdték használni az istentiszteleteken az egyházi szláv nyelv mellett, illetve helyett.

Mivel 1240-ben a tatárok óriási népirtást hajtottak végre a keleti szlá-

vokon, a viszonylag megkímélt északi területek jelentősége megnövekedett. Innen kezdődik Moszkvai Rusz és a mai nagyoroszok felemelkedése. Moszkva fontos kereskedelmi utak találkozásánál feküdt, s a tatárok adóbeszedőjeként is fontossá vált a többi részfejedelemség között. A Fernand Braudel francia történész által hosszú XVI. századnak nevezett korszakban – valójában 1450 és 1640 között – a Moszkvai Oroszország központosító, hódító és zsarnokoskodó cárjai, III. és IV. (Rettegett) Iván tovább erősítették a hatalmukat.

Európa legnagyobb állama

Közben a Litván Nagyfejedelemség 1569-ben ténylegesen egyesült a Lengyel Királysággal, így Európa legnagyobb kiterjedésű állama jött létre a mai Ukrajna nagy részét is magába foglalva. Ezzel azonban a keleti szláv területek közül több is a litvánoktól a lengyelek uralma alá jutott. Ez a határvidéken, a mai ukrán sztyeppvidéken a korábbinál erősebb elnyomást hozott, nagyobb feudális függéshez vezetett, méghozzá lengyel mintára. A mai ukránok elődei Litvániában – ahol a reformáció is erős volt – megmaradhattak pravoszlávnak, de a lengyel ellenreformáció, a katolicizmus is sértette őket. Így a Dnyeper folyó alsó folyása mentén egyre több szökött paraszt gyűlt össze. Ők alkották az úgynevezett zaporozsjei kozákságot. A kozákok több állam határterületén léptek fel, általában katonai szolgálatokat teljesítettek, de etnikailag nem lehetne egyértelműen ukránnak minősíteni őket. 1556-ban megalakították önigazgatási szervüket, a Zaporozsjei Szicset. A kozák szabadság egyre több embert vonzott, s a kozákok – akik kezdetben vadásztak és halásztak – egyre inkább zsákmányszerző portyákból kezdték fenntartani magukat. A portyákat nem a lengyel földesurak, hanem Oroszország ellen vezették ekkor még.

Az igazi ellentéthez az úgynevezett breszti egyházi unió vezetett. 1596-ban a hivatalos pravoszláv egyház és a pravoszláv főurak görög katolikus vallásra tértek át. Ez azt jelentette, hogy az ortodox rítushoz hasonló ceremóniák megmaradtak, de elismerték a római pápát egyházfőként. Az alacsonyabb rangú parasztok, kozákok viszont hűek maradtak pravoszláv hitükhöz, s kiéleződtek a konfliktusaik a lengyel földesurakkal. Ez fegyveres harchoz is vezetett. Kijevben például a kozák vezér, Szagajdacsnij hetman segítségével állították vissza az ortodox egyházközpontot 1620-ban.

Bal parti, jobb parti Ukrajna

Amikor pedig Bogdan Hmelnyickij lett a kozákok vezére, háromszor is legyőzték a lengyel főurakat a kozákok és a hozzájuk csatlakozó elégedetlenkedők. 1648-ban a mai Ukrajna és Beloruszszia egy része is Hmelnyickij uralma alá tartozott. Bár önálló (mondhatni: ukrán) fejedelem is szívesen lett volna, nem tudta saját országává tenni a meghódított területeket, és 1654-ben csatlakozott a Moszkvai Oroszországhoz. Ebben az időszakban elszabadult a pokol térségben. Előbb az oroszok a svédekkel együtt támadtak Lengyelországra, amely össze is omlott az offenzíva nyomán. Ám fordult a kocka: a túl erősnek vélt svédekre az oroszok rátámadtak. Ez a lengyelek ismételt megerősödésével párosult. Közben a kozákok ideoda álltak, még az erdélyi fejedelemmel is próbáltak megegyezni az önálló Ukrajna megteremtésére. Ekkoriban, Vigotszkij hetman az oroszokat is legyőzte. Ám a kozák vezérek egymás között rivalizáltak, és kialakult a bal parti és jobb parti Ukrajna, a Dnyeper mentén. Végül 1667-ben az andruszovói béke értelmében a bal parti Ukrajna Kijevvel együtt orosz kézre került, a jobb part pedig Lengyelországhoz tartozott.

Bogdan Hmelnyickij

Nagy Péter cár idején a kozákok vezetője, Mazepa hetman elszámította magát: a lengyelek és a svédek mellé állt az északi háborúban, így a vesztes oldalon találta magát az 1709-es poltavai csata után, amely eldöntötte az északi háborút. A XVIII. században a tovább gyengülő Lengyelország aztán fokozatosan elvesztette keleti területeit, az országot többször (végül teljesen) felosztották a környező nagyhatalmak. Oroszország hatalmas területeket szerzett a mai Ukrajnából, de Ausztria és később az Osztrák-Magyar Monarchia része lett az a Galícia, amelynek keleti része ma Ukrajnához tartozik. A Krími Kánságot viszont a törökökkel folytatott XVIII. századi háborúk során szerezte meg Oroszország.

A Krím annektálása

1763-ban Kirilo Razumovszkij volt az első, aki kinyilvánította az ukrán állam függetlenségét. Nagy Katalin cárnő hatalomra jutásakor, a III. Péter cár elleni puccsot kihasználva megpróbált

Nagy Katalin

az ukrán elit függetlenedni, ám e törekvést az új cárnő fenyegetésére gyorsan feladták.

A lengyel területek és a Krím meghódítása Nagy Katalin idején történt meg. 1775-ben számolták fel a zaporozsjei (dnyeperi) kozákok autonómiáját, 1783-ban pedig annektálták a Krím-félszigetet. Katalin kegyence, Grigorij Patyomkin lett a helytartó errefelé, aki olyan városokat alapított itt, mint például Szevasztopol (1784) – ez máig a legfontosabb déli hadikikötő a Krímben. A Krímben azonban nem tudtak biztosan berendezkedni az oroszok, 1853-56 között ugyanis vereséget szenvedtek az angol-francia expedíciós hadseregtől. Így hiába győzték le előzőleg a nyugatiakkal szövetséges törököket. A nyugati csapatok fölényére mi sem jellemző, hogy Balaklavából az ostromlott Szevasztopolig még vasútvonalat is építettek, míg az oroszok az ukrán síkságon át képtelenek voltak ellátni a saját csapataikat és nem tudták felmenteni Szevasztopolt, amely 349 napos ostrom után esett el.

Ukrán Népköztársaság

Ukrajna történelme egy újabb orosz összeomlással éledt újjá. Az I. világháború végén, a bolsevik hatalomátvétel idején – 1917 novemberétől 1921-ig – Ukrajnában számtalan államalakulat (köztársaságok, hetmanátus, direktórium) létesült. Egy részük német, más részük bolsevik, harmadik részük anarchista, negyedik részük „fehér" (cári) befolyás alatt állt. Az Ukrán Népköztársaság például 1918 januárjában kinyilvánította teljes függetlenségét (1917 júniusában még csak Oroszországon belül próbált önállósodni). Erre a kérészéletű államalakulatra rátámadtak a bolsevikok, így az ukránok a németektől kértek segítséget. Ám 1918 késő őszén összeomlott a német uralom, mert Berlin elvesztette az I. világháborút. 1919 és 1921 között véres polgárháború zajlott vörösök és fehérek között Ukrajnában. A direktórium élén állt egy ideig az ukrán nacionalista, Petljura. A vörösöket partizánok támogatták, de az anarchisták is erős pozíciókkal rendelkeztek. Mahno vezetésével Dél-Ukrajnában harcoltak, amíg teljesen fel nem őrlődött a „fekete seregük". A szovjet-orosz (bolsevik) haderő végül az ukránok fölött diadalmaskodott, de Lengyelországgal szemben alulmaradt. A Visztulánál a Vörös Hadsereg nyugati offenzívája összeomlott, így nemcsak a kommunista világforradalom maradt el 1920-ban, hanem Lengyelország is megerősödve került ki a küzdelemből.

Vlagyimir Putyin

Újabb felosztás

A szovjet-orosz kormány 1921-ben békét kötött Lengyelországgal, s Ukrajnát a két állam osztotta fel. Ukrajna keleti fele így a Szovjetunió egyik alapító köztársasága lett, és Sztálin rémuralma alá jutott. Timothy Snyder, a Yale Egyetem professzora szerint a 30-as évek első felében a kiéheztetési politika nyomán hárommillió ukrán halt meg. Legalább félmilliót pedig az 1937-38-as sztálini tisztogatások alkalmával öltek meg.

A II. világháború elején, 1939-ben Németország és a Szovjetunió felosztotta egymás között Lengyelországot, Ukrajna nagy része a Szovjetunióé lett. Ekkor a mai Nyugat-Ukrajnában kezdett tisztogatásba Sztálin: lengyeleket, ukránokat és zsidókat is deportáltatott 1939-41 között. A németek 1941-ben támadtak a Szovjetunióra, Ukrajnában is véres harcok következtek. A németek legalább 3,5 millió civil haláláért voltak felelősek itt, a harcokban pedig katonák milliói vesztették életüket. Zsidók, ukránok, lengyelek estek áldozatul a német terrornak, de az ukrán nacionalisták hadserege is mintegy 50 ezer lengyel haláláért volt felelős Snyder szerint. A háború után viszont megint sztálini tisztogatások következtek, és 1944-ben kitelepítették a krími tatárokat a félszigetről, Roj Medvegyev szovjet történész szerint.

A II. világháború után

A II. világháború végén az önállónak nemigen nevezhető Ukrán Szovjet Szocialista Köztársaság az ENSZ alapító tagja lett Belorussziával együtt. Ez azonban csak sztálinista színjáték volt. A háború után Ukrajnához csatoltak bizonyos lengyel és korábbi csehszlovák, magyar területeket. Kárpátaljának 1918-tól évtizedekig folyamatosan változott a hovatartozása. Hruscsov 1954-ben máig vitatott döntést hozott: a Krím-félszigetet Ukrajnának adta. Medvegyev szerint Hruscsov nem szolgáltatott igazságot a krími tatároknak. Az önálló Ukrajna a Krímmel együtt vált ki a Szovjetunióból. Kijev 1991. augusztus 24-én deklarálta függetlenségét, s ezzel döntő lökést adott a Szovjetunió széthullásához.

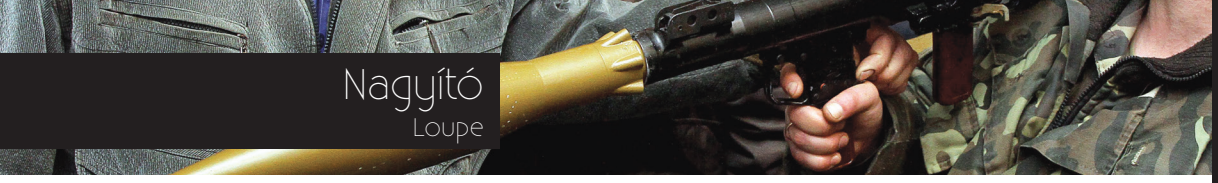

Csak a bizonytalanság biztos Ukrajnában

Moszkva a jelek szerint a nemzetközi tiltakozásokkal nem törődve igyekszik számára stratégiailag fontos ukrán területeket közvetlen befolyása alá vonni. A Krímben március 16-án egy nemzetközileg el nem ismert népszavazással kimondták az elszakadást Ukrajnától. A következmények egyelőre megjósolhatatlanok, különösen, hogy Kelet- és Dél-Ukrajnában is elszabadulni látszanak az Ukrajnához hű és az oroszbarát erők közötti indulatok. Az ukrán-orosz konfliktus gyökerei nem mai keletűek és sokkal bonyolultabbak annál, mint ami a felszínen látszik – hívja fel a figyelmet Tálas Péter, a Stratégiai Kutató Központ igazgatója.

INTERJÚ TÁLAS PÉTERREL, A STRATÉGIAI KUTATÓ KÖZPONT IGAZGATÓJÁVAL

Írta: Bihari Tamás
Fotók: Kertész Gábor

– A szakértők többsége állította, Oroszország biztosan nem fog megszállni ukrán területeket, mert ez Moszkva érdekeit sem szolgálná. Ehhez képest jelzés nélküli egyenruhás orosz katonák foglalták el gyakorlatilag a Krím-félszigetet. Mi történt?

– Szerintem ez is benne volt Putyinék forgatókönyvében. Nagyjából 2008 áprilisa óta tudhatjuk, hogy valami ilyen, vagy ehhez hasonló megoldásra készülnek. Az orosz elnök 2008. áprilisában, a NATO-Oroszország Tanácsban beszélt arról, vannak olyan mesterséges államok, mint például Grúzia, Dél-Oszétiával és Abháziával, illetve Ukrajna, amelyek erőltetve lettek összerakva, s ahol jelentős orosz kisebbség él. A Krímet Hruscsov 1954-ben csatolta Oroszországtól Ukrajnához, a keleti és dél-ukrajnai területek – Luhanszk és Odessza – Lenin életében, 1922-ben, a nyugat-ukrajnai területek egy része pedig – például Lviv és környeke – a sztálini időkben, 1939-ben és 1945-ben lett az ukránoké. Persze a Szovjetunióban akkor ezeknek nem volt gyakorlati jelentősége. Az tehát kétségtelen tény, hogy Ukrajna államisága jóval rövidebb történelmi korszak, mint Oroszországé. Ez tehát már komoly jelzés volt.

– Mi indította el ezen az úton Moszkvát?

– Az orosz politika a Szerbia elleni NATO-támadást, a 2004-es NATO-bővítést, illetve a 2003-2005-ös posztszovjet színes forradalmakat úgy értékelte, hogy a nyugat benyomult az orosz érdekszférába. A 2008-as grúziai

öt napos háború után már egyértelmű volt, hogy Moszkva keményebben fog fellépni, ha fenyegetve érzi magát.

– Akkor mégis, miért lepődött meg a világ Moszkva lépésein?

– Valószínűleg egy félreértés vagy a dolgok félreértelmezése van a dolgok hátterében. Putyin és a környezete másként magyarázta az ukrán történéseket, mint az Európai Unió. Az ukrajnai tiltakozó megmozdulások közvetlen kiváltó oka, hogy Janukovics ukrán államfő alig egy héttel az előre egyeztetett határidő előtt közölte, mégsem írja alá Brüsszellel a társulási szerződést. Az unió ezt a megállapodást csak egy technikai jellegű dokumentumnak tekintette, míg a moszkvai vezetés ezt egy geopolitikai játszma döntő pontjaként értékelte. Azt a következtetést vonták le, hogy ezzel a szerződéssel Ukrajna egyértelműen a nyugati orientáció mellett kötelezi el magát.

– Mekkora szerep jutott az események alakulásában a politikusok személyiségének?

– Az biztos, hogy Viktor Janukovics a legostobább ukrán politikusnak bizonyult. Minden lehetőséget megkapott Putyintól, hogy megnyerje a 2015. márciusi választásokat. A Moszkva által beígért 15 milliárd dollárból 3 milliárdot már át is utaltak. Emellett jelentősen csökkentették az orosz gáz árát is, amin további 3-5 milliárd dolláros megtakarítást érhetett volna el Kijev. Janukovics kifáraszthatta volna a tüntetőket, ha békén hagyja őket. Ehelyett többször is brutálisan fellépett a demonstrálók ellen. Az ukrán elnök sikeresen provokált ki önmaga ellen egy felkelést. Nem csoda, hogy már Putyin is leírta őt.

– Szólnak érvek Putyin lépései mellett is?

– Putyinnak legitim törekvése, hogy az ukránok az orosz érdekeket

JÖNNEK A SZANKCIÓK AZ EU-TÓL LÉPETT AZ EURÓPAI PARLAMENT

Az Európai Parlament (EP) felszólította Oroszországot, hogy azonnal vonja vissza csapatait Ukrajna területéről. Az EP állásfoglalásában a nemzetközi jog megsértéseként elítélték „Oroszország krími inváziónak megnyilvánuló agresszióját", jogtalannak ítélték az Oroszországhoz való csatlakozásról tartandó krími népszavazást, és figyelmeztettek, hogy az orosz lépések veszélyeztetik az Európai Unió biztonságát.

Az EP állásfoglalás agressziónak minősíti és határozottan elítéli a Krím-félsziget lerohanását és „a jogellenesen ukrán területen tartózkodó" valamennyi katonai erő azonnali visszavonására szólít fel. Oroszország lépései „egyértelműen sértik az ENSZ Alapokmányában, az EBESZ Helsinki Záróokmányában, az 1994-es budapesti megállapodásban és egyéb egyezményekben lefektetett nemzetközi jogot, és veszélyt jelentenek az Unió biztonságára nézve".

A képviselők „illegitimnek és jogellenesnek" nevezték a Krími Autonóm Köztársaságban a térség Oroszországhoz való csatlakozásáról a népszavazást és az önhatalmúlag kikiáltott krími hatóságok 2014. március 11-i bejelentését a térség függetlenségéről. Ennek oka, hogy az ukrán alkotmány szerint az autonóm köztársaság csak helyi ügyekben szervezhet referendumot, Ukrajna nemzetközileg elismert határainak módosítása ügyében viszont nem.

Az állásfoglalás „teljesen megalapozatlanként" utasítja vissza azt az orosz állítást, amely szerint Oroszország krími célja az oroszajkú lakosság védelme, hiszen e lakosságot nem érte – és nem éri – egyáltalán semmilyen hátrányos megkülönböztetés. Az EP a Janukovics politikája ellen tüntetőket fasisztának feltüntető rágalmazó orosz propagandát is határozottan elítéli.

A képviselők ugyanakkor a nemzeti kisebbségek – beleértve az oroszajkú ukránokat is – védelmére szólítják fel az ukrán kormányt, és az összes kisebbségi nyelvnek támogatást nyújtó új, széleskörű nyelvpolitikát kérnek. Éppen ezért üdvözlik az ügyvivő ukrán elnök vétóját, amely megakadályozta az Ukrajnában hivatalosan használható kisebbségi nyelvek számának csökkentését.

Az EP az Oroszországgal való párbeszéd során az egységes uniós fellépés szükségességét hangsúlyozta, és az ukrán önrendelkezés támogatására szólított fel. A képviselők támogatják az Európai Tanács március 6-i döntését az Oroszországgal a vízumliberalizációról és partnerségről szóló tárgyalások felfüggesztéséről. Ha Oroszország elcsatolja a Krím-félszigetet, az Uniónak az EU jogszabályainak megfelelően haladéktalanul embargót kell bevezetnie a fegyverekre és a kettős felhasználású technológiákra, vízumkorlátozásokat kell életbe léptetnie, be kell fagyasztania az orosz vagyoni eszközöket, és lépéseket kell tennie az elsősorban az energiaszektorban tevékenykedő orosz társaságok és leányvállalataik ellen.

Az EP támogatta az Ukrajnának 11 milliárd eurós segélyt juttató, a társulási szerződés politikai fejezeteit lezáró és az ukrán termékek uniós importjára kivetett vámok csökkentéséről szóló uniós döntést. A képviselők ugyanakkor emellett a vízumliberalizáció felgyorsítását kérik, valamint felszólítanak az átmeneti, rendkívüli módon leegyszerűsített és alacsony költségű vízumeljárások azonnali bevezetésére mind uniós, mind tagállami szinten. Az EP és az orosz Állami Duma és Föderációs Tanács között létrejött parlamenti együttműködés sem folytatódhat a szokásos ügymenet szerint - szögezik le végezetül az uniós képviselők.

is figyelembe vegyék. Nem ezzel van a gond, hanem az alkalmazott módszerekkel. Ráadásul az orosz elnök türelmetlen volt. Ukrajnát igazából senki nem akarta Nyugatról megsegíteni, vagyis túlreagálta a helyzetet. Az unió 620 millió eurós ígérvénye állt szemben Moszkva 15 milliárd dollárjával szemben. A krími beavatkozással viszont elérte, hogy Európa és az Egyesült Államok kénytelen legyen kiállni Ukrajna mellett. Sőt, bizonyos értelemben egységesebbé teheti Európát is az ukrán-orosz konfliktus. Putyinnak gondot okozhat a 250 ezres lélekszámú, többségében muszlim krími tatárság is. A félsziget elzártságának köszönhetően eddig nem jelent meg ott az iszlám terrorizmus. Ám az Észak-Kaukázusban tovább aktivizálódhatnak az iszlám fundamentalisták tatár hittestvéreikre hivatkozva. Moszkva azt sem hagyhatja figyelmen kívül, hogy az oroszokat gyakran támogató kínaiak sem lelkesedtek a krími népszavazásért, Tibetre, vagy az iszlám többségű ujgur tartomány elszakadási törekvéseire gondolva.

– Divatos szóval, mit üzenhet a Krím megszállása?

– Ha egy tortából kihasítok egy szeletet, az nem csak azt jelenti, hogy elvettem egy darabot belőle, hanem azt is, hogy a többit viszont otthagyom a többieknek. Márpedig Putyinék a Krímet el fogják vinni, legfeljebb az a kérdés, hogy önálló bábállam lesz-e, vagy Oroszországhoz csatolják. Bár Moszkvának érdeke lenne, hogy a Krímmel továbbra is zsarolhassa Kijevet, nemzetközi jogilag egyszerűbb, ha Oroszországhoz csatolják.

– Mit érhet el ezzel az orosz vezetés?

– Például azt, hogy az új ukrán hatalom és a nyugat-ukrán területek lakossága biztosan oroszellenes lesz. Ez pedig senkinek nem érdeke.

– A Krím mellett Kelet- és Dél-Ukrajna is forrong. Állítólag Harkovban az ukrán és orosz nacionalisták összecsapásának már halálos áldozatai is vannak. Hová vezethetnek az ottani konfliktusok?

– A keleti és déli térség nem kötődik olyan szorosan Oroszországhoz, mint a Krím-félsziget, amely a volt szovjet, majd orosz veteránok kedvelt lakóhelye. A képet árnyalja, hogy a donyecki, harkovi régióban nagy számban vannak a tiltakozók között orosz párti „tüntető-turisták", akiket buszokkal visznek egyik helyről a másikra. Úgy vélem, Putyin első kudarca, hogy keleten és délen nem sikerült felszítania a szeparatizmust. Egyelőre legalábbis az

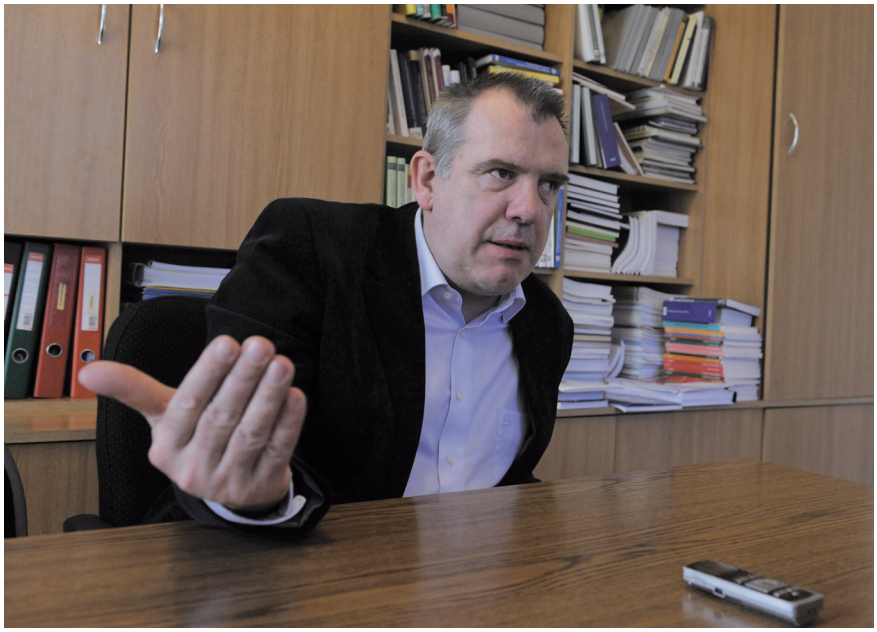

oroszok egy jelentős része is inkább Kijev mellett áll ki. Ide sorolhatók a helyi orosz nemzetiségű oligarchák is. Az oroszok is úgy érzik, még mindig jobban emberszámba veszik őket, nem annyira alávetettek Ukrajnában, mint Oroszországban. A helyzet azonban könnyen megváltozhat: már tudjuk azt, hogy vannak összetűzések az ukrán szélsőjobb és helyi oroszbarát szélsőségesek között…

– A civilek hogyan tekintenek a most hatalomra került ellenzéki pártokra, politikusokra?

– A Majdan tömegei nagyon kritikusak az ellenzékkel szemben is. Jól példázza ezt, hogy amikor a börtönből kiszabadult Júlia Tyimosenko a Majdanra ment, ahol néhány mondat után saját magáról kezdett beszélni, a tömeg egyértelműen elfordult tőle. Fontos látni azt is, hogy ami most történik, az bizonyos értelemben az elitek küzdelme – az ukrán kormánypárti és ellenzéki, illetve az orosz oligarchák harca. Azzal is számolniuk kell, hogy Európa és az Egyesült Államok sem fogja automatikusan kinyitni a pénztárcáját. Kijevnek roppant kemény feltételeket kell majd teljesítenie a támogatásokhoz, hogy modernizálódhassanak.

– Valójában erről szól ez a konfliktus?

– Legalábbis ez egy nagyon fontos része. Ukrajna számára nem perspektíva Oroszország, ha valóban modernizálódni akar. Oroszország egydimenziós gazdasággal rendelkezik, az olaj és gázbevételeiből gazdag lett, de nem lett modernebb. A „petrodollárok" 2025-2030-ig az első nyolc között tarthatják az orosz gazdaságot, de kérdés, elegendő lesz-e ez hosszabb távon az életszínvonal folyamatos emelésére, vagy legalább szinten tartására. Ukrajna nyersanyagban szegény és a legtöbb kelet-közép-európai országhoz hasonlóan a munkaerő képzettségének növelésével kell

rácsatlakoznia a világgazdaságra. Mi magyarok is azzal csapjuk be magunkat, hogy a Suzuki, vagy a Mercedes, az Audi magyar autó, holott az itt hozzáadott érték töredéke az egésznek és attól, hogy itt szerelik össze, az még japán, illetve német autó. Ukrajna, ha nem akarja, hogy tízévente gazdasági és társadalmi csőd közelébe jusson, akkor kemény piacgazdasági lépésekre kényszerül. Oroszország erre aligha tudja szomszédját motiválni. Sarkítva: nem az analfabéták szokták az írás-olvasást tanítani az iskolában. Az egy más kérdés, hogy egyáltalán nem lehetünk biztosak abban, Ukrajnának sikerül átugrania a saját árnyékát. A térségben vannak sikeres országok, mint a balti államok, Lengyelország, de akadnak olyanok is, amelyek kudarcként élték meg a piacgazdaságra való áttérést, s még a jelentős forrásokat biztosító uniós csatlakozást is. Sajnos jelenleg ide sorolható Magyarország is. Nem zárható ki tehát, hogy Ukrajna „visszakullog" majd Oroszországhoz, de Moszkva sincs abban az anyagi helyzetben, hogy egy 46 milliós országot tartósan finanszírozzon. Ez pedig azt jelenti, hogy az ukránok megragadhatnak a tartós szegénység, a gazdasági és társadalmi vegetáció szintjén. Más kérdés, hogy a „visszakullogással" megvalósulhat a putyini politika egyik fontos célja, a volt Szovjetunió „összegereblyézése". Ezt szolgálná az Eurázsiai Vámunió is. A döntő kérdés, hogy Moszkva a gyakorlatilag már elveszett Krím mellett be akarja-e kebelezni, s hogyan a keleti és a déli ukrán területeket? Ha igen, s krími módszerekkel, akkor már az ukrán hadseregnek is lépnie kell. Ez pedig akár háborút jelenthet. Igaz, a feleknek számolniuk kell a helyi lakosok, illetve a Nyugat ellenállásával is. De az események elvezethetnek Ukrajna felosztásához. Egész Ukrajna megszállásához azonban sem katonai, sem gazdasági ereje nincs Moszkvának.

– Hogyan érintheti a konfliktus a kárpátaljai magyarokat?

– Ha a jelenlegi ukrán vezetés inkább a multikulturális politika felé hajló irányvonala marad, erősödik meg, akkor nem fog romlani a helyzete. Jelenleg szerintem több a pánik, a félelem, mint a tényleges fenyegetés. Tény ugyanakkor, hogy az oroszok agressziója felszíthatja az ukrán nacionalizmust (Putyinnak egyébként ma ez az egyik legfőbb célja), s ez egyetlen kisebbség helyzetén sem szokott segíteni. Azt viszont életveszélyesnek tartom, ha Magyarországon bárki is koncnak tekinti a megszorult Ukrajnát és arról álmodozik, hogy majd visszafoglaljuk Kárpátalját. Én elég jól emlékszem arra, amikor a horvátországi krajinai szerbeket öt nap alatt zavarták át Szerbiába. Nem szeretném, ha a 150 ezres magyarság akár csak hasonló helyzetbe is kerülne. A kárpátaljai magyarság sorsát azonban hosszútávon leginkább az határozza majd meg, hogy sikerül-e Ukrajnának a modernizáció. Ha Kijev végül Oroszország befolyása alá kerül és tovább hűl Moszkva és Brüsszel viszonya, az is megnehezítheti a kapcsolatot az anyaországi és az ukrajnai magyarok között.

Destination Ukraine: Only Uncertainty is Certain

"By interfering in Crimea, Putin forced Europe and the US to take sides and stand up for Ukraine. The Russian conflict may even strengthen the bond within the EU," says Péter Tálas, director of Hungary's Strategic Research Instuitute.

The mob on Maiden square is distrustful of the opposition. It is the battle of the elite – Ukrainian pro-government and opposition forces and Russian oligarchs are taking on each other. Russia is not an option for Ukraine if they want to be a modern democracy. The Russian economy is one-dimensional: some got rich on oil and gas but on the whole the country has got none the better. Petrodollar can keep Russia within the top eight economies until 2025, maybe 2030 but who knows when they run out of steam.

Despite the public outcry from the international community, Moscow is determined to exert direct control over strategically important areas of Ukraine. A contradictory, and internationally repudiated referendum in Crimea on 16 March announced the region's secession from Ukraine. The consequences are hard to fathom. The conflict is complicated and goes back a long way in history. Ukraine declared its independence several times, and territories from Poland, Czechoslovakia and Hungary were annexed to Ukraine after World War 2. Krushchev severed the peninsula from Russia in 1954 and gave it to Ukraine. When finally Ukraine announced its independence and broke from the rest of the member states, it was the final blow that expedited the break-up of the Soviet Union.

Trade relations between Hungary and Ukraine have been dynamically improving, the bilateral exchange of goods increasing by 10.8 percent in 2013. Ukraine's export to Hungary increased by 3.1 percent, Hungarian expoert by 20.8 percent.

Should the territorial dispute between Ukraine and Russia jeopardise international gas supplies, Hungary would be in trouble. Instead of the usual 25-30 percent, gas works are topped up to 10 percent, able to supply 20 million cubic metres a day instead of the required 30-40 cubic metres. Government failed to refill up to the necessary 40 percent the nation's 4.2 billion cubic metre capacity commercial gas storages last autumn. According to Attila Holoda, the Orbán government's former deputy secretary of state for energy, a fair portion of the 1.2 billion cubic metres of gas in emergency storage has been sold under its value to finance the negative equity caused by the compulsory decrease in domestic gas prices.

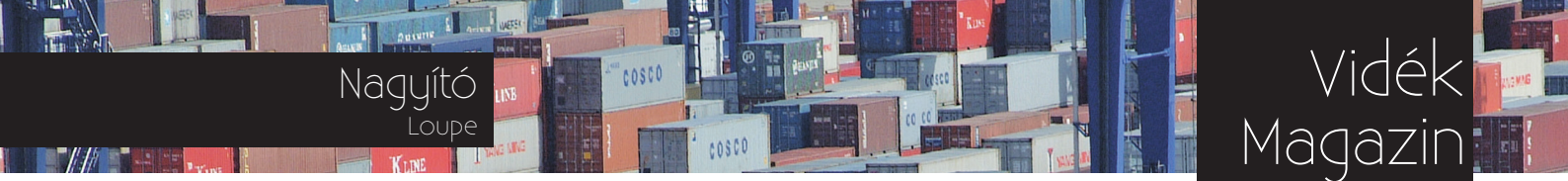

Ukrán-magyar gazdasági kapcsolatok

DINAMIKUS FEJLŐDÉS 2013-IG

Ukrajna és Magyarország kereskedelmi kapcsolatai dinamikusan fejlődtek az elmúlt években. A feszült ukrajnai helyzet egyelőre nem tükröződik a 2013 végéig számolt statisztikákban.

Írta: Szegő Iván Miklós

AZ UKRAJNA ÉS MAGYARORSZÁG KÖZÖTTI ÁRUFORGALOM ÉRTÉKE 2013-BAN 10,8 SZÁZALÉKKAL NŐTT az előző évihez képest az Ukrán Állami Statisztikai Szolgálat adatai szerint. A kétoldalú kereskedelem teljes értéke 2,96 milliárd amerikai dollár volt.

A Magyarországra irányuló ukrán export értéke 3,1 százalékkal, 1556,9 millió dollárra nőtt, ami a teljes ukrán export 2,5 százaléka. A Magyarországról Ukrajnába exportált áruk értéke 1400,5 millió dollárt tett ki, ez a teljes ukrán import 1,8 százalékának felelt meg. A magyar export értéke 20,8 százalékkal nőtt tavaly, vagyis 204,8 millió dollárral emelkedett. A bilaterális áruforgalom Ukrajna számára pozitív szaldót mutat, tavaly 156,4 millió dollárt. Minderről Szerhij Alekszandrov, a budapesti ukrán nagykövetség I. osztályú titkára tájékoztatta a Vidék Magazint.

2013-ban az előző évihez képest a szolgáltatások kereskedelme 46 százalékkal nőtt, teljes volumene 269,3 millió amerikai dollár volt. A szolgáltatások ukrán exportja 137,4 százalékkal (106,6 millió dollárral) bővült, és elérte a 183,2 millió dollárt. Az ukrán szolgáltatás-import pedig 20,2 százalékkal csökkent 86,1 millió dollárra. Ukrajna pozitív szaldója a szolgáltatások

Tőkebefektetések (millió dollár)

Év	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Összes befektetés	364,5	411,2	595,4	711,5	700,5	681,4	685,8

Forrás: *Ukrán Állami Statisztikai Szolgálat*

Ukrán-magyar külkereskedelem (millió dollár)

Mutató	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013 nov./2012*
Áruforgalom	2649,8	1408,5	2074,6	2667,4	2669,8	2957,5	110,8
Export	1367,1	730,2	860,0	1340,7	1510,2	1556,9	103,1
Import	1282,7	678,3	1214,6	1326,7	1159,6	1400,5	120,8
Szaldó (ukrán szempontból)	84,4	51,9	-354,5	14,0	350,6	156,4	

** százalék*

Forrás: *Ukrán Állami Statisztikai Szolgálat*

kereskedelmében 97,1 millió dollár volt. Az ukrán hivatalos statisztikák szerint – a 2013. július elsejére vonatkozó adatok alapján – az Ukrajnába Magyarországról érkező tőkebefektetések összértéke 678,6 millió amerikai dollár volt. Ez az összes külföldi tőkebefektetés 1,2 százalékának felel meg. Az Ukrajnából Magyarországra irányuló közvetlen tőkebefektetések ugyanekkor 4,1 millió amerikai dollárt tettek ki.

Ukrán és magyar befektetések

Jelenleg Ukrajnában 474 vállalat működik részben vagy egészében magyar tőkével, ezek közül 281 közös vállalat. A nagyobb tőkebefektetők közé tartoznak az OTP Bank Nyrt., a Richter Gedeon Gyógyszergyár, a Pannonplast műanyagipari cég, a Dunapack-Ukrajna csomagolóipari vállalat, a Szabolcs Gabona mezőgazdasági és kereskedelmi cég, a Wizz Air, amely az ukrán fapados légitársaságok piacán vezető szerepet tölt be – a budapesti ukrán nagykövetség tájékoztatása szerint.

A legnagyobb magyar tőkebefektetés Ukrajnában az OTP Bank ottani megjelenése volt – ez a Vidék Magazin korábbi írásaiból is kitűnik. Az ukrán bel- és külpolitikai, illetve gazdasági helyzet stabilitása – vagy éppen annak hiánya – éppen ezért igen fontos a magyar tőzsdén jegyzett pénzintézet számára is.

Korábban az ukránok magyarországi befektetései közül a legjelentősebb a Dunaferr megvásárlása volt. A Dunai Vasmű ugyanakkor a magyar statisztikák szerint nem ukrán befektetés volt, mert a tőke származási helyét vesszük alapul a hazai kimutatásokban, márpedig az ukrán tőke nem közvetlenül érkezett ide. (Más kérdés, hogy időközben a Dunaferr hátterében orosz tulajdon is feltételezhető.) A dunaújvárosi cégnél zajló leépítések – ezek tavaly kezdődtek, de idén is folytatódtak, s több száz embert érintenek a Fejér megyei városban – az egész magyar acélipar helyzetét meghatározhatják.

Határ menti együttműködés

Az Ukrajna és Magyarország közti gazdasági és kereskedelmi együttműködés elmélyítése és továbbfejlesztése céljából állították fel Alekszandrov szerint az Ukrán-Magyar Kormányközi Gazdasági Vegyes Bizottságot és a határon átívelő együttműködést szolgáló Ukrán-Magyar Kormányközi Vegyes Bizottságot. Az előbbi testület 2013. december 16-17-én tartotta Budapesten harmadik ülését. A bizottság a további együttműködés lehetőségeiről tárgyalt az ipar, a befektetések, a kis- és középvállalkozások támogatása, a mezőgazdaság és az energetika, a közlekedés, az infrastruktúra és a turizmus terén.

Kárpátalján 2013 decemberében Börvinges (ukránul: Barvinok) községben rendezték meg a határon átívelő együttműködést szolgáló Ukrán-Magyar Kormányközi Vegyes Bizottság hatodik ülését. Ekkor az ukrán-magyar határállomások helyzetéről tárgyaltak, illetve a Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna ENPI Határon Átnyúló Együttműködési Programról. Szóba került, hogy segítenék az ukrán-magyar határon átnyúló együttműködést a tervezés-fejlesztés terén. Árvízvédelmi együttműködésről és egy határon átnyúló ipari parkról is tárgyaltak.

A Vidék Magazin korábban is írt már az ukrán-magyar gazdasági együttműködésről. Szakértők szerint Ukrajnán belül eltérő az érdeklődés a magyar és az európai uniós piacok iránt. A nagyobb ügyletek elsősorban az iparilag fejlettebb, kelet-ukrajnai régióból érkeznek hozzánk. Ugyanakkor a szolgáltatásokban, a határ két oldalán megvalósuló fejlesztésekben a kisebb, nyugat-ukrajnai vállalkozások aktívabbak. Utóbbiak közül sokan Magyarországon nyitnak irodát, képviseletet. Az Európai Unió piacai felé természetesen Magyarország ugródeszkának számít, számított, de egyes esetekben a magyar piac is jelentős lehet számukra.

Az ukrán vállalkozások a viszonylagos stabilitás és kiszámítható gazdasági környezet miatt találják vonzónak Magyarországot. A bankrendszer, a távközlés és az infrastruktúra is relatíve fejlett nálunk. Az egészségügy és az oktatás viszonylagos fejlettsége pedig szintén fontos szempont egy-egy telephely kiválasztása kapcsán.

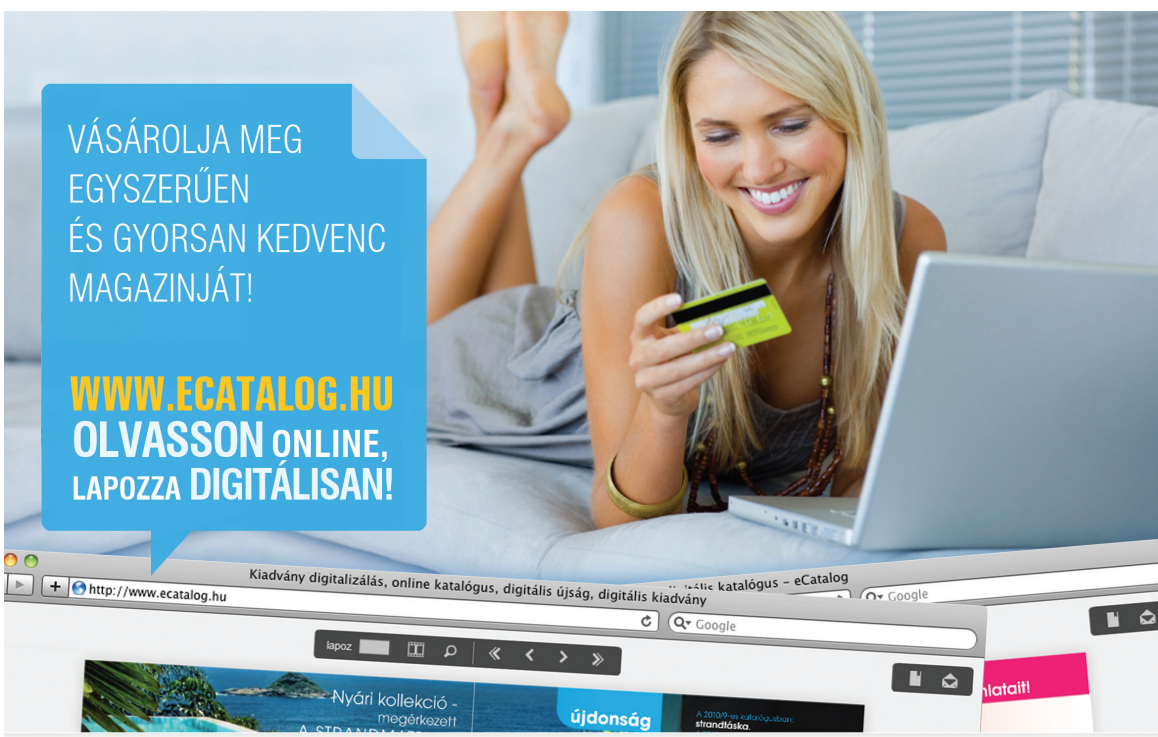

LÁTOGASSON EL A WWW.ECATALOG.HU DIGITÁLIS KIADVÁNY ADATBÁZIS OLDALÁRA! eCatalog

Kevés **gáz van** a hazai tárolókban

AKADOZHATNA AZ ELLÁTÁS, HA ELZÁRNÁK A CSAPOT

Ellátási nehézségeket okozna Magyarországon, ha az ukrán-orosz területi vita a nemzetközi gázvezetékek elzáráshoz vezetne. A hazai kereskedelmi gáztárolók töltöttségi szintje ugyanis mindössze 10 százalékos az ilyenkor megszokott 25-30 százalék helyett. Így mindössze napi 20 millió köbméter körüli gázmennyiség nyerhető ki a tárolókból – a szükséges 30-40 millió köbméter helyett.

Írta: Illés József

Holoda Attila

FELKÉSZÜLETLENÜL ÉRNÉ MAGYARORSZÁGOT, ha az ukrán-orosz területi vita ahhoz vezetne, hogy valamelyik fél elzárná gázcsapokat. A hazai kereskedelmi gáztározók feltöltöttségi szintje ugyanis az ilyenkor szokásos 25-30 százalék helyett hozzávetőleg csak 10 százalékos, vagyis csupán megközelítőleg 420 millió köbméter gáz van bennük. Így a szükségesnél sokkal kevesebb gáz vehető ki a tároló egységekből. Ez pedig azt jelenti, hogy az Oroszországból Ukrajnán át Beregdaróchoz érkező gázvezeték lezárása esetén ellátási korlátozások bevezetésére lehet számítani. Mindez annak a következménye, hogy a kormány nem töltette fel tavaly ősszel 40 százalékos szintig sem az E.ON német energetikai konszerntől megvásárolt négy, összesen mintegy 4,2 milliárd köbméteres befogadó képességű kereskedelmi tárolót. Emellett a biztonsági gáztárolóban lévő 1,2 milliárd köbméter vésztartalék jelentős hányadát is eladta áron alul a kabinet, hogy részben abból fedezze az elmúlt időszakban végrehajtott lakossági gázár csökkentéseket – nyilatkozta lapunknak Holoda Attila. Az Orbán-kormány volt energetikai államtitkár-helyettese elmondta: az ország napi fogyasztása jelenleg 30-40 millió köbméterre tehető, ennyi gáz pedig azért nem nyerhető ki jelenleg a hazai földalatti kereskedelmi gáztárolókból, mert minél alacsonyabb a feltöltöttség mértéke, annál kevesebb gáz pumpálható ki a tárolókból.

Emlékezetes: az E.ON német energetikai konszerntől az ősz folyamán átvett kereskedelmi tárolók új tulajdonosa, az állami kézben lévő MVM Magyar Villamos Művek

CSÖKKEN A GÁZSZÜKSÉGLET

AZ ORSZÁG TELJES ÉVES GÁZFOGYASZTÁSA a korábbi 14 milliárd köbméterről mostanra 10 milliárd köbméter körülire mérséklődött, ennek mintegy 70 százaléka télen fogy el. Ez pedig azt jelenti, hogy az októbertől áprilisig tartó fűtési idény alatt 7-7,5 milliárd köbméter gázra van szüksége az országnak. (Tavaly 7,3 milliárd köbméter volt a téli időszakban gázfelhasználás.) A 2009-es gázválság esetén, amikor az ukránokkal kiélesedett pénzügyi elszámolási vita miatt Oroszország leállította a szállításokat Európa felé, Magyarországon úgy maradt zökkenőmentes a lakosság ellátása, hogy tele voltak a már akkor is mintegy 4 milliárd köbméter kapacitású kereskedelmi tárolók. Emellett rendelkezésre állt a stratégia tárolóban lévő 1,2 milliárd köbméter, a napi 8 millió köbméter belföldi kitermelésű, illetve az osztrák irányból az importvezetéken – akkor az Ausztriában korábban betárolt mennyiségből – naponta érkező mintegy 5 millió köbméter földgáz is. A hatóságok pedig korlátozták a hazai ipari fogyasztók kiszolgálásnak egy részét.

Virtuálisan működik csak a magyar-szlovák gázvezeték

A választási kampány részeként hivatalosan ugyan átadta a kormány a magyar-szlovák gázvezetéket március 27-én, a csővezeték azonban működésképtelen. A hálózat a valóságban csak előreláthatólag a jövő év elejére lesz üzemképes. Eddig ugyanis nem történt meg a rendszer próbaüzeme, és a hatóságok nem adták ki a használatba vételi engedélyét sem – értesült lapunk szakmai körökből. Emellett a vezeték szlovák oldalán még zajlanak a kivitelezési munkálatok. Hozzáértők szerint a csővezeték tényleges üzembe helyezése sem növeli majd a hazai ellátásbiztonságot. A magyar cső ugyanis a szlovák oldalon a Testvériség vezetékhez kapcsolódik, amely Ukrajnán át szállítja az orosz gázt Ausztria irányába, Szlovákián keresztül. Vagyis a forrás és a szállítási útvonal ugyanaz, mint a Beregdarócra befutó magyar import vezeték esetében. Ahhoz pedig a szakemberek szerint a szlovák kollégáiknak kisebb csodát kellene végrehajtaniuk, hogy az orosz csapok elzárása esetén megfordítsák a szállítási irányt, hogy a gázvezeték Nyugat-Európából szállítson gázt Magyarországra. (Lengyelországgal még nincs kiépítve a hálózati kapcsolat.) Arról nem is beszélve, hogy a szlovák vezeték szállítási kapacitása csak a fele az Ukrajna felőli csőnek, így nem lehet pótolni vele az orosz szállításokat. Még akkor sem, ha az orosz csapok elzárása esetén szintén ellátási gondokkal küzdő északi szomszédunknak lenne mit belepumpálnia a vezetékbe.

Zrt. is elismerte, hogy a befogadó egységekből csak teljesen feltöltött állapotban vehető ki napi 50 millió köbméter körüli gázmennyiség. Ez abból adódik össze, hogy a hajdúszoboszlói létesítmény csúcs kiadási képessége napi 20 millió köbméter, a zsanaié 25 millió köbméter, a pusztaszőlősié és a pusztaedericsié pedig összesen hozzávetőleg 5 millió köbméter. Ehhez adódhat hozzá különleges vészhelyzet esetén a szőregi biztonsági tároló teljesítménye, amely teljesen tele állapotban legfeljebb napi 20 millió köbméterrel képes hozzájárulni az ország kiszolgáláshoz. A tárolók azonban kapacitásuk tizedéig sincsenek tele, így a jelenlegi kiviteli teljesítmény a kereskedelmi létesítmények esetében maximum napi 10 millió köbméter körül járhat, a stratégiai tárolóból pedig – kizárólag ellátási krízis esetén, miniszteri rendelet alapján – megközelítőleg napi 10 millió köbméter körüli mennyiség nyerhető ki. Ez pedig megközelítőleg sem nem elegendő egy hidegebb napon az ország szükségleteinek a fedezetére. A hazai gázkitermelés sem sokat nyom ma már a latba, mert alig éri el a napi 8 millió köbmétert. (Az ország felhasználása egy átlagos téli napon eléri 70 millió köbmétert. Az eddigi téli fogyasztási rekord 2006-ban született, akkor a leghidegebb időszakban napi 96 millió köbméter körüli gázmennyiségre volt szükség.)

A beregdaróci import vezeték elzárása napi 15-20 millió köbméteres kiesést jelentene. Ezt nem pótolná az Ausztria felőli behozatal, miután a baumgarteni vezeték kapacitása csupán napi 7 millió köbméter körüli. Egyébként az osztrák vezetéken is általában orosz gáz érkezik Magyarországra, amely a Testvériség vezetéken, Szlovákián át ugyanúgy Ukrajna felől fut be az osztrák gázelosztó központba, mint a magyar határra, Beregdarócra bejövő orosz gázszállítmányok. Így az orosz gázcsap elzárása ezt a beszerzési forrást is korlátozná. Emiatt nem tűnik hatásosnak a kormány azon terve, hogy szükség esetén Szlovákiából importálunk gázt. Ráadásul a magyar-szlovák gázvezeték még el sem készült, annak üzembe helyezését 2015-re tervezik a kivitelezők.

Érdemes megjegyezni, hogy a kereskedelmi tárolókban lévő néhány százmillió köbméter gáz sem a kormányé. Ez ugyanis az a mennyiség, amit a kormányzat tavaly előírt kötelező betárolásra a gázszolgáltatóknak. A háztartásokat kiszolgáló cégeket ugyanis arra kötelezte a kabinet, hogy az éves lakossági gázigények 60 százalékát halmozzák fel a fűtési idény előtt, s az enyhe tél miatt ebből maradt valamennyi a tárolókban. A helyzeten csupán az javít valamennyit – vélik szakemberek –, hogy a kabinet március elején felismerte az ukrán-orosz konfliktusban rejlő veszélyeket, miután Moszkva többször nyíltan közölte, hogy kész bevetni a „gázfegyvert". Így a szokásos május eleji időpont helyett még márciusban elkezdte betárolni a gázt.

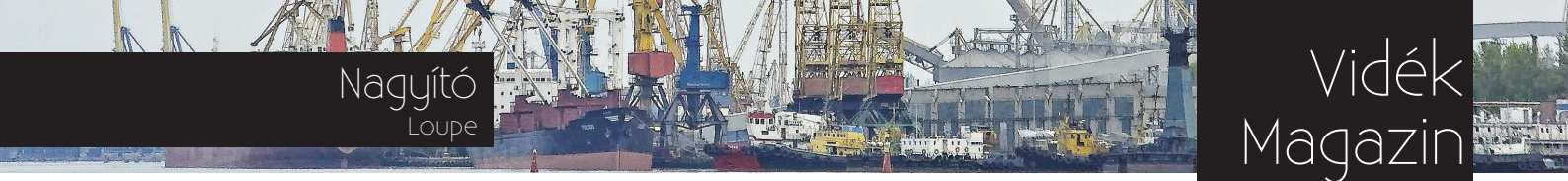

UKRÁN krízis a GABONAPIACON

SZEVASZTOPOL ÁLL, AZ EXPORT NEM

Írta: Fazekas Hunor

A POLITIKAI BIZONYTALANSÁG RÁNYOMHATJA BÉLYEGÉT UKRAJNA GABONATERMELÉSÉRE. A krím miatt 1,5 millió tonnával csökken a 2014-es ukrán gabonatermés – véli az Ukrán Gabonaszövetség elnöke. Vladimir Klimenko elmondja azt is: Szevasztopolban leálltak a szállítások.

Kereskedők már felvetették, hogy más országoknak kell kompenzálniuk a világpiacon a kieső ukrán árut, főként a búzát. Erre – földrajzi okokból adódóan – leginkább Oroszország alkalmas. Másodikként olyan országok jöhetnek szóba az ázsiai-csendes-óceáni térségben, mint Ausztrália, ahol a gabonatermelés jelentős növekedésére lehet számítani, illetve India, ahol az új termésű gabona betakarítását már elkezdték. Harmadikként az Európai Unió, különösen Németország merül föl, melynek gabona export potenciálja jelentősen megnőtt. Az amerikai búza szállítási költségeit nem biztos, hogy kompenzálnák az árak. A kukoricapiacon az amerikai áru elég vonzó, az ukrán kukorica másik alternatívája az európai lehet. Utóbbi azonban csak több hónap alatt válhat komoly versenytárssá. Rövid távon csak az észak- és dél-amerikai kukorica jelentik a fő alternatívát. Az Ukrán Gabonaszövetség elnöke úgy véli, a szevasztopoli leállás miatt az ukrán gabonaexport még nem omlik össze, a szükséges gabona „átmehet" Odesszán és Nikolaevon is. Ukrajna a szerződéses kötelezettségeit teljesíti, a tervezett exportot kiszállítja – szögezi le Klimenko. A szövetség adatai szerint 2014. március 17. és 23. között ukrán tengeri kikötők 796,9 ezer tonna gabona exportját bonyolították, ez 13 százalékkal több, mint az előző héten. A legtöbb, 160 ezer tonna árut Odesszában rakták hajóba. Az ukrán szakminisztérium szerint március 24-ig kora tavaszi növényekkel 1,5 millió hektárt vetettek be Ukrajnában, a terv felét ezzel már teljesítették.

-1,5 millió tonna

Ukrajna Krímmel együtt számolt területének 69 százaléka alkalmas mezőgazdasági művelésre, összesen 418 ezer négyzetkilométer. Ezen belül 326,7 ezer négyzetkilométeren – az összterület 54 százalékán – folyik szántóföldi növénytermesztés. Összehasonlításul: Magyarországon 57,9 ezer négyzetkilométer mezőgazdaságilag művelhető terület van.

A mezőgazdaságilag hasznosítható területek nagy kiterjedése mellett az agroökológiai adottságok, elsősorban a mélyrétegű csernozjom – fekete föld – talajok is alkalmassá teszik az országot a szántóföldi növénytermesztésre, bár a csapadék mennyisége limitáló faktorként jelentkezhet. Az ország mezőgazdasági termelékenyégét legjobban az következő adatok demonstrálják: Ukrajna területileg 16 százalékát tette ki az egykori Szovjetuniónak, de gabonatermesztésének 20, cukorrépa-termesztésének 59, napraforgó-termesztésének 44, burgonya-termesztésének 21, tej- és hústermelésének pedig 22-22 százalékát adta.

Ukrajnában ugyanakkor a rendszerváltást követő években jelentősen csökkentek a főbb termesztett növények termésátlagai az 1990-es évhez képest. Ez azzal magyarázható, hogy a rendszerváltással átalakuló termelési struktúra nem tudott kellően stabilizálódni. Ukrajnában fontos szerepet kap a növénytermesztésre kevésbé alkalmas szántóföldi területek legelővé konvertálása, mely egyszerre szolgál természetvédelmi célokat és biztosít lehetőséget az állatállomány növekedéséhez. Ukrajna ennek megfelelően mezőgazdaságának fejlődését elsősorban az állatitermék-előállítás (baromfi, szarvasmarha és sertés) növelésében látja. Ez mindenképpen megnöveli a gabonák iránti keresletet is, illetve növeli a hozzáadott értéket. Az elmúlt években számos nyugat-európai, elsősorban németországi mezőgazdasági termelő kezdett Ukrajnában nagyüzemi növénytermesztésbe, kihasználva a jó adottságokat, alacsonyabb árakat és a gabonafélék világpiaci konjunktúráját.

EZ IS AZ UKRÁN VÁLSÁG MIATT VAN?

Súlyos magyar makrokockázatok

Fotó: Ferenczy Dávid

Magyarország a nemzetközi tőkepiacok számára Ukrajnával és Törökországgal együtt a feltörekvő országok közé tartozik, miközben mindkét regionális jelentőségű államban komoly politikai problémák merültek fel 2014 elején.

Írta: Szabó Krisztián

A gazdasági szankciók, a politikai kapcsolatok romlása komoly kockázati tényezőt jelentenek a nemzetközi diplomáciában. Most elsősorban az amerikai-orosz, az orosz-ukrán és az orosz-európai bizonytalanságok okozhatnak zavarokat a tőzsdéken és a devizapiacon. A magyar exportot is súlyosan érintené, ha a német-orosz gazdasági kapcsolatok meggyengülnének. A magyar export jó része olyan német cégek felé irányul, melyek nagy keleti piacokkal rendelkeznek. Ha ezek meginognak, ez az egész magyar gazdaságra negatívan hathat.

Ezzel is magyarázható, hogy komoly kilengések voltak év elején a forintpiacon. A magyar deviza árfolyama jelentősen gyengült, az árfolyam többször is 310 forint/euró fölött tartózkodott. A regionális bizonytalanság is „odahatott" tehát a forintra – a többi térségbeli devizához hasonlóan –, és érezhető a külföldiek fokozatos visszahúzódása is a magyar állam finanszírozásából. A külföldiek által tulajdonolt magyar állampapírok mennyisége 2012. augusztusi szintre csökkent 2014 márciusának első hetében. (Most márciusban 4584 milliárd forintot tett ki a külföldiek állampapír-állománya. 2014 eleje óta összesen 411 milliárd forinttal csökkent.)

A forint romlása, az állampapír-piaci változások kétségessé teszik a Magyar Nemzeti Bank kamatcsökkentési politikájának folytathatóságát. (A jegybanki alapkamat tavaly február 27-én még 5,25 százalék volt, idén március 26-tól viszont már 2,6 százalékra csökkent.) A hozamok emelkedésnek indultak, ami hazáknak rossz, az államadósság után így nagyobb kamatot (hozamot) kell fizetnünk. A devizahitelesek helyzetét tovább ronthatja a forint svájci frankhoz, euróhoz és dollárhoz képesti gyengülése. A magyar deviza értékvesztése az államadósságot is növeli, forintban kifejezve.

A FORINT ROMLÁSA, AZ ÁLLAMPAPÍR-PIACI VÁLTOZÁSOK KÉTSÉGESSÉ TESZIK A MAGYAR NEMZETI BANK KAMATCSÖKKENTÉSI POLITIKÁJÁNAK FOLYTATHATÓSÁGÁT.

Az infláció gyorsulása negatívan hathat a fogyasztásra, pedig januárban az első becslések szerint éves szinten 3,9 százalékkal nőtt a kiskereskedelem Magyarországon. Az exportőröknek ugyanakkor „jót tesz" a gyenge forint. Márpedig az exportvezérelt magyar ipar januárban 6,1 százalékkal nőtt az előzetes adatok szerint, az egy évvel korábbihoz képest.

Az inflációt emelheti a magyar fizetőeszköz gyengülése, hiszen így az import jelentősen drágul. A rezsicsökkentésnek a keleti gázimport bizonytalanságai szabhatnak határt. Ez a teljes magyar gazdaságpolitika átgondolására ösztökélheti az illetékeseket – más kérdés, hogy egy választási évben mennyire reagál gyorsan a kormányzat.

Vidék Magazin
Az ország magazinja

A világ enni akar

INTERJÚ KULIK ZOLTÁNNAL, A VITAFORT ZRT. VEZÉRIGAZGATÓJÁVAL

Nagyokat lépett előre és sokat erősödött az utóbbi években a Vitafort Első Takarmánygyártó és Forgalmazó Zrt., illetve a Vitafort csoport. Piacról és mezőgazdaságról, hatékonyságról és pénzügyi környezetről, szakmáról és cégről egyaránt beszél a Vitafort Zrt. vezérigazgatója, Kulik Zoltán.

Írta: Tóth László Levente
Fotók: Stalter György

– Egy kiszivárogtatott ENSZ tanulmány szerint globális élelmiszer-drágulást okozhat, ha szárazság sújtotta térséggé nyilvánítják a tágabb értelemben vett Közel-Keletet. Marokkótól egészen Jemen déli részéig ugyanis 1970 óta nem volt olyan kevés eső, mint az elmúlt télen. Az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete (FAO) ugyanakkor a szemes termények idei globális termésmennyiségére vonatkozó előrejelzését rekordszintre, 2,515 milliárd tonnára változtatta. Hogy áll a belföldi gabonapiac?

– Egyelőre bizakodóak lehetünk az őszi vetésű gabonák tekintetében, mert bár korábban nálunk is jelentős csapadékhiány volt, az elmúlt hetekben ez sokat enyhült. Jó lenne, ha „visszájára fordulna” az elmúlt gabonaév, amikor általánosságban szinte mindenhol jó lett a termés, csak mi voltunk a légköri aszály

középén. Eddig minden adott is az idei jó terméskilátásokhoz. Az őszi gabona szépen átvészelte a telet, nem fagyott el, mert nem jöttek jelentős hidegek, amíg nem volt hó. Szépen el lehetett indulni a tavaszi munkákkal is, szemben a tavalyi tapasztalatokkal, amikor a kezdés eléggé kicsúszott. Javultak a belföldi gabonaárak is. Nagyon alacsony szintről indultak, de szinte minden növényfajtánál – a búzánál, kukoricánál, de az olajos növényeknél is – 20-22 százalékkal növekedtek a betakarításkor tapasztalt minimumárhoz képest. A gabonapiac azonban eléggé pang mostanában. Van egy eladói és vevői rés – a búzánál és kukoricánál általában kilogrammonként 2-3 forint –, ami miatt most komoly gabonamennyiség nem hagyja el az országot. A búzánál 54-55 ezer forintos tonnánkénti spot piaci árak vannak, a kukoricánál 50 ezer forintosak. Azt látni, hogy van még bent mindkettőből az országban, az eladással azonban sokan kivárnak.

– Pedig Irán budapesti nagykövete nemrég arról beszélt, hogy Magyarország pótolhatná a kieső ukrán mezőgazdasági szállításokat. Irán csak az egyik közel-keleti állam – nem beszélve az afrikai országokról – ahol Ukrajna hatalmas agrárpotenciálja vevőre talált, sok esetben megelőzve a magyarországi agrártermékeket, elsősorban a gabonát. De említhetem a három éve polgárháborútól szenvedő Szíriát is, ahol a 2011 előtti 3,5 millió tonnás éves gabonatermés 2014-re 1 millió tonnára esett. Mennyire befolyásolhatják tehát az ukrajnai változások a magyar gabona külpiaci értékesítési lehetőségeit?

– Nem véletlenül mondogatjuk vagy tíz éve, hogy mi lesz majd, ha Ukrajna „magához tér". Ukrajna nemcsak aspirál arra, hogy például a világ harmadik legnagyobb kukorica exportőre legyen az Egyesült Államok és Brazília után, hanem ténylegesen 15-16 millió tonnás export aktívummal rendelkezik. A mi ismereteink szerint ebből az export árualapból 9 millió tonnát már ki is szállítottak. Történelmében először pedig Ukrajna idén januárban komolyabb kukoricamennyiséget szállított Kínába, de azért 6 millió tonna kukorica még így is mindig bent van. Azok, akik ott a kukoricán „ülnek", félnek attól, hogy a tapasztalt politikai instabilitás következtében a nemzeti valutájuk elértéktelenedik és jobbnak tartják, ha az értékük áruban van, ezért kivárnak. Viszont áprilisban elkezdődik a kukoricavetés Ukrajnában, ami ott a területek nagysága miatt is igen jelentős munka, mindig komoly forrásokat igényel. Nem mindegy tehát, hogy a hitelezés mennyire szorul majd vissza a korábban megszokott szinthez képest. Úgy vélem, ez egészen biztosan komoly problémát jelent majd. Ma ugyanakkor még nagyon nehéz megjósolni, hogy mi lesz Ukrajnában belpolitikai szempontból. A magyar gabonának természetesen minden piaci rés lehetőséget jelent. Nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni, hogy Ukrajna logisztikailag kedvezőbb helyzetben van a távol-keleti export terén. A Vitafort Zrt. résztulajdonában lévő gabonakereskedő cég, a InVivo Trading Zrt. a napokban például thaiföldi búzaexport lehetőségét mérte fel, de kiderült, hogy Odessza versenyképesebb. A közelmúltban magam is jártam Ázsiában, de minden tárgyaláson kiderült, hogy Ukrajnából olcsóbban tudnak vásárolni. A mostani kivárás ugyanakkor – ami a magyar gabonásokra is jellemző még mindig, az említett, korábbinál magasabb árak ellenére is – elviheti azt a piacot is, ahol versenyképesek vagyunk. Pedig egy jó átlagos termést betakarított termelő a jelenlegi, 50 ezer forintos tonnánkénti áron azért már tud eredményt realizálni. Mivel pedig még Magyarország is jelentős export árualappal rendelkezik búzából és kukoricából is, bízom benne, hogy a termelői és a kereskedői igények közelednek egymáshoz és a kiszállítások mennyisége hamarosan növekedhet.

– A világ népessége mindenképpen növekszik, a világ tehát enni akar. Mivel a termőföld közgazdasági értelemben véges „jószág", a hatékonyságot kell növelni ahhoz, hogy az egyre több száj tudjon mit enni – nem beszélve a takarékosabb életmódról. A magyar gazdálkodók számára az EU csatlakozás óta tíz év állt rendelkezésre a hatékonyságuk növelésére, arra, hogy támogatás nélkül is versenyképesek legyenek a piacon. Az uniós támogatásokkal egyelőre 2020-ig lehet számolni, tehát lehet, hogy már csak hat év maradt az „átállásra". Amennyiben ez nem történik meg, a támogatások elvonása szakértők szerint óriási sokkot fog okozni a magyar termelők túlnyomó részének. Mit gondol erről?

– Az elmúlt időszakban a gépesítéssel kapcsolatos fejlesztésekre volt forrás és ez ügyben talán léptek is a gazdálkodók. A légkör változása miatt ugyanakkor nagyon fontos kérdéskör a csapadékszegénység, illetve, hogy „összemosódnak" az évszakok. Amire tényleg igény van – és erre kormányzati részről is lenne szándék –, az az öntözés fejlesztése. Erre jelentős támogatások szükségeltetnek. Aki öntözni tud, nincs kitéve annak a csapadékhiánynak, ami most már minden második évben sújtja a magyarországi gazdálkodókat is. Én tehát a hatékonyságnövelés egyik legfontosabb eszközének az öntözéssel kapcsolatos kérdéskört tartom. Magyarországon megvannak a nagy parcellák, kedvező időjárás, megfelelő vetőmag és tápanyag utánpótlás esetén nincs igazán szégyenkezni valónk. Az is igaz viszont, hogy erre a kérdésre nagyon oda kell figyelni, szem előtt tartva a növénytermesztés és állattenyésztés egyensúlyára törekvést is.

– Az MNB növekedési hitelprogramja az uniós mezőgazdasági támogatások előfinanszírozására is alkalmas, de az említett fejlesztésekhez is jelenthet forrást.

– Amikor 2,5 százalékos teherrel lehet felvenni hitelt, akkor a szilárdnak tűnő cégeknek azért van lehetősége erre, más tehát a helyzet, mint 2-3 évvel ezelőtt. A bizonytalanság azonban

igenis visszatartó tényező lehet. Az állattenyésztésben például a sertéspiaci anomáliák okoznak gondot. A PRRS-mentesítés (a PRRS betegség a sertések reprodukciós és légzőszervi szindrómája, vírus okozza – a szerk.) például az országnak két különböző részén is elindult. Nagyon nehéz felmérni a közvetett és közvetlen hatásokat és azt gondolom, hogy még nagyon kevesen látják át ennek a kihatásait, de abban mindenki egyetért, hogy óriási feladatot jelent. Vannak „szakmai csúcson" lévő partnereink, akik PRRS terheltek, de megfelelő vakcinázással nagyon jelentős termelési eredményeket tudnak elérni. A teljes állománycsere azonban óriási tőkét igényel a termelőtől, még úgy is, hogy erre állami forrást is biztosítanak. A mentesítés során „letermelt" hízóállomány, illetve bizonyos támogatások igénybe vétele után sok termelő lehet, hogy újra sem fogja telepíteni az állományát. Az amúgy is 3 millió alatti sertéslétszám tehát nemhogy a 6 millióhoz nem fog közelíteni – amiről már mostanában beszélünk –, hanem ugyanúgy tovább csökkenhet, ahogy az elmúlt 2-3 évben. Ez természetesen nekünk, takarmánygyártóknak is óriási problémát jelent. Ezzel is magyarázható, hogy az egyik legnagyobb gond, amivel mi a sertések kapcsán foglalkozunk, a PRRS-mentesítéssel kapcsolatos szakmai kérdéskör. Erre fel kell készülnünk, sok aspektusát meg kell vizsgálnunk. A tejpiac ellenben a jelenlegi, literenként 100 forint feletti tejárral rendben van, a gabonaárak sem rosszak még az állattenyésztőknek. A szója igen magas árai azonban nem kedvezőek: a prompt szójaár kilogrammonként 150 forint körül van most, miközben árának a kukoricához viszonyítva 100-110 forintnak kellene lennie. Most tehát a termelőknek is szükségük van arra, hogy stabilan előre lássák, merre mozog a piac, esetlegesen a jövőben milyen támogatások lesznek, hogyan kell felkészülni a kvóta kivezetésre a tejágazatban, illetve a támogatásmentes gondolkodásra, figyelemmel a 2020 utáni időszakra.

– A hírek szerint a sertésexport hamarosan újraindulhat Oroszországba. Ez is hatással lehet a piacra.

– A jelenlegi sertésárak az elmúlt egy év leggyengébb árai. Ma 370 forint körüli a kilogrammonkénti élő sertés felvásárlási ár, ami fél éve még 440-450 forinton a csúcson volt. Hiszem azonban azt, hogy április közepén-végén már egy növekvő trend lesz. Mi bízunk a sertéságazatban, másképp nem is tudnánk takarmánygyártóként dolgozni. Nem véletlen az sem, hogy tőlünk talán szokatlan módon – mert nem jellemző a Vitafortra, hogy állattartó telepeket vásárolna –, egy éve megvettünk egy 1300 kocás sertéstelepet. A világ ugyanis valóban enni akar és keresni kell az alternatívákat. A közelmúltban részt vettem egy olyan ázsiai konferencián, amelynek a nagy része az állati fehérjehordozókon belül – ne tessék nevetni – a bogarak és tücskök fogyasztásának egészséges mivoltáról szólt. Azaz a fejlődő világban is keresik a lehetőségeket a 10-15 év múlva már érezhető nagyságrendű népességrobbanás nyomán adódó többlet élelmiszer igény kielégítésére. Európa persze más, mint Amerika vagy Ázsia, de a megfelelően ellenőrzött élelmiszernek igenis egyre nagyobb lesz a szerepe. Az élelmiszerbiztonság, az élelmiszer-felügyeleti lánc azonban a kis, ázsiai országokban is nagyon fontos ígérvény. Ez ügyben pedig Magyarország élen jár, az Európai Unión belül is a mi élelmiszer-felügyeleti láncunk az egyik legkomolyabb. Márciusban néhány napig kicsit Budapest volt a központja a mezőgazdaságnak az itt tartott farmgazdasági találkozó kapcsán, melyre csaknem 80 ország mezőgazdasági szakértői, döntéshozói érkeztek. A Vitaforthoz is számos delegáció látogatott el: kínai, dél-koreai, kazahsztáni, laoszi. Mindegyiknél szóba került az élelmiszerbiztonság. A kazahok például azt mondták, hogy termelnek

Oroszországba, nagyon fontos számukra a megbízhatóság, és kérték, segítsünk nekik abban, hogy az orosz piacot miként tudják ellátni. A hatékonyság tekintetében is felmerült ez. Az ázsiai térségben most azt gondolják, nem akarnak ugyanarra az útra lépni, mint 15-20 éve Kína, amely nagy mennyiségű termékkel árasztotta el a világot, a termékminőség azonban nem megbízható. Ezért fontosak a laboratóriumok, ezért fontosak az egész élelmiszerláncnak az ellenőrzésével, kontrolljával kapcsolatos ügyek. A világban már egyre inkább a minőséggel lehet találkozni, még akkor is, ha felmerülnek az említett konferencián tárgyalt, alternatív megoldások is.

– A Vitafort innovatív, sikeres cég, amely évek óta bővíti partnerállományát. Hogyan sikerül versenyképesnek maradni a takarmánypiacon?

– A Vitafort egy rendszer. Nemcsak termelünk, hanem a takarmányozással kapcsolatban egyéb dolgokkal is foglalkozunk. Az elmúlt évben – és erre nagyon büszkék vagyunk – közel tíz, komoly nagyságrendű takarmánykeverőt rekonstruáltunk. Az újjáépített keverők összkapacitása nagyon jelentős, éves szinten meghaladja a 150 ezer tonnát. Ma, amikor látványos az energiaár robbanása, ezeknek a rekonstrukcióknak a legfontosabb kérdése, hogy minél kevesebb emberi munkaerő felhasználásával, minél olcsóbban tudjanak takarmányt előállítani. Olyan gépek, berendezések beépítése vált tehát szükségessé, amelyeknél már elsődleges szempont volt a minőségi takarmánygyártás mellett az energiafelhasználás, a nyomon követhetőség kérdése is. Ilyen jó takarmánykeverők tehát már nagyobb mennyiségben vannak Magyarországon és erre voltak, vannak támogatások is. A Vitafortnál nagyon sokat foglalkozunk kutatás-fejlesztési kérdésekkel. Mindig egy kicsit elébe kell menni a piacnak, például amikor drága, tonnánként 60-70 ezer forintos volt a kukorica, olyan melléktermékeket kellett tudni felvonultatni, amelyek segítik a kukorica kiváltását. Nagyon rugalmasnak kell lenni a receptúra összeállításánál, hiszen az állati termékek önköltségének a 70 százaléka függ a takarmányozástól. Nagyon sok függ tehát a kutatás-fejlesztéstől is. Sok olyan szervizszolgáltatást adunk, ami a receptúra állandó optimalizálásáról szól. Idén januárban elsőként vezettük be nagy mennyiségben az országban a nedves DDGS (kukorica törköly – a szerk.) etetését. A bioetanol melléktermékeként keletkező nedves DDGS – amelynek körülbelül 30 százalék a nedvességtartalma – nagyon jó laktogén hatású, ami azt jelenti, hogy ahol az etetését elkezdtük, ott – miközben semmi mást nem változtattunk – 5-10 százalékkal emelte a tejtermelést. A nedves DDGS magyarországi piacán a Vitafort a legnagyobb szeletet fogja kihasítani.

– Mire alapozza ezt?

– Másfél évvel ezelőtti átadása óta Dunaföldváron üzemel Közép-Kelet-Európa egyik legnagyobb bioetanol gyára, a térségben csak egy-két ilyen üzem van még. A nedves DDGS-nek Dunaföldváron január 16-án kezdődött el a termelése, tehát abszolút kuriózumnak számít, a gyár is most tanulja a vele kapcsolatos teendőket. A Vitafortot – mivel a tejelő takarmányozás tekintetében abszolút piacvezető Magyarországon – nemcsak megkérték, hogy vegyünk részt a hasznosításban, hanem kutatás-fejlesztési részről mi segítünk e melléktermékkel kapcsolatos egyéb teendők – például a tartósítása – megoldásában is. Jelenleg 800 ezer tonna kukoricát dolgoz fel a dunaföldvári üzem, pár hónapon belül pedig elindul a beruházás Mohácson. Ennek következtében megduplázódik a termelés. „Ott vagyunk" a kaposvári cukorgyárban is, ahol a cukorral és a melasszal kapcsolatos teendőkbe kapcsolódunk be. Tehát mindig megpróbálunk újszerű dolgokat felkarolni, ebbe természetesen pénzt is kell tenni, de az ilyen irányú kutatás-fejlesztési tevékenységünknek végső soron az a célja, hogy minél olcsóbban tudjunk takarmányozni.

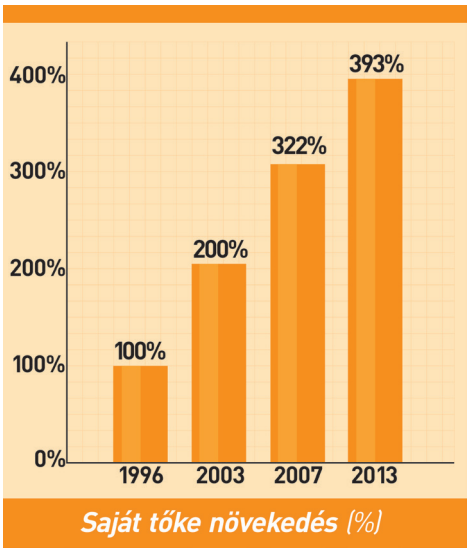

Saját tőke növekedés (%)

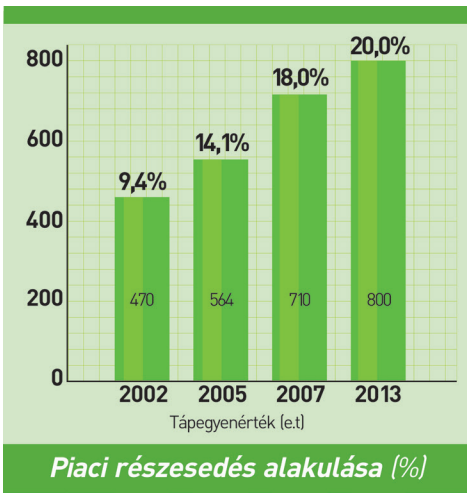

Piaci részesedés alakulása (%)

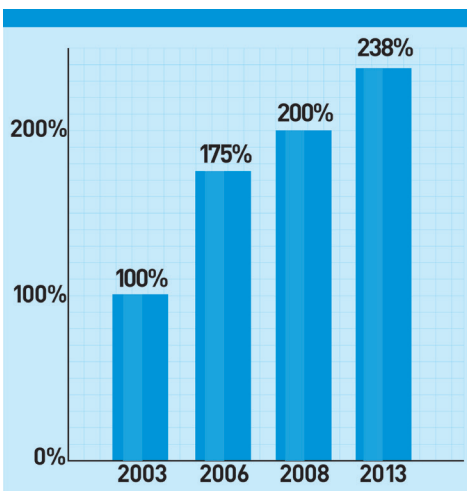

Premixforgalom növekedés (%)

– Mennyit költ a cég K+F feladatokra?

– Csak az egyik, három éven áthúzódó programunk összköltségvetése közel 500 millió forint. Ez egy igen speciális, az önköltséget befolyásoló szarvasmarha program. Még várunk a döntésre, de van esélyünk rá, hogy közel ilyen nagyságrendű programot a sertésnél is el tudjunk indítani. De nem kerülöm meg a kérdést: megpróbálunk úgy működni, hogy az árbevételünknek több mint 1 százalékát teljesen irányított K+F-es tevékenységre fordítsuk. Belföldön, hazai kutatóintézetekkel együttműködve és külföldön is. Nagyon szoros, szinte napi kapcsolatban vagyunk a francia partnereinkkel, akiknek a labor és a kísérleti állománya igen alkalmas erre. Például több a fisztulás tehenük, mint ahány tehén Magyarországon van összesen. (A zárható sipoly, a „fistula" a tehén bendőjét köti össze a külvilággal. Egy takarmányozási célra használt hatóanyag biológiai hatékonyságát, illetve bendőbeli emészthetőségét egzakt módon csak ilyen fisztulás teheneken végzett tudományos kísérletben lehet megállapítani – a szerk.) Kollégáink rendszeresen utaznak Franciaországba sertés és baromfi ügyekben is. Én pedig nagyon hiszek abban, hogy kutatás-fejlesztésre igenis áldoznunk kell, hiszen van úgy, hogy tíz ötletből csak kettő valósul meg. Ezt saját forrásból tesszük meg. Nagyon örülünk ugyanakkor annak, hogy a jövőben a kkv-k rendelkezésére – és a Vitafort egy többségi magyar tulajdonú kkv – jelentős források állnak majd az Európai Unióból. Ezt ki is szeretnénk használni, mi ugyanis ezeket a projekteket meg is csináljuk és nagyon jelentős eredmények származnak belőlük.

– Hogyan zárta a 2013-as évet a Vitafort?

– A múlt év az átlagosnál jobb volt, az árbevételünket 12-13 százalékkal növeltük úgy, hogy nem emeltünk árat sem a premixeknél, sem a koncentrátumoknál – amelyek 75-80 százalékát adják a termelési volumenünknek. A Vitafort csoport – tehát a Vitafort Zrt. és a hozzá szervesen kapcsolódó cégek – árbevételének nagyságrendje ma már 22-25 milliárd forint közötti. A Vitafort Zrt. mellett nagyon fontos a már említett Invivo Trading Zrt., amely szintén igen jó évet fog zárni. Ennél a cégnél július 1-től június 30-ig tart az üzleti év, de az már most is látszik, hogy hozzávetőleg 250 ezer tonna gabonával kereskedik a most háromnegyedénél tartó időszakban. Az Invivo tulajdonában lévő bajai kikötőben közel 200 ezer tonna gabona átrakása fog megtörténni az üzleti év végéig, ezzel a bajai kikötő az ország harmadik legnagyobb gabonás forgalmú kikötője. Ezt a szép eredményt két év alatt értük el, hiszen két éve történt a bajai kikötő akvizíciója. Nagyon fontosak a PRRS vagy a K+F tevékenység kapcsán már bemutatott tevékenységű laboratóriumaink is. Lényegében a Vitafort érdekkörében van a már szintén említett állattartó telep mellett egy átalakult szövetkezet is, szintén jelentős állatállománnyal. Az árbevétel ilyen arányú növekedéséhez hozzájárult az ugyancsak említett takarmánykeverők felújítása is, továbbá az, ami szintén szóba került, hogy jelentős kutatás-fejlesztési pályázatokra tudtunk szert tenni. Egy év távlatából már ezek szakmai kihatásait is látjuk. Ezek a K+F pénzek egytől egyig a takarmányozási, hatékonysági kérdések megválaszolását segítik. Tavaly megnövekedtek a vizsgálati költségek a toxinok és egyéb vizsgálatok miatt, ezért folyamatosan növeljük a laborkapacitásunkat. A mikrobiológiai labornál egy jelentős, teljesen új laborszárnyat adtunk át két hónapja. Több új laboros szakembert is felvettünk, mert a munkájukra igény van. Tavaly jól teljesítettek az exportpiacaink is: Moldávia az elmúlt közel húsz év során a legjobban. Ez az ország tehát – ahol már 15 éves a leányvállalatunk – továbbra is a legkiemeltebb külpiacunk. Moldáviába egyébként a legnagyobb agrárexportőr is a Vitafort. Románia, ahol szintén van leánycégünk, egy kicsit nehezebb piac, de tavaly sikerült ott is növekedést elérni. Nagyon sok szarvasmarha telepnél ugyanazokat a szolgáltatásokat nyújtjuk, mint Magyarországon. Mire az interjú megjelenik, már túl leszek azon a „kinti" szakember válogatáson is, amelynek eredményeként olyan fiatalokat veszünk fel, akik mind Romániában, mind Moldáviában agrár szolgáltatásokat végeznek majd. Nálunk kiképezzük és betanítjuk őket, mivel a „háttértámogatás" eddig tőlünk származott. A jövőben azonban ezekben az országokban helyi emberekkel erősítenénk a jelenlétünket.

– Milyen a jelenlegi pénzügyi, gazdasági környezet és milyen válaszokat ad az ezekből adódó kihívásokra a Vitafort?

– Számunkra két dolog mindenféleképpen negatív most és sokat dolgozunk ezek tompításán. Óriási többlet- és adóterhek jelentkeztek a gazdálkodás során, amivel szemben gyakorlatilag tehetetlenek vagyunk. Az útdíjat a partnereinkkel egyeztetve ha nem is száz százalékos mértékben, de kénytelenek voltunk beépíteni a termékeink árába. Ez a Vitafortnak is több száz millió forintot pluszköltséget jelent. A teljesen

új adók – például tranzakciós díj, élelmiszer felügyeleti díj – összege pedig meghaladja a 80 millió forintot. Ez eredményben is szép lenne. Az is egyértelműen látható, hogy most már stabilan jóval gyengébb a forint, mint tavaly. Ezt egyelőre mi az árainkban nem tudtuk és nem is akartuk érvényesíteni. Látnunk kell előbb, hogy milyen kihatása lesz. A mi árképzési stratégiánk, politikánk a 295-300 forintos euróra van „igazítva". Ez azt jelenti, hogy az elmúlt három hónapban a gyenge forint nekünk már nem kis veszteséget jelent. Az alapanyagaink 75-80 százaléka – a premixeknél még nagyobb része – mindenképpen devizához kötött: elsősorban euróhoz, kisebb mértékben dollárhoz. Amikor láttuk, hogy gyengül a forint, bizonyos pontokon megpróbáltuk ezt lefedezni, valamennyire sikerült is. Az azonban

már nagyon nagy probléma lenne, ha a magyar fizetőeszköz még tovább gyengülne, de a mostani lendületben benne lehet akár 320-330 forintos euró is. Ha ez bekövetkezne, kénytelenek leszünk az árainkat emelni. Most azonban még kivárunk, kalkulálunk. Azt gondolom azonban, hogy erre most nagyon oda kell figyelni, további 5-6 százalékos gyengülés esetén mindenképpen lépnünk kell, de nemcsak nekünk, hanem mindenkinek, aki érintett, ez teljesen természetes egy ilyen mértékű árdrágító tényező miatt.

– Hogyan próbálták meg – ahogy mondta – „lefedezni" a forint gyengülését?

– Az exportpiacunkból adódóan elég jól tudjuk azt, hogy mennyi bevételünk jön be devizából és elég jól tervezhető a kiadás is. Így – akár egy gabonatőzsdei vásárlásnál – devizát kötünk le bizonyos időszakokra. Ugyanezt csináljuk a szójánál: az éves felhasználásunk 60-70 százalékát megpróbáljuk lekötni. Mivel a tápgyártásunk nem kiemelkedő, mert tudatosan premix- és koncentrátumgyártók vagyunk, 4-5 év óta először most tőzsdén vásároltunk kukoricát – jobb áron, mint a jelenlegi szabadpiaci ár. Márciusban is volt több ezer tonnás kötésünk és májusban is lesz. Ennek is mindig van kockázata, de soha nem nyerészkedő és manipulatív céllal kötünk tőzsdén valuta- vagy gabonaügyletet. Hangsúlyozom, hogy ezzel a kockázatunkat próbáljuk csökkenteni. Amennyiben ez sikerül, akkor az „eredményt" természetesen át tudjuk adni a partnereinknek, hiszen nem kell árat emelnünk. Az euró tavalyi 284-286 forintos átlagára és a jelenlegi 315 forint között azért van különbség. Ez egy 10 százalékos forintgyengülés a múlt év és az idei év első egy-két hónapját tekintve. Nagyon jó lenne, ha ilyen eredményességet mi is el tudnánk érni, az álmainkban azért ez valahol ott van.

– Sokat beszélünk mostanában a mezőgazdaságban aktuális generációváltásról. A Vitafort mennyire készült fel az ezzel kapcsolatos kihívásokra?

– Érzem én is, hogy 30 évnél fiatalabbak nálunk kevesen vannak. Nem baj ez, hiszen az elmúlt 15-20 évben nagyon nagy tapasztalatra tettek szert a nálunk dolgozó kollégák. Eljött azonban az idő, hogy most pályakezdőket is többet alkalmazzunk. Idén tehát mi is elkezdtük a fiatalítást, a szó szoros értelmében. Vettünk fel fiatal szakembereket a kereskedelembe és egyéb területre is. Lényegében tapasztalat nélkül, de jó ajánlólevéllel jönnek, így szinte azonnal a mélyvízbe dobjuk őket. Nagyon komoly ösztöndíj programot fogunk elindítani továbbá a Szent István Egyetemmel. Az MSc képzésben elinduló fiatalokból ki fogunk választani minden évben 5-6 főt, akiknek ösztöndíjat adunk. Ennek fejében nem követeljük meg tőlük, hogy nálunk dolgozzanak majd, követelmény lesz azonban, hogy a gyakorlati idejüket nálunk töltsék, hogy a diplomamunkájuk témáját közösen határozzuk meg. Ugyanis hiszünk abban, hogy egy ilyen jó nevű cég, mint a miénk, válogathat majd az ösztöndíjasainkból. A legjobbakat választjuk majd ki közülük, az is lehet, hogy minden évben akár csak egyet vagy kettőt. Most is vettünk fel olyan fiatalokat, akik nálunk töltötték a gyakorlatukat. Közben megismertük őket, láttuk, hogy komolyan veszik a feladatukat.

– Milyen más szakmai együttműködéseik vannak még?

– Szoros kapcsolatunk van ágazati szinten például a Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanáccsal, sok szakmai anyagot készítünk, ami gyakran a kormány elé is kerül. Közös tejpiaci kiadványunk is van, Dr. Koppány György, a Vitafort Zrt. tudományos igazgatója társszerzőségével. Szponzoráljuk a hiánypótló, „Innovatív takarmányozás" címmel hamarosan megjelenő új takarmányozási tankönyv megjelentetését. Négy éve a Lovas Világjátékok magyarországi takarmányozási „nagykövete" a Vitafort volt. Ez idén is folytatódik, ami azt jelenti, hogy míg négy éve az Egyesült Államokban, Kentuckyban volt, idén augusztus végén, szeptember elején Franciaországban lesz a soron következő legnagyobb lovas világverseny, a 2014. évi Normandiai Alltech FEI Lovas Világjátékok. Ennek is hivatalos magyar takarmányozási partnerei vagyunk, azaz immár másodszor képviseljük a magyar takarmányozás „nagyköveteként" a lovassport olimpiáján az országot. Partnereket is viszünk ki, új termékekkel is készülünk, tehát nemcsak szponzorálunk, hiszen a ló nekünk, magyaroknak egy fontos állat. Szponzoráljuk emellett az újhartyáni

Hölle Martint, aki 2013-ban, 16 évesen a franciaországi Pauban megrendezett pónifogathajtó-világbajnokságon a magyar fogathajtás legfiatalabb felnőtt világbajnoka lett.

– Mire büszke még?

– Többször nyilatkoztam már az elmúlt másfél évben nagy sikerű Duo Pass bypass fehérje termékünkről. Ez most már tényleg sikertörténet, nemcsak a saját gyártásunk miatt, hanem azért is, mert egy know-how értékesítés és a mi instrukcióink alapján Franciaországban már működik az óceán partján egy helyi Duo Pass üzem, 50 ezer tonna éves kapacitással. Azt tehát érzékeljük, hogy a termék nagyon sikeres. Szójából indultunk ki a kifejlesztése során, a szójaárak pedig – ahogy a beszélgetés elején említettem – jelenleg elég magasak. Ez azonban nem befolyásolja azt, hogy nagyon széles körben elfogadott, jó termékről van szó. Idén bizonyos segítő szolgáltatásokkal – például telepi menedzsment –, nagyon komoly elképzeléseink vannak mind a szarvasmarha-, mind a sertéspiacon. Lehet, hogy nem is takarmányozási javaslatokat teszünk, de ha valamit szerintünk jobban is lehet csinálni, mert mondjuk rosszul van menedzselve, a telepi átvizsgálások során szóvá tesszük majd. Erre ugyanis szükség van. A tulajdonosi struktúra is megváltozott a magyar a mezőgazdaságban mostanra. Nagyon sok olyan tulajdonos van, aki már nem mezőgazdasági, hanem közgazdasági szemmel gondolkodik és neki jobban meg kell magyarázni, hogy egy-egy szakmai döntésnek mi a kihatása. Nagyon sokszor nemcsak a táblázatból jönnek ki a dolgok, egy adott döntés akár két-három évre is befolyásolhatja a szakmai munkát és az eredményességet. Újdonság, hogy mind a szarvasmarha-, mind a sertéságazatban, saját szerkesztésű és kiadású, négyhavonta megjelenő VitaCowHír és a VitaPigHír című szakmai folyóiratokkal vagyunk jelen. Ezekkel az újságokkal ugyancsak további plusz szolgáltatást kívánunk nyújtani a partnereknek. Nemcsak takarmányozási jellegű, hanem például állategészségügyi vonatkozású hírekkel jelentkezünk, kitekintést adunk a körülöttünk lévő országokra, a világra, a közgazdasági körülményekre és betekintést engedünk a Vitafort mindennapi szakmai munkájába is.

– A kollégák napi kapcsolattartásán túl milyen, a céghez kötődő eseményekre számíthatnak idén a Vitafort partnerek?

– Nagyon készülünk az április végi hódmezővásárhelyi Alföldi Állattenyésztési és Mezőgazda Napokra, ahová szívesen várjuk partnereinket. Évente szervezünk országos szakmai napot a cég székhelyén, Dabason, ahová 300-400 ember mindig eljön. Ez a szakmai nap 2014-ben május 22-én lesz. Itt megpróbálunk nemcsak újdonságokat bemutatni, hanem a jövőre vonatkozóan is legalább irányvonalakat kijelölni előadóink segítségével. Idén is folytatjuk a road-show-t, azaz egymást követő napokon az ország két-három megyéjét átfogó, valódi párbeszédet kezdeményezünk külön sertés és külön szarvasmarhás körökben. Ezeken a találkozókon országosan ismert szakértőkkel különböző témákat lehet megvitatni, mint például a toxin, az energiahiány vagy más, a szakmát érintő kérdést, és természetesen lehet vitatkozni is.

It's a Hungry World

Zoltán Kulik, CEO of Vitafort Inc.

Spending his days in the fast business lane, the head of Vitafort Inc. has a complex view on agriculture, finance and the economic outlook of Hungary. He is hoping that producers and traders of wheat and corn manage to find a common ground that would boost export at last.

Mr. Kulik is more worried about how pig farmers are coping with the viral infection of PRRS and consequently the further dwingling of pork production, obviously an unfavourable prospect for animal feed producers, such as Vitafort. Dairy farming, on the other hand, is having a field day with milk prices over 100 HUF a litre. The price of grain is still acceptable for farmers, unlike that of soy: at 150 HUF/kg it is overpriced by a 50 percent margin. "More than ever, farmers must foresee market trends and find ways to prepare for the years after 2020 when subsidies will dry up," says the CEO. Pork retail prices are at an alltime low. In six months, the price of live stock per kilo dropped from 450 to 370 HUF. It has to rise again as of April.

Considering that 70 percent of the first cost of animal produce is fodder, one cannot play down the significance of animal feed in agriculture. That is why Vitafort is much more than just another company turning grain into feed – it's a system that involves constant research and development. They were the first in the country to introduce wet DDGS, a corn byproduct of bio ethanol production, into the food chain, with remarkable success. "It proved to be lactogenic, increasing the milk yield by 5 to 10 percent," sums up the results Mr. Kulik.

Vitafort is devoting more than one percent of their revenues to R+D, cooperating with research institutes in Hungary and abroad. That may be a vital ingredient in their recipe for success. Without raising the prices of premix and concentrate feeds, the company achieved 12-13 percent increase in revenues, garnering a nearly 25 billion HUF share of the market. All that despite the increasing burden of taxes and levies, and a costantly ailing national currency. But the company is undaunted: they are working on scholarship schemes, determined to find and employ the cream of young professionals, have the best lab equipment that money can buy, and keep sponsoring equestrian sports events and players. The CEO is personally most proud of their DuoPass product, the know-how of which has been successfully adapted by a French company.

Vidék Magazin Country Magazine

KÖZÉLET,
GAZDASÁG,
MESTERFOKON

PRÉMIUM MINŐSÉG

ELŐFIZETÉSI AKCIÓ!

Előfizetőknek kedvezmény!

Restaurant & Gastro Pension

„Gargamelo”

Poreč, Dalmatinska 10.
Horvátország
http://gargamelo.info

+ ELŐFIZETŐINK KÖZÖTT CSALÁDI, KÉTSZEMÉLYES HÉTVÉGÉKET SORSOLUNK KI:

GERÉBY KÚRIA
LAJOSMIZSE

GEDEON TANYAPANZIÓ
BUGACPUSZTA

EGRI KORONA BORHÁZ WELLNESS HOTEL, DEMJÉN

MEGRENDELŐLAP

Előfizetésben megrendelem a
Vidék Magazin/Country Magazine c. lapot
☐ **példányban.**

Előfizetési díj egy évre: 6200 forint (áfával együtt)

Fizethető csekken vagy banki átutalással. Átutalás esetén elkerülhető a csekkes fizetéssel járó, 730 forintos többletköltség.

☐ banki átutalással ☐ csekket kérek

Bankszámla száma: **10300002-10492586-49020013**

Megrendelő (fizető): .....

.....

Cím: .....

.....

Telefon: .....

Kézbesítési cím: .....

.....

(cak akkor töltse ki, ha a fizető cím nem azonos a kézbesítési címmel)

.....
aláírás

A megrendelőlapot a következő postacímen várjuk:

NEWSPAPERS
1580 Budapest, Pf: 176.

Elküldhető beszkennelve, e-mailen is:

videkmagazin@gmail.com

A magazin megrendelhető a fenti e-mailen is vagy telefonon:

06-70-420-3456

A törvények közel felét érinti az új Ptk.

MI VÁLTOZOTT MÁRCIUS 15. ÓTA?

A 2014 március 15-től hatályba lépett új Polgári Törvénykönyv (Ptk.) a magyar jog csaknem felét átírta, egyes jogászok a mai napig nem igazodtak még ki rajta. Az alábbiakban a cégvilágot érintő fontosabb változásokra hívjuk fel a figyelmet.

Írta: Ungvárnémeti Tóth László

Jogászok szokták a polgári törvénykönyveket a társadalmi életre hosszú távon ható, alapvető törvényeknek nevezni. Jogtörténeti példaként felhozzák erre a ma is hatályban lévő törvények közül a Napóleon által 1805-ben alkotott francia, az 1811-es osztrák és az 1900-as német polgári törvénykönyveket. Ehhez képest a március 15-én hatályba lépett új Ptk. – a Kodifikációs Főbizottság vezetője Vékás Lajos volt –, valamint a jogszabálygyűjtemény kapcsán született hét jelentősebb törvénymódosítás, a magyar jogrendszert alkotó 541 törvényből 228-at érint. Az 1596 paragrafusból álló új Ptk.-ban a rendelkezések 7 százaléka változatlan, 18 százalékuk tartalmilag egyező, míg 38 százalékuk tartalma módosult, a rendelkezések 37 százaléka pedig teljesen új. Legkevésbé az öröklési jog, legjobban dologi- és a családjog változott.

Az új Ptk. része a gazdasági társaságokat szabályozó joganyag is. Szakértők szerint több érv szólt a Ptk.-ban való elhelyezés mellett, mint hogy továbbra is külön törvénybe kerüljenek a gazdasági társaságok. Így össze lehetett hangolni a kapcsolódó polgári jogi joganyaggal a társasági szabályokat, de kívül rekedtek a nem polgári jogi előírások. Ezért aztán az új szabályozás mégsem egészen „komplett”.

Társasági formák

Az új Ptk. az eddigi gazdasági társasági formákat megtartja. Ezek mellett a szövetkezet és az egyesülés olyan jogi személy, amely gazdasági tevékenységet (is) folytat, de nem gazdasági társaság.

Fotó: Kovács Tamás

Vékás Lajos Széchenyi-díjas jogtudós tart előadást A magyar jog fejlődésének fél évezrede - Werbőczy és a Hármaskönyv 500 esztendő múltán címmel a Magyar Tudományos Akadémián tartott konferencián

Az új Ptk. a jogi személyek körében szabályozza a gazdasági társaságokat is, ez azonban nem jelenti azt, hogy egyes társaságok tagjai ne feleljenek korlátlanul a vagyonnal nem fedezett tartozásokért. A nonprofit jelleg kimaradt a társaságok szabályai közül. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy egy gazdasági társaság a létesítő okiratában úgy döntsön: a nyereségét visszaforgatja az alaptevékenységébe.

Az alaptőkéhez való nem pénzbeli hozzájárulást – az apportot – úgy szabályozza az új Ptk., hogy az lehet követelés is, amennyiben azt az adós elismerte, vagy jogerős bírósági határozaton alapul. Azt azonban nem engedi meg a törvény, hogy valaki az apportot „ledolgozza” a társaságban.

Cégvezetői felelősség

Jelentős változást hoz az új Ptk. a vezető tisztségviselők kártérítési kötelezettségében: a cégeknél a vezetői minőségben okozott kárért a vállalat, valamint az érintett vezető egyetemlegesen felel. A vezető tisztségviselő a cég jogutód nélküli megszűntekor is felel a hitelezők kielégítetlen követeléseiért. Azonban csak akkor, ha a fizetésképtelenség beállta után nem vette figyelembe a hitelezők érdekeit. Március közepéig csak kivételes esetekben, például felszámolásnál vagyonhiány, vagy környezetszennyezés miatt lehetett kárigénnyel fellépni a cégvezetőkkel szemben. A szabályozást az új Ptk. gyökeresen alakítja

át. Az egyetemleges felelősség azt jelenti, hogy a károsult nem csupán a társaság, hanem a vezető tisztségviselők magánvagyona terhére is kártérítést követelhet.

Az emiatt kitört pánikot ugyanakkor indokolatlannak tartják az ennek kapcsán megnyilatkozó szakértők. Az új szabályozás sok kérdést vet fel, és sok múlik a kialakuló bírói gyakorlaton, azt vélhetőleg félreértelmezi a közvélemény – vélekednek. Ezt az új szabályt sokan úgy értelmezik, hogy a vezetők személyes fenyegetettsége nagymértékben megnő, hiszen az eddigi szabályok szerint az ilyen kárért eddig kifelé (harmadik személyek felé) csak a cég felelt. Egyes ügyvédek szerint ugyanakkor az új szabályozás semmiképpen nem jelenti azt, hogy innentől a cég által okozott minden kárért vagy tartozásért felelős lenne a vezető tisztségviselő is. Bár az új Ptk. szövege többféle értelmezésre ad lehetőséget, „vélhetőleg a helyes értelmezés" az, hogy az egyetemleges felelősség csak ritka és különös esetekben jelentkezhet. Ilyen az, amikor a vezető tisztségviselő egy szerződéses viszonyon kívül, saját maga eljárva, saját cselekményével okoz kárt, de nem a cég működésével vagy irányításával kapcsolatosan teszi azt. A vezető – céggel egyetemleges – felelőssége csak a szerződésen kívüli károkozásért áll fenn tehát a véleményt formáló ügyvédek szerint. Így például, ha késve szállít a cég, akkor a vevő káráért nem felel a cégvezető. Ugyanakkor még a szigorúbb értelmezés alapján is mentesülhet az ügyvezető a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy az ilyen tisztséget betöltő személytől az adott helyzetben elvárható magatartást, vagyis megfelelő körültekintést és gondosságot tanúsított – vélik a szakértők.

Az új Ptk. szerint részvénytársaságot csak zártkörűen (zrt.) lehet alapítani, ez akkor válik nyilvánossá (nyrt.) amikor bevezetik a tőzsdére. A tőzsde bármelyik szabályozott piac lehet, nem előírás a részvényeknek a Budapesti Értéktőzsdére történő bevezetése. A zrt. alaptőkéje legalább 5 millió, míg az nyrt.-é legalább 20 millió forint. A pénzbeli hozzájárulásnak az alapításkor el kell érnie az alaptőke 30 százalékát. A törvény kimondja, hogy a részvény névérték alatti kibocsátása semmis. Ugyanakkor a dolgozói részvények a névérték alatt – ingyen, vagy pedig kedvezményes áron – is kibocsáthatók. Ezeket az alaptőke felemelésekor, annak 15 százalékáig lehet forgalomba hozni. Ha a dolgozó távozik a cégtől, 6 hónapon belül eladhatja a részvényét. Amennyiben ezt elmulasztja, a következő közgyűlés rendelkezik a bevonásról, de a névérték akkor is jár a volt dolgozónak. Ugyanez a szabály akkor, ha a dolgozó meghal és a részvényét valaki örökli.

A törzstőke és az ideje

Az új Ptk. szerint a korlátolt felelősségű társaság (kft.) meghatározása sem változik, így a tagok csak a törzsbetéteikkel felelnek a társaság kötelezettségeiért. Lényeges változás azonban, hogy a szabályozás ismét 3 millió forintra emeli a törzsbetétek összegét, a törzstőkét. Március 15-ig a kft. törzstőkéje 500 ezer forint volt. Március 15-től már csak a megemelt összeggel lehet új kft.-t alapítani, míg a régieknek – a hatályba lépéstől – két évük van a tőke felemelésére. Ha egy kft. nem kíván törzstőkét emelni, akkor átalakulhat betéti társasággá, azaz bt.-vé, vagy pedig közkereseti társasággá, kkt.-vé. Könnyítés ugyanakkor a kft. alapításánál az, hogy nem kötelező befizetni egészében a törzsbetéteket. A tagok a társasági szerződésben rendelkezhetnek arról, hogy a törzsbetétek mekkora hányadát kötelező pénzben letenni, és a többit az éves nyereségekből töltik fel. A feltöltésre azonban csak 3 év áll rendelkezésre.

Magyarországon a jelenleg bejegyzett mintegy 400 ezer kft. 20 százalékának a törzstőkéje nem éri el a 3 millió forintot, ezek a cégek 2008 után alakultak, amikor az addigi 3 millióról 500 ezerre csökkentette a minimális törzstőkét a törvény. Az addig működő kft.-k 1 százaléka szállította csak le a tőkéjét 500 ezer forintra. Szakemberek rámutatnak arra, hogy a félmilliós tőkével rendelkező cégeknek 2016. március 15-ig kell megemelni a tőkéjüket, addig tehát meglesz a lehetőségük erre. Ráadásul a nyereségből is megemelhető a törzstőke.

Jogállamiság az EU-ban

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG ÓVNÁ A TAGORSZÁGOKBAN AZ EU EGYIK ALAPPILLÉRÉT

Az Európai Bizottság elfogadta azt az új keretet, amely az Európai Unió 28 tagállamának bármelyikében a jogállamiságot fenyegető rendszerszintű veszélyek kezelésére szolgál. Ezt megelőzően a biztosi testület viták során azt a következtetést vonta le, hogy uniós szintű eszközt kell kidolgozni a jogállamiságot érő rendszerszintű fenyegetésekkel szemben.

Viviane Reding és José Manuel Durão Barroso

Írta: Athanasios Krizostom

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG (EB) ÁLTAL ELFOGADOTT ÚJ JOGÁLLAMISÁGI KERET KIEGÉSZÍTI MAJD A KÖTELEZETTSÉGSZEGÉSI ELJÁRÁSOKAT – amelyek az uniós jog megsértésére vonatkoznak –, valamint a Lisszaboni Szerződés 7. cikke alapján történő eljárást, az úgynevezett „7. cikk szerinti eljárást". Ennek legszigorúbb rendelkezése teszi lehetővé a szavazati jogok felfüggesztését akkor, ha a tagállam „súlyosan és tartósan megsérti" az uniós értékeket.

Az új keret olyan korai figyelmeztető eszközt hoz létre, amely lehetővé teszi az EB számára, hogy párbeszédet kezdjen az érintett tagállammal a jogállamot érő rendszerszintű fenyegetés súlyosbodásának elkerülése érdekében. Ha nem születik megoldás az új uniós jogállamisági keretben, végső eszközként a 7. cikk továbbra is minden esetben alkalmazható a válság megoldására és az Európai Unió (EU) értékeivel való összhang biztosítására. Az új keret nem hoz létre, illetve nem igényel új hatásköröket az EB számára, hanem átláthatóvá teszi, hogy a testület miként gyakorolja a szerződések alapján őt megillető szerepet.

„A jogállamiság az Európai Unió egyik alappillére. Uniónk erre épül. Az EB a szerződések őreként döntő szerepet játszik a jogállamiság fenntartásában. Most eleget tesz annak a vállalásának, miszerint közelmúltbeli tapasztalataink alapján a jövőben biztosítani fogja, hogy megakadályozzuk és hatékonyan megoldjuk a tagállamainkban a jogállamiságot érintő válságokat" – ígéri José Manuel Durão Barroso, az EB elnöke.

„A jogállamiság tiszteletben tartása képezi az előfeltételét annak, hogy védelemben részesítsük az EU alapját képező többi alapvető értéket. Az EB a szerződések őre – tehát a jogállamiság egyik őrévé is kell válnunk" – véli Viviane Reding alelnök, uniós jogérvényesülési biztos. „Az elmúlt néhány év során minden olyan esetben, amikor egy tagállamban fenyegetés vagy potenciális fenyegetés érte a jogállamiságot, minden intézmény az EB-hez fordult, és arra kértek minket, hogy tegyünk intézkedéseket pártatlan döntőbíróként. Létrehoztuk azt az eszközt, amelyre szükség van ahhoz, hogy eljárhassunk és védelmet nyújthassunk a polgárok számára azokkal a fenyegetésekkel szemben, amelyek a jogállamiságot érik az EU-n belül."

A jogállamiság az alapja valamennyi olyan értéknek, amelyre az EU épül. A jogállamiság tiszteletben tartásának garantálá-

sa révén a többi alapvető érték védelmét is megerősíti az EB. A testület az Európai Bíróság és az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatában kifejtett elvek alapján tágan határozta meg a jogállamot, amely lényegében véve olyan rendszert jelent, ahol alkalmazzák és végrehajtják a jogszabályokat.

A keret azokban a helyzetekben aktiválható, amikor olyan rendszerszintű működési zavar következik be, amely hátrányosan érinti a jogállamiság nemzeti szintű biztosítása céljából létrehozott intézmények és mechanizmusok sértetlenségét, stabilitását és megfelelő működését. Az uniós keretet nem abból a célból alakították ki, hogy kezelje az alapvető jogok megsértésének és az igazságszolgáltatás tévedéseinek egyedi helyzeteit vagy elszigetelt eseteit. A keret azonos módon alkalmazandó majd valamennyi tagállamban, továbbá a jogállamiságot érő rendszerszintű fenyegetésnek tekintett eseményekre vonatkozó azonos kritériumok alapján fog működni.

Az EB – az uniós értékek független őreként – központi szerepet játszik az új jogállamisági keretben. Támaszkodhat más uniós intézmények és nemzetközi szervezetek (nevezetesen az Európai Parlament, a Tanács, az Alapjogi Ügynökség, az Európa Tanács, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet [EBESZ] stb.) szakértelmére.

Az EB összegyűjt és megvizsgál valamennyi vonatkozó információt, és értékeli, hogy egyértelmű jelei vannak-e a jogállamiságot érő rendszerszintű fenyegetésnek. Ha ennek eredményeként arra a véleményre jut, hogy a jogállamiságot érő rendszerszintű fenyegetés valóban fennáll, akkor párbeszédet kezdeményez az érintett tagállammal, azáltal, hogy eljuttatja hozzá a „jogállamiságra vonatkozó véleményét", ami az adott tagállamnak szóló figyelmeztetés – és megindokolja az aggodalmait. Az EB lehetőséget nyújt az érintett tagállamnak a válaszadásra. Amennyiben nem születik megnyugtató megoldás az ügyben, az EB a tagállamnak szóló, „jogállamiságra vonatkozó ajánlást" bocsát ki. Arra nézve, hogy a tagállam megszabott határidőn belül oldja meg a körvonalazott problémákat, és tájékoztassa az EB-t a megtett intézkedésekről. Az EB nyilvánosságra hozza az ajánlását. A testület ellenőrzi is ajánlásának a tagállam általi nyomon követését. Ha a megadott határidőn belül nem kerül sor kielégítő nyomon követésre, igénybe veheti az EUSZ 7. cikkében meghatározott mechanizmust. Az egész eljárás az EB és az érintett tagállam közötti folyamatos párbeszéden alapul. Az EB rendszeresen és pontosan tájékoztatja az Európai Parlamentet és a Tanácsot.

EC presents a framework to safeguard the rule of law in the EU

The European Commission adopted a new framework for addressing systemic threats to the rule of law in any of the EU's 28 Member States. The new rule of law framework will be complementary to infringement procedures – when EU law has been breached – and to the so-called 'Article 7 procedure' of the Lisbon Treaty which, at its most severe, allows for the suspension of voting rights in case of a "serious and persistent breach" of EU values by a Member State. The new framework establishes an early warning tool allowing the Commission to enter into a dialogue with the Member State concerned to prevent the escalation of systemic threats to the rule of law. If no solution is found within the new EU rule of law framework, Article 7 will always remain the last resort to resolve a crisis and ensure compliance with European Union values. The new framework does not constitute or claim new competencies for the Commission but makes transparent how the Commission exercises its role under the Treaties.

The purpose of the framework is to enable the Commission to find a solution with the Member State concerned in order to prevent the emerging of a systemic threat to the rule of law that could develop into a "clear risk of a serious breach" which would potentially trigger the use of Article 7 TEU. Where there are clear indications of a systemic threat to the rule of law in a Member State, the Commission can launch a "pre-Article 7 procedure" by initiating a dialogue with that Member State.

Ettől még nem lesznek új munkahelyek

TOVÁBB NŐTT A SZEGÉNYSÉG EURÓPÁBAN

Az Európai Bizottság „Employment and Social Situation Quarterly Review" (Negyedéves áttekintés a foglalkoztatásról és a társadalmi helyzetről) című kiadványa szerint a közelmúltban megindult gazdasági fellendülés még nem képes új munkahelyeket teremteni, és eddig az EU-ban kialakult szociális helyzet is csak kismértékű javulást mutat. Az elemzés arra is rámutat, hogy a szegénység mértéke – az előrejelzéseknek megfelelően – nőtt, és 2013-ban kis mértékben javult a szociális védelemmel összefüggő kiadások felhasználásának hatékonysága, noha hatásuk továbbra is nagyon gyenge.

Írta: Max Roseman

„Az EU gazdasága ismét lassú növekedésnek indult, de számos háztartás és egyén helyzete még nem javul, és egyre többen kerülnek nehéz pénzügyi helyzetbe. Fokozódtak az egyenlőtlenségek, és fennáll annak a kockázata, hogy a jelenlegi bizonytalan fellendülés számos alacsony jövedelmű csoport helyzetén nem fog javítani" – véli Andor László, a foglalkoztatásért, a szociális ügyekért és a társadalmi befogadásért felelős európai biztos. Véleménye szerint az EU még mindig messze áll attól, hogy biztos lenne az egyetemes és munkahelyteremtő fellendülés. Ezért a tagállamoknak és az Európai Uniónak tovább kell fokozniuk erőfeszítéseiket annak érdekében, hogy senki se maradjon le, miközben igyekszünk kilábalni a válságból. „Erőfeszítéseinket elsősorban arra kell összpontosítanunk, hogy a Szociális beruházási csomagunkban meghatározott iránymutatással és az ifjúsági garanciára vonatkozó ajánlással összhangban az emberekbe ruházzunk be".

Fotó: Európai Parlament

Andor László

Növekvő nehézségek

A legújabb negyedéves bizottsági áttekintés is hangsúlyozza, hogy az uniós munkaerőpiacokon még mindig csak gyenge javulás tapasztalható. A foglalkoztatás 2013-ban – az év második felében tapasztalt 0,1 százalékos növekedéssel – a stabilizálódás első jeleit mutatta. Pozitív növekedés volt tapasztalható a szolgáltatási ágazatban, míg az építési és ipari ágazatban lassult a munkahelyek megszűnése. A 2013 harmadik és negyedik negyedévére vonatkozó adatok azt mutatják, hogy egyre több uniós tagállamban nem kíséri munkahelyteremtés a gazdaság növekedését. Ezért még túl korai lenne megítélni, hogy a jelenlegi fellendülés tud-e új munkahelyeket teremteni a jövőben.

A háztartások rendelkezésére álló jövedelem elmarad attól, amit a bruttó hazai termék (GDP) növekedése indokolna. 2013-ban a háztartások rendelkezésre álló bruttó jövedelmének (GDHI) évről évre számított reálértéke csökkent az euroövezetben, noha a korábbinál lassúbb ütemben.

További aggasztó tendencia a pénzügyi nehézség folyamatos fokozódása 2010 óta: a lakosság egyre nagyobb része számol be arról, hogy kénytelen hozzányúlni megtakarításaihoz, a közelmúltban pedig már arról, hogy kénytelen adósságot vállalni ahhoz, hogy fedezni tudja megélhetési költségeit. Mindez a legalacsonyabb jövedelmű háztartásokat sújtja a leginkább: az alacsony jövedelmű háztartásokban élő felnőttek 10 százaléka kénytelen adósságba verni magát, további 15 százalék pedig kénytelen hozzányúlni a megtakarításaihoz azért, hogy fedezni tudja a folyó kiadásokat (szemben a teljes lakosság 5, illetve 12 százalékával).

Romló munkahelyi biztonság

A 2014. januári állapot szerint az EU-ban a munkanélküliségi ráta még mindig rekordmagasságú, és mintegy 26 millió polgár (a gazdaságilag aktív népesség 10,8 százaléka) keres munkát. A ráta számos tagállamban továbbra is a jelenlegi válság idején tapasztalt történelmi csúcs közelében van. A válság kezdete óta az

ideiglenes foglalkoztatás egyre kevésbé jelent ugródeszkát a tartós munkaviszony felé. Jelentősen romlott a munkahelyek biztonsága, különösen a férfiak és a fiatalok esetében, és még hangsúlyosabbak a tagállamok közötti különbségek. 2013 folyamán az euroövezetben tovább lassult a névleges fajlagos munkaerőköltség növekedése, ezzel megnőtt a költségek okozta deflációs nyomás kockázata, ami ronthatja a tartós fellendülés lehetőségét és az azzal járó munkahelyteremtést.

A szegénység növekedni fog

2011-ben és 2012-ben tovább nőtt a szegénység és a társadalmi kirekesztettség mértéke, és 2013-ben a helyzet tovább rombolódott azokban az országokban, ahol a gazdasági és a munkaerő-piaci feltételek egyre csak romlottak. 2011 és 2012 között a szegénységi küszöb alatt élők aránya az EU szintjén változatlan maradt, valójában a szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élők aránya az uniós tagállamok harmadában emelkedett, köztük néhány olyan országban is, ahol alacsony volt. A szegénység különösen nagyarányú növekedése figyelhető meg Görögországban, és további emelkedés várható 2011 és 2013 között több kelet-európai országban.

A szociális kiadások hatása

2013-ban a szociális védelemre fordított kiadások stabilizáló hatása nagyon gyenge volt, a kis javulás elmarad a vártól. Jelentősek az eltérések az egyes országok között. Görögországban és Portugáliában az adó- és szociális ellátórendszerek 2012-13-ban végrehajtott reformja valamennyi vagy a legtöbb háztartás jövedelmét csökkentette. Másütt (például Észtországban, Lettországban, Litvániában és Romániában) a háztartások jövedelmére gyakorolt hatás pozitív volt. Az Egyesült Királyságban és Spanyolországban a skála alján található háztartások tapasztalták a legnagyobb mértékű jövedelemcsökkenést a 2012-13-ban bekövetkezett szakpolitikai változások következtében.

Az Európai Bizottság (EB) 2013. februári Szociális beruházási csomagjában felkérte a tagállamokat, hogy helyezzék előtérbe a szociális beruházásokat, és korszerűsítsék jóléti rendszereiket. A csomag iránymutatást ad a gyermekekre, az aktív befogadásra, az egészségügyre és a hosszú távú gondoskodásra, a hajléktalanságra és a szociálpolitikai innovációra vonatkozó beruházásokról. Abban is segít a tagállamoknak, hogy miként tudják a lehető legjobban felhasználni az EU – különösen az Európai Szociális Alap – pénzügyi támogatását a vázolt célok teljesítésére. Az EB által javasolt ifjúsági garanciát az EU Miniszterek Tanácsa 2013 áprilisában fogadta el. Ennek célja annak biztosítása, hogy az iskolákból kikerülő, munkanélkülivé váló 25 év alatti fiatalok mindegyike négy hónapon belül színvonalas állásajánlatot kapjon, további oktatásban, tanulószerződéses gyakorlati képzésben vagy gyakornoki képzésben részesüljön. Az ifjúsági garancia az egyik legfontosabb strukturális reform, amelyet a tagállamoknak sürgősen be kell vezetniük.

Employment and Social Situation

The recent economic recovery has not yet been able to create new jobs and the social situation in the EU shows little signs of improvement so far, according to the European Commission's latest Employment and Social Situation Quarterly Review. This analysis also points to an expected increase in poverty levels and a slight improvement in the effectiveness of social protection expenditure in 2013, even if its impact remains very weak. The Review provides empirical evidence that the crisis at its height had the strongest adverse impact on the employment situation of men and young people.

The latest Quarterly Review stresses that the improvements in the EU labour markets are still weak. Employment showed the first signs of stabilisation in 2013, with a 0.1 percent growth in the second half of the year. The income that households have at their disposal is lagging behind the growth in Gross Domestic Product (GDP). In 2013, the real Gross Disposable Household Income of households (GDHI) continued to decline year-on-year in the Euro area in real terms, though at a slower pace than before. Another worrying trend is the continuous increase in financial distress since 2010, with more and more of the population reporting the need to draw on their savings and, more recently, even to run into debt to pay for everyday living costs.

January 2014 show that unemployment is still at record high levels, with around 26 million people (10.8 percent of the economically active population) in the EU looking for work. In several Member States, unemployment remains close to the historically-high levels first seen in the current crisis. The Review also shows increasing use of temporary and part-time work. There is evidence that temporary employment has become less of a stepping-stone towards a permanent job since the onset of the crisis. At the same time, job stability has decreased significantly, especially for men and the young, and divergences between Member States became more pronounced.

Poverty and social exclusion continued to rise in 2011 and 2012 and, according to the latest available data, a further increase is estimated in 2013 for those countries where economic and labour market conditions have continued to deteriorate.

The stabilisation impact of social protection expenditure remained very weak in 2013, growing much less than expected, despite a slight improvement. The analysis reflects significant differences among countries.

Teret nyer a fellendülés?

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG 2014-ES TÉLI ELŐREJELZÉSE

Az Európai Bizottság téli előrejelzése szerint a legtöbb tagállamban és az EU egészében további gazdasági fellendülés várható. 2013 tavaszán kezdtünk kilábalni a válságból, és a három egymást követő negyedév visszafogott növekedése után várhatóan mérsékelt gazdasági növekedés következik be.

Írta: Athanasios Krizostom

2014-BEN AZ EU 1,5 SZÁZALÉKOS ÉS AZ EURÓÖVEZET 1,2 SZÁZALÉKOS REÁL-GDP NÖVEKEDÉSét követően az előrejelzés szerint az aktivitás 2015-ben az EU-ban 2,0 százalékra, az euróövezetben pedig 1,8 százalékra nő. Ezek a számok 0,1 százalékpontos felfelé történő módosítást jelentenek a 2013. őszi előrejelzéshez képest. A prognózis továbbra is azon a feltételezésen alapul, hogy az uniós és tagállami szinten elfogadott politikai intézkedések végrehajtása segít megőrizni a bizalmat csakúgy, mint a kedvezőbb pénzügyi körülményeket, valamint a tagállamokon belül elősegíti a szükséges gazdasági kiigazítást a tagállamok növekedési potenciálja növekedése révén.

„Az elmúlt év közepétől bekövetkező növekedést követően Európában teret nyer a fellendülés. A belföldi kereslet megerősítése ebben az évben segíthet egy kiegyensúlyozottabb és fenntarthatóbb növekedés elérésében" – véli Olli Rehn, az Európai Bizottság (EB) gazdasági ügyekért, monetáris politikáért és az euróért felelős alelnöke. Véleménye szerint az európai gazdaság egyensúlyának helyreállítása folyamatban van, a külső versenyképesség javul, különösen a legkiszolgáltatottabb országokban. „Bár a válság neheze talán már mögöttünk van, nem ülhetünk ölbe tett kézzel, hiszen a fellendülés még mindig lassú. A fellendülés megszilárdítása és a munkahelyteremtés érdekében a gazdasági reformok pályáján kell maradnunk."

Szélesebb gazdasági növekedés

A legkiszolgáltatottabb országokban a lendület erősödni kezdett, és ez a trend várhatóan folytatódik. A gazdasági mutatók a legtöbb országban az előrelépés határozott jeleit mutatják. Azonban a korábbi súlyos pénzügyi válságokat követő gazdaságélénkülések jellemzőihez hasonlóan a jelenlegi fellendülés is általánosságban eléggé visszafogott. Mindez a gazdasági válság által a hitelállomány leépítésével kapcsolatos nyomás, a finanszírozási korlátok, valamint a belső és külső kiigazítás szükségessége

Fotó: Európai Parlament

Olli Rehn

tekintetében gyakorolt hosszan tartó – ámde múlóban lévő – hatást tükrözi. Az általában kedvező finanszírozási feltételek ellenére a tagállamok, valamint a különböző méretű vállalkozások között még mindig jelentős különbségek mutatkoznak. A több negyedéven át tartó erős visszaesést követően a beruházások ismét megerősödtek és az előrejelzés időszakában várhatóan lendületet kapnak, bizonyos mértékig az építőiparban is. A megszilárduló kereslet a fenti tényezők megszűnésével a növekedés fő rugója lehet.

A munkaerőpiacot a lassan stabilizálódó foglalkoztatottság jellemzi: a munkanélküliség rendkívül magas, mivel a munkaerő-piaci előrelépések legalább fél évvel a GDP növekedés mögött kullognak. Az előrejelzés szerint ettől az évtől kezdődően a foglalkoztatás terén szerény növekedésre van kilátás, a munkanélküliség az EU-ban 10,4 százalék, az euróövezetben pedig 11,7 százalék irányába fog csökkenni, az országok közötti eltérések azonban jelentősek maradnak.

Költségvetési konszolidáció

2014-ben csekély, 1,2 százalék fogyasztóiár-infláció várható az EU területén és 1,0 százalék az euróövezetben, mielőtt 2015-ben a gazdasági növekedés lendületével ¼ százalékponttal enyhén növekedne. A kiszolgáltatott tagállamokban a folyó fizetési mérleg egyenlegei az elmúlt években javultak, áraik versenyképességének, exportágazataik megszilárdításának köszönhetően. E gazdaságok közül várhatóan több is folyó fizetési mérleg többlettel fogja zárni a 2014-es és 2015-ös évet.

Az államháztartási hiány csökkentése továbbra is folytatódik. 2014-ben az általános költségvetési hiány az EU-ban előreláthatóan a GDP 2,7 százalékára, az euróövezeten belül pedig a 2,6 százalékára csökken, miközben a GDP-arányos államadósság majdnem eléri a 90 százalékot az EU-ban, a 96 százalékot pedig az euróövezetben.

Kiegyensúlyozottabb kockázatok

A növekedési előrejelzés szempontjából a legnagyobb lefelé mutató kockázat az, hogy a nemzeti vagy európai szinten stagnáló reformok ismét bizalomvesztéshez vezetnek. Mindez növelné egy gyenge európai növekedési időszak elhúzódásának valószínűségét, ami negatív hatást gyakorolna az előrejelzés időszakában zajló gazdasági tevékenységre. Míg az árak jelenlegi alakulása a külső tényezőket és a kiigazítási folyamatot is tükrözi, az euróövezetben fenntartott nagyon alacsony infláció a gazdasági egyensúly helyreállítása tekintetében kockázattal járna. A fokozatosan erősödő fellendülés és a növekvő bizalom miatt azonban kicsi a valószínűsége az olyan sokkhatásoknak, amelyek kellően nagyok ahhoz, hogy az inflációs várakozásokat megváltoztassák és EU-szerte deflációhoz vezessenek. Másrészt létezik felfelé irányuló kockázat is: a fellendülés a becsültnél erősebb is lehet, ha további határozott strukturális reformokat hajtanak végre. Mindez alátámasztathatja a bizalom, a gazdasági növekedés – különösen a beruházások – és a bankszektor hitelhosszabbítási képessége közötti pozitív visszacsatolásokat.

Winter 2014 forecast – Recovery gaining ground

The European Commission's winter forecast foresees a continuation of the economic recovery in most Member States and in the EU as a whole. After exiting recession in spring 2013 and three consecutive quarters of subdued recovery, the outlook is for a moderate step-up in economic growth. Following real GDP growth of 1.5 percent in the EU and 1.2 percent in the euro area in 2014, activity is seen accelerating in 2015 to 2.0 percent in the EU and 1.8 percent in the euro area. These figures each represent an upward revision of 0.1 percentage points compared with the autumn 2013 forecast. The forecast remains based on the assumption that the implementation of agreed policy measures at EU and Member State level sustains improvements in confidence as well as financial conditions and advances the necessary economic adjustment in Member States, by increasing their growth potential.

Activity has started to strengthen also in the vulnerable countries, and this trend is expected to continue. High-frequency indicators show strong signs of improvements in most countries. However, in line with the characteristics of previous recoveries following deep financial crises, the current upturn is proving rather muted overall. This reflects the lasting, though fading, impact of the economic crisis in terms of deleveraging pressures, funding constraints as well as internal and external adjustment needs. Although financing conditions are benign on average, there are still substantial differences between Member States and between firms of different size. Nonetheless, after declining strongly for several quarters, investment has rebounded and is expected to gain momentum over the forecast horizon, also to some extent in construction. Diminishing uncertainty should underpin stronger demand, which is expected to be the key driver of growth as the above-mentioned factors gradually subside.

The labour market is characterised by slowly stabilising employment, with unemployment remaining high, as labour market developments typically lag those in GDP by half a year or more. In keeping with this pattern, the outlook is for a modest rise in employment from this year onwards and a decline in the unemployment rate towards 10.4 percent in the EU and 11.7 percent in the euro area by 2015, with cross-country differences remaining very large.

Subdued consumer-price inflation is expected to prevail in the EU and the euro area in 2014 at rates of 1.2 percent and 1.0 percent respectively, before rising slightly by about ¼ pp. in 2015 when economic growth gains momentum.

agribusiness.hu

6 évesek lettünk!

Megújultunk!

A mérték adó hírportál

Elutasította a vetőmagrendeletet az Európai Parlament

AZ EURÓPA TANÁCSNÁL PATTOG A LABDA

Elutasította a vetőmagrendeletként ismert, növényi szaporítóanyagokról szóló bizottsági javaslatot az Európai Parlament. A javaslatot azért bírálták, mert egyes vélemények szerint az Európai Bizottságnak túl nagy döntési jogkört ad, így a tagállamok nem tudják saját igényeikhez igazítani az új szabályokat.

Írta: Szabó Krisztián

Fotó: Európai Parlament

Paolo De Castro

„A jogszabály-tervezet az alapvető céljait sem teljesíti: nem egyszerűsíti a szabályzást és nem ösztönzi az innovációt. Többek szerint az is aggodalomra ad okot, hogy egyetlen, közvetlenül a nemzeti jogrendbe átültetendő rendeletbe sűrítettek 12 irányelvet, így a tagállamok nem tudják saját igényeik szerint formálni a szabályzást" – véli a mezőgazdasági bizottság elnöke, Paolo De Castro olasz szocialista képviselő.

A témáért felelős szintén olasz, de néppárti képviselő, Sergio Paolo Francesco Silvestris szerint nem lehet elsietni a döntést a vetőmagtermelői szervezetek, vállalatok, és a lakosság szempontjából egyaránt fontos jogszabályról. Az elutasított javaslat alapján túl sok az Európai Bizottság (EB) felhatalmazásán alapuló jogi aktus, ezért az EB-nek túl nagy döntési jogköre lenne.

Fotó: Európai Parlament

Sergio Paolo Francesco Silvestris

„A szabálytervezetet át kell írni ahhoz, hogy tiszteletben tartsa az egyes tagállamok jogát az eltérő helyzetekre adható különböző válaszokhoz, és hogy tényleges fejlődést jelentsen a termelők, a fogyasztók és a környezet számára" – teszi hozzá De Castro.

A bizottsági tervezetet 650 szavazattal, 15 ellenszavazat mellett utasították el. Mivel az EB visszautasította a javaslat visszavonását és új szöveg beterjesztését, az Európai Parlament (EP) lezárta az első olvasatot. A képviselők rögzítették az első olvasatbeli álláspontjukat, amelyet továbbítottak az Európa Tanácsnak (ET). Ha az ET támogatja a parlamenti elutasítást, a jogalkotás lezárul. Az ET az eredeti bizottsági javaslat módosítása mellett is dönthet. Ez esetben az EP vagy második olvasatban elutasítja a tanácsi pozíciót, ezáltal lezárja a jogalkotási folyamatot, vagy tárgyalásokat kezd az ET-vel a vetőmagjogszabály végső szövegéről.

Leszakadóban: csak a költségvetés maradt

SURÁNYI GYÖRGY AZ ORSZÁG GAZDASÁGI ÁLLAPOTÁRÓL

A társadalmi feladatokat a hiány növelésével nem lehet megoldani, csak a költségvetésen belül van némi mozgástér, ami érdeksérelmekkel jár – véli Surányi György. A volt jegybankelnök szerint a magyar gazdaság versenyképessége az egy főre jutó teljesítés alapján 2003-2004 óta jelentősen romlott, leszakadt a környező országoktól, s 2010-et követően sem sikerült ezen változtatni.

Írta: Ungvárnémeti Tóth László

Fotó: Kallos Bea

Surányi György a Pénzügykutató Zrt., a Hetényi István Kör és a Szalay László Kör „TARTÓS LEMARADÁS VAGY FELZÁRKÓZÁS ÉS KONSZOLIDÁCIÓ?" című konferenciáján kifejtette, hogy a magyar gazdaság átlagos növekedési üteme „finoman szólva" nem túl jó 2010 és 2013 között. „Tulajdonképpen két ország van a régióban – Horvátország és Szlovénia –, amely lényegesen gyengébben teljesített, a többiek mind számottevően jobb eredményt mutattak."

Vajon bekövetkezett-e az elmúlt másfél évben valamiféle fordulat a magyar gazdaság teljesítményében? „A rövid válasz az, hogy nem" – mondta Surányi György. Mert 2012-ben és 2013-ban Magyarország összesített növekedési üteme negatív. Ha pedig a két év teljesítményéből kivonjuk az agrárszektor teljesítményét, lényegében 2013-ban is pozitív 0, pozitív stagnálás figyelhető meg. „A magyar gazdaság tavaly nagyjából 0,1-0,3 százalékban növekedett, ezt robosztusnak a legjobb indulattal sem lehet nevezni."

Surányi György emlékeztetett arra, hogy – hosszú évek előkészítő munkájának eredményeként – a járműgyártás az egyetlen olyan ágazat, ahol erőteljes növekedés regisztrálható, a többinél inkább csökkenés, visszaesés volt. A növekedéshez csak az export járult hozzá 2009-2010 óta valamelyest, a beruházások és a belső fogyasztás mérséklően hatott rá. Azért is „valamelyest", mert az időszak teljes egészében a növekedési ütem nem haladja meg az évi 0,5 százalékot, ennek kapcsán tehát olyan nagy örömünk nem nagyon lehet – hívta fel a figyelmet.

A gazdaság jövője szempontjából nagyon fontos a beruházások alakulása. „Ezt nézve 2013-ban úgy tűnt, hogy egy örvendetes változás bekövetkezett, sok-sok év visszaesése után növekedést lehet regisztrálni. Ugyanakkor azt is látni, hogy a régióhoz képest ezen a területen is a magyar gazdaság teljesítménye kiugróan a leggyengébb. Nagyon fontos figyelembe venni azt, hogy a beruházási index 2012-ben a 2001-es szint alá került, s tavaly is csak nagyon szerény mértékben mozdult el erről a szintről."

A beruházások tavaly a GDP 16-17 százalékán álltak. „Ez nagyjából az a határeset, ami az amortizáció, a pótlás

Fotó: Kertész Gábor

Surányi György

szintjét mutatja. Tavaly egy picikét talán a pótlás fölé sikerült menni, de ahhoz, hogy bármilyen számottevő növekedés legyen ebben az országban, legalább 22-23 százalékos beruházási rátára lenne szükség. Ettől jócskán elmaradunk." Surányi György felhívta a figyelmet arra is, hogy „különösen kritikusan alacsony" a magánberuházások aránya. A versenyszféra beruházásai tulajdonképpen sok-sok éve stagnálnak, ebben a kategóriában semmiféle növekedést nem lehet látni.

A munkanélküliség csak a közfoglalkoztatásnak és a külföldön munkát vállaló, de magyarországi regisztrációval rendelkező munkavállalóknak köszönhetően csökkent 2010-hez képest, a foglalkoztatás párhuzamos javulásával együtt. A versenyszférának, a magánszférának a foglalkoztatása azonban lényegében stagnál, egyetlen új munkahely érdemben nem keletkezett, sőt a foglalkoztatottak száma 2010-2013 között öt-tízezerrel csökkent.

„A reáljövedelmek is stagnáltak az elmúlt években, tavaly lehetett tapasztalni növekedést a megelőző évekhez képest. Ennek hatására a reálkeresetek négy év alatt valamivel kevesebb mint 2 százalékkal emelkedtek, a háztartások fogyasztása pedig ugyanezen időszakban 5 százalékkal mérséklődött. Ebben nyilván szerepet játszik a devizahitelek törlesztése, ahol az árfolyamhatás miatt egyre nagyobb teher hárult a háztartásokra, a családokra."

Surányi György emlékeztetett arra, hogy a munkaerőpiaci számokban a „politikai propaganda" szintjén elég sok jó adatot, relatív javulást lehet látni, amikor azonban ezek mögé tekintünk, azt látni, hogy a „torka véres" ezeknek a számoknak. Ez igaz a növekedésre, a foglalkoztatásra, a reálkeresetek alakulására, az aktivitási rátára egyaránt.

A volt jegybankelnök szerint az elmúlt négy évben az államháztartás helyzete sem stabilizálódott, az államadósság szintje ugyanúgy a GDP 80-81 százalékán áll, mint négy évvel ezelőtt. A folyó államháztartási egyensúlyban sem következett be semmiféle javulás. Az államháztartás kor-

Elveszett évtized van mögöttünk

Surányi György a tavalyi, 51. Közgazdász-vándorgyűlésen tartott előadásában beszélt arról, hogy hosszú, elveszett évtized van mögöttünk: Magyarország nemzetközi összehasonlításban, ha nem is a leggyengébben, de gyengén teljesített. A volt MNB-elnök akkor kifejtette: az elmúlt három évben ezen a trenden nem sikerült változtatni, amiben kétségtelenül nagy szerepet játszott a korábban felhalmozott külső és belső egyensúlyhiány, de hozzájárult az előző időszakban is megfigyelhető inkonzisztencia a fiskális és monetáris politika között. „Mindezek hatására ebben a pillanatban nem látom azt, hogy a magyar gazdaság erről a leszakadó pályáról, erőteljesen, látványosan, érzékelhetően el tudna mozdulni" – mondta akkor. Az infláció alakulásával kapcsolatban a tavalyi eseményen megjegyezte: ennek „a meglepetés-dezinflációnak" olyan mellékhatásai vannak, amelyekkel a döntéshozók nem számolnak. Az államadósság reálkamatterhe ugrásszerűen emelkedik: azok a kötvények, amelyeket a megelőző periódusban bocsátott ki az állam 6-7-8 százalékon forintban, és amelyek 5-6 százalékos infláció mellett 1-2 százalékos pozitív reálkamatot testesítenek meg, ebben a helyzetben 4-5 százalékra ugranak. Ez azt jelenti, hogy a költségvetésben a kamatterhek kigazdálkodása a következő 2-3 évben sokkal nagyobb terhet jelent, mint amit korábban gondoltak.

rigált (a kötelező nyugdíjpénztárak felszámolásának hatását figyelembe vevő) hiánya 2008 óta a GDP 4 százaléka körül mozog.

Az egykulcsos szja, a családi adókedvezmény és társasági nyereségadó kulcs csökkentésével a GDP 2,5-3 százalékáról – 800-900 milliárd forintról – mondott le a költségvetés, a belföldi fogyasztás azonban a reményekkel szemben nem élénkült. A többletjövedelem háromnegyede a legjobban kereső 15 százaléké lett, akik nem fogyasztásukat növelték, hanem megtakarítottak – tette hozzá Surányi György.

Ennek következtében nemcsak rövid-, hanem középtávon is a folyamatos fiskális megszorítás eszközével kellett élnie a kormánynak, az adónövekmény a különböző megszorító csomagokon keresztül összesen 2700 milliárd forintot tett ki, ami a hiány 3 százalék alatt tartására elég, de arra nem, hogy fenntartható pályára kerüljön a magyar gazdaság – vélekedett.

A költségvetés újraelosztása az egy főre jutó GDP-hez képest 50 százalék körül van, a helyzet itt sem javult az elmúlt négy évben, adócsökkentés nem történt, csak az adószerkezet átalakítása, méghozzá a legroszszabb irányban: a tőkét, a versenyszférát súlyosan terhelte, a leggazdagabbak fogyasztását pedig erősen preferálta.

Surányi György úgy vélte, hogy a növekedési hitelprogram egy-egy elemét felhasználva a jegybanknak kellene olyan nem konvencionális eszközrendszert használnia, ami lehetővé teszi a devizahitelek kivezetését, a szektoradók fokozatos mérséklését, az európai szokásos szintre való leszállítását. Ez lehetőséget ad arra is, hogy a bankszektor is erőre kapjon, egészséges pénzügyi közvetítőrendszer nélkül ugyanis nincs gazdasági növekedés – hangsúlyozta a volt jegybankelnök.

Surányi György szerint a gazdaság helyreállításához az egykulcsos szja-t ki kell vezetni, a társasági adókedvezményeket újra kell gondolni, a felszabaduló forrásokat pedig az alacsony keresetűek kiugróan magas adóékének csökkentésére kellene fordítani.

MIT VÁR AZ ÚJ KORMÁNYTÓL A MOSZ?

A tét: a magyar mezőgazdaság jövője

Eléggé szétesett a magyar mezőgazdaság is a rendszerváltozás óta. A hatalmi alkuk hatására a jobb sorsra érdemes ágazat egyre inkább a politika „játékszere" lett, talán leginkább az elmúlt négy év során. A nemzetközi kihívásokra is figyelemmel ugyanakkor nagy kérdés, milyen lesz a magyar agrárvilág: a végletekig megosztottá válik vagy konszolidálódik?

Írta: Bihari Tamás, Tóth László Levente

A számok és a tények

„A mezőgazdaság teljesítménye jelentősen javult az elmúlt három évben." Ezt a Vidékfejlesztési Minisztérium (VM) kommunikálja. A tárca szerint „az agrárium a gazdasági növekedés egyik meghatározó összetevőjévé vált, az ágazat bruttó hozzáadott értékének volumene 2013-ban 22 százalékkal bővült. Ennek köszönhetően a mezőgazdaság részesedése a bruttó hozzáadott értékből 2013-ban a 2010. évi 3,6-ról 4,8 százalékra nőtt".

Abban szinte minden elemző egyetért, ma a világban nem a mezőgazdaság, hanem minden egészséges gazdaságban a szolgáltatás, a kereskedelem, az ipar a motor a GDP növekedésben és a valóságban Magyarországon is ez a helyzet. Raskó György agrárközgazdász, egy mezőgazdasági társaság vezetője a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) számai alapján közli: a mezőgazdaság aránya a GDP-ből 4 százalékra nőtt, ez az arány az élelmiszeriparral együtt is legfeljebb 6 százalék. „Az agrárium kibocsátása pedig az 1989-es teljesítmény 78-79 százalékánál tart" – teszi hozzá. Ezt az arányt a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége (MOSZ) 80 százalékra becsülte. A szövetség vezetői szerint a magyar agrárium stagnál és ez még a régiós versenytársakhoz képest is egyet jelent a lemaradással.

„Az ágazat teljesítménye a rendszerváltást követően zuhant, az ország uniós csatlakozása után öt évig biztatóan emelkedett, majd 2009 után ismét csökkenni kezdett" – hívja fel a figyelmet Nagy Tamás, a MOSZ elnöke. Szerinte a mezőgazdaság stabilizálódásának és növekedésének az egyik legfőbb akadálya, hogy a politika folyamatosan rátelepedett az ágazatra. A rövid távú célok rendre háttérbe szorították a hatékonyság, a versenyképesség, a jogbiztonság, a kiszámíthatóság és a fenntarthatóság követelményeit. Átláthatatlan a bürokrácia, ami ugyancsak hozzájárult az ágazat romló teljesítményéhez.

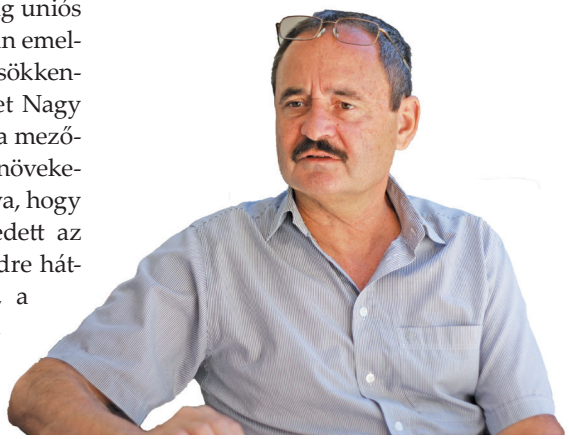

Raskó György

Óriási a leépülés

A szaktárca szerint ennek ellenére 2010 óta az agrárexport is óriási bővülést könyvelhetett el, értéke 2013-ban újabb rekordra, 8,1 milliárd euróra nőtt. Ennek köszönhetően 2010 és 2013 között 2,3 milliárd euróval, 39 százalékkal bővült a kivitel. Ez az állítás csak „papíron" igaz. Raskó arra is felhívja a figyelmet, hogy ebből nagyjából 1 milliárd az úgynevezett reexport, amihez a magyar termelőknek nem sok köze van. Azt pedig több szakember is megerősíti, hogy a magyar agrárkivitel némi túlzással monokultúrássá vált, vagyis elsősorban a gabonafélékre korlátozódik. A legnagyobb felvevő piacunk Szlovákia, megelőzve Németországot is. E kapcsolatrendszerben jelentős az áfacsalás, vagyis a kizárólag papíron mozgó termékek aránya. Az elmúlt években jelentősen csökkent a hazai sertés, juh és baromfiállomány és 150 millió liter tejjel kevesebbet értékesítenek a gazdaságok.

„A növekvő valós kivitelben szerepet játszik a belföldi vásárlóerő gyengülése is, vagyis visszaesett a fogyasztás" – teszi hozzá ehhez Horváth Gábor, a MOSZ főtitkára. Hangsúlyozza: leépült az ágazati foglalkoztatás is. A KSH adatai szerint – a 8 órás munkanapra vetítve –,

Nagy Tamás

míg 2010-ben 440 ezer, addig 2013-ban már csak 418 ezer volt a mezőgazdaságban foglalkoztatottak száma. Horváth Gábor azt is elmondja, hogy az agrár gazdaságokban a legálisan alkalmazottak 2010-ben még 82-84 ezren voltak, jelenleg ennél mintegy 8-10 ezerrel kevesebben. Ugyancsak nem a mezőgazdaság szárnyalását igazolja, hogy az egyéni gazdaságok száma 2010-2013 között 560 ezerről 15 százalékkal 480 ezerre zsugorodott. Az állattartással foglalkozóknál még riasztóbb a kép, ők 18 százalékkal vannak kevesebben, mint négy éve. Nem csoda, hiszen a kormány ígéreteivel ellentétben nem csökkentek, hanem nőttek a gazdálkodók terhei: jött a tranzakciós illeték, az e-útdíj, az élelmiszerlánc-felügyeleti, illetve kötelező agrárkamarai tagsági díj.

A MOSZ vezetői aggályosnak tartják azt is, hogy a gazdálkodóknak őszig annyi és olyan adathalmazt kell beküldeniük a Nemzeti Agrárgazdasági Kamarának a gazdaságukról, amit a hitelező bankjuk sem követel meg. Azt pedig kifejezetten tarthatatlannak nevezik, hogy az Európai Unió 28 tagországa közül, álságos kifogásokra hivatkozva kizárólag Magyarországon nem vásárolhatnak földet az agrártársaságok.

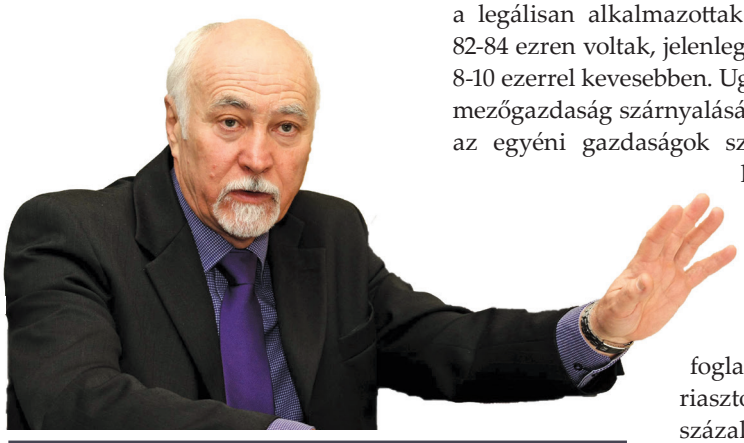

Horváth Gábor

Új földszabályozást

A MOSZ az új kormánytól a termőfölddel kapcsolatos szabályozás érdemi felülvizsgálatát és módosítását várja. Az ismét megreformált Közös Agrárpolitika új ciklusának 2015 a bevezető éve, így nagy felelőssége lesz az új kormánynak a kibővített nemzeti hatáskörbe utalt kérdésekről, támogatási lehetőségekről való döntésben. A MOSZ szerint a vidékfejlesztés uniós és nemzeti forrásai felhasználásában prioritást kell adni a munkahelyteremtésnek és megőrzésnek, a vállalkozási lehetőségek bővítésének. Ezért a források nagyobb részét gazdaságfejlesztésre, a versenyképesség javítását szolgáló intézkedésekre kell fordítani. A munkahelyek megőrzéséért nem elég az állattenyésztés fenntartását és fejlesztését célzó programokat készíteni, azt gyakorlati intézkedésekkel – például a földhasználati lehetőségük bővítésével – is elő kell mozdítani.

Az elmúlt 4 évben – bár az alaptörvény előírta – nem született meg az üzemszabályozásról szóló törvény. A MOSZ az új kormánytól olyan üzemszabályozást vár, ami diszkrimináció mentesen – jogi formától függetlenül – minden árutermelő gazdálkodónak azonos esélyt ad, támogatja a legális termelést, foglalkoztatást folytató, adó- és járulékfizető termelőket.

A MOSZ a mezőgazdasági termékek értékesítési biztonságának megteremtése érdekében azt javasolja az új kormánynak, hogy – az uniós források hatékony felhasználásával és az állami szabályozás újragondolásával – a mezőgazdasági termelők és az élelmiszeripari feldolgozók hosszú távú együttműködésére alapozott komplex programot dolgozzon ki az élelmiszeripar versenyképességének javítására. Várja a MOSZ azt is, hogy az új kormány olyan vízgazdálkodási programot dolgozzon ki és valósítson meg, ami biztosítja a vízmegtartást, jelentősen javítja az öntözés jogi- és közgazdasági feltételeit, hatékonyabb ár- és belvízvédekezést téve lehetővé.

Egyenlő közteherviselést

Az agrárágazat szereplői közteherviselésben való részesedésének aránytalansága az elmúlt négy évben tovább fokozódott. A legálisan foglalkoztató, társas agrárvállalkozások adóterhei (új adónemek, díjak és illetékek és az elsősorban általuk fizetett agrárkamarai tagdíj) drasztikusan nőttek. Miközben a hatóságok őket a működésüket is akadályozó újabb és újabb bürokráciával (földtörvény, kamarai törvény, élelmiszerlánc-felügyeleti díj, stb.) terhelik és ellenőrzik, a mezőgazdaság többi szereplőjénél, s így az élelmiszergazdaság egészében gyors ütemben nő a szürke- és feketegazdaság aránya.

A MOSZ azt várja az új kormánytól, hogy érdemben egyszerűsítse az adórendszert, jelentősen csökkentse az adók számát, szüntesse meg a túlzott mértékű és felesleges bürokráciát. Felül kell vizsgálni az alacsony keresetű rétegeket sújtó személyi jövedelemadó rendszert, csökkenteni az alapvető élelmiszerek áfáját. Hatékonyan fel kell lépni a feketegazdaság ellen és segíteni, támogatni az adófizető, legálisan foglalkoztató mezőgazdasági szereplőket – indítványozza a MOSZ. A szervezet azt is kezdeményezi: az új kormány törölje el a kötelező kamarai tagságot, kötelező kamarai tagság az Ipari és Kereskedelmi Kamaránál sincs.

A MOSZ szerint az agrár- és vidékpolitika alakítása közben az ágazat minden szereplőjének különböző érdekeit figyelembe kell venni. Ehhez fel kell éleszteni az elmúlt négy évben jogszabályokkal megszüntetett vagy kiüresített érdekegyeztetési fórumokat és biztosítani kell ezek részvételi lehetőségét a döntéshozatalban. Megtévesztő és megalapozatlan híresztelés az, hogy az új, a ráruházott feladatokkal és hatáskörökkel „félállami jellegű" új agrárkamara alkalmas lehet az ágazat valamennyi, a kötelező tagsággal ide kényszerített szereplője érdekeinek a képviseletére – szögezik le.

MINTEGY 150 EZER ÚJ FALUSI MUNKAHELY 10 ÉV ALATT

Program a vidék megmaradásáért és felemelkedéséért

Kidolgozott egy programot a vidék megmaradásáért és felemelkedéséért a falusi (vidéki) foglalkoztatás helyi önkormányzatok közreműködésével történő növelésével, a helyben lévő, döntő részt mezőgazdasági vállalkozásokra alapozva a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége (MOSZ). A program megvalósításához a vidéki emberek nevében kéri a pártok, az országgyűlés és a kormány támogatását.

Írta: Ungvárnémeti Tóth László

A MOSZ SZERINT A MAGYAR GAZDASÁG EGYIK LEGNAGYOBB PROBLÉMÁJA, HOGY ALACSONY A FOGLALKOZTATOTTSÁG, nincs elég legális adót, járulékot fizető munkahely. Ma Magyarországon 100 munkaképes lakosból kevesebb mint 60 főnek van csak munkája, fizet adót és járulékot. A falvakban ez a helyzet még drámaibb. Nem ritka, hogy 100 munkaképes lakosból mindössze 20 főnek van munkahelye, legális megélhetése.

A probléma nem újkeletű. De amíg a 80-as évek végén az akkori mezőgazdasági szövetkezetek keretében a melléktevékenységgel együtt közel 1 millió embernek adtak munkát, addig mára ez a szám 200 ezer főre csökkent.

Az elmúlt 25 év azt is bebizonyította, hogy a falu gazdasági tevékenysége, népességmegtartó képessége zsugorodott és kívülről vállalkozásfejlesztő, munkahelyteremtő tőke nem érkezik a faluba.

Mi a megoldás?

„Megoldás lehet, ha az állam és a helyi önkormányzatok aktív közreműködésével a helyben lévő, döntő részt mezőgazdasági vállalkozásokra alapozott munkahelyteremtő programokat dolgozunk ki" – mondja Nagy Tamás, a MOSZ elnöke. Felhívja a figyelmet arra, hogy a mezőgazdasági társas vállalkozások még mindig a falu legnagyobb

A MAGYAR VIDÉK, A FALU AZ ELMÚLT 25 ÉVBEN FOLYAMATOSAN ZSUGORODOTT, SZEGÉNYEDETT. Ezen a tendencián hazánk EU-s csatlakozása óta eltelt 10 év sem változtatott jelentősen érdemben. A falvak munka és érdemi foglalkoztatás hiányában szegényednek, leépülnek. Az elmúlt évek foglalkoztatási politikája, mely a közmunkaprogram elindításával statisztikailag javított a helyzeten érdemi megoldást nem jelentett a problémákra. A falu lakosságának megélhetésre, stabil jövedelmi viszonyokra volna szüksége, ipari üzemek azonban csak jó infrastruktúrájú (főként városi) területekre települnek. A program célja a vidéki (falusi), alacsony képzettséggel rendelkező, tartósan munkanélküli lakosság munkához juttatása, felemelkedésének a megteremtése. Ebben meghatározó szerepet kell kapnia a falusi, döntően mezőgazdasági kkv szektornak és a zömében sok kis tulajdonos együttműködésén alapuló mezőgazdasági szövetkezeteknek, jogi személyiségű társaságoknak, de ebből ki kellene venni a részüket az új, tőkeerős mezőgazdasági vállalkozásoknak is. A program sikeréhez elengedhetetlen, hogy a helyi önkormányzatok e tevékenységet segítsék, hatékony részt vállaljanak benne. Ez vonatkozik a helyi adókból nyújtott kedvezmények biztosításán túl, akár közös vállalatok létrehozására, valamint a helyi, közösségi szolgáltatások igénybevételénél az ilyen típusú vállalkozásokat a helyi önkormányzatoknak előnyben kell részesíteniük. A Program finanszírozását több forrásból tervezik megvalósítani: EU-s források, helyi tőkére alapozott beruházások, illetve a kedvezményes hitelprogramok révén.

legális foglalkoztatói, és több mint 100 ezer család megélhetését biztosítják. „Ugyanakkor azt is tudomásul kell venni, hogy a mezőgazdasági tevékenység önmagában nem képes a falu lakosságának a megélhetését biztosítani." A MOSZ szerint a mezőgazdasági munkahelyek bővítésén túlmenően a helyi – alapvetően mezőgazdasági tőkére alapozott –, mezőgazdasághoz kapcsolódó élelmiszeripari és kereskedelmi területeken, valamint az agrártermelésen kívüli munkahelyteremtő fejlesztési programokat kell kialakítani."

A MOSZ a falu egyre gyorsuló leszakadásának megállítására, a falu lakossága egyre növekvő kiszolgáltatottságának megállítására munkahelyteremtő, foglalkoztatást növelő 10 éves program meghirdetését javasolja. A program célja a gazdasági tevékenységek bővítése, a helyi munkahelyteremtés, amelyet – alapvetően mezőgazdasági tőkére – zömükben a sok kistulajdonos együttműködésén alapuló mezőgazdasági társaságokra lehet építeni. Ezek a gazdálkodó szervezetek már megfelelő vállalkozási és helyi ismeretekkel, vállalkozói infrastruktúrával rendelkeznek és garantálják, hogy a munka- és tőkejövedelem jelentős része a falvakban marad.

Új munkahelyek

A MOSZ által javasolt program kiterjed új, legális, mezőgazdasági munkahelyek teremtésére, a kertészeti-, az állattenyésztő-, és a mezőgazdasági eredetű ipari anyagokat előállító ágazatokra, a mezőgazdasághoz kapcsolódó tevékenységekre, a kereskedelemre, élelmiszer-feldolgozásra, a vízgazdálkodásra, öntözésfejlesztésre, a biomassza-szám alapuló energiatermelésre. Reális célként fogalmazhatók meg olyan programok is, amelyek nem kapcsolódnak a mezőgazdasághoz, de szervesen illeszkednek a falu gazdaságfejlesztéséhez. Ilyenek lehetnek a mezőgazdasági- és önkormányzati utak felújítása és karbantartása, a falusi épületenergetikai programok, a helyi szolgáltatások fejlesztése, a falusi turizmus és vendéglátás.

A programhoz szükséges források részben az uniós támogatások célirányos felhasználásával, részben megfelelő hitelprogramokkal, valamint nem utolsó sorban a legális agrárvállalkozásoknál meglévő saját tőke és hitelfedezet révén biztosíthatók.

Garantált jogbiztonság

Ahhoz azonban, hogy a program megvalósuljon, elkerülhetetlen, hogy a mezőgazdaság gerincét adó társas vállalkozások jogbiztonságát garantálják, stabil, kiszámítható mezőgazdasági termelést folytathassanak. Ehhez pedig elengedhetetlen a hosszútávon kiszámítható földhasználat, valamint olyan adó-, járulék-, támogatás- és foglalkoztatás politika, ami garantálja a hosszú távú befektetéseket. „E vállalkozások már igazolták, hogy tudnak és akarnak tenni szűkebb környezetükért, faluért, hogy legálisan, átláthatóan gazdálkodnak, tevékenységük mozgatórugója nem rövid távú, kizárólag a mindenkori támogatások megszerzésére irányul, hanem hosszú távú befektetésekre, foglalkoztatásra, a hatékonyságra és versenyképességre alapozódnak" – emlékeztet Nagy Tamás.

A MOSZ számításai szerint 10 év alatt mintegy 150 ezer új falusi munkahely és ehhez kapcsolódóan mintegy 1500 milliárd forintos beruházás megvalósulására van reálisan esély. A mezőgazdasági társas vállalkozások erre képesek, ez fenntartható, legális adó- és járulékfizetést eredményező, kiszámítható foglalkoztatást eredményezne.

A MOSZ álláspontja szerint a program jelentősen javítaná a falusi lakosság legális foglalkoztatását, életminőségét, hozzájárulna a nyugdíj- és egészségbiztosítás kiterjesztéséhez, segítené az ország fenntartható gazdasági növekedési pályára állítását.

A falusi (vidéki) foglalkoztatás növelése 2014-2020 között

Tevékenységek	Várható foglalkoztatás (ezer fő)	Beruházási színvonal (milliárd forint)
Foglalkoztatást növelő mezőgazdasági		
Legális foglalkoztatás növelése	20	450-500
Mezőgazdasági eredetű ipari alapanyagok termelése	5	50-100
Mezőgazdasági eredetű alapanyagok feldolgozásának növelése	10	100-150
Mezőgazdasághoz kapcsolódó		
A mezőgazdasághoz kapcsolódó kereskedelem, logisztika fejlesztése	10-15	150-200
Termelői csoportok, TÉSZ/BÉSZ-ek létrehozása, működtetése	10	100
Vízgazdálkodás fejlesztése	20-30	100-150
Biomassza energetikai célú feldolgozása	15-20	100
A mezőgazdasági és önkormányzati utak felújítása, karbantartása	50-100	300
Mezőgazdaságon kívüli tevékenységek		
Építőipar fejlesztése	20	300-400
Beszállítói programok fejlesztése	10	150
Helyi szolgáltatások fejlesztése	15	100
Helyi kézműves ipar fejlesztése	5-10	50
Turisztika, falusi vendéglátás fejlesztése	10	50
Innováció, innovatív eljárások gyakorlati átültetésének a támogatása	5-10	60-100

Forrás: *MOSZ*

Vidék Magazin
Az ország magazinja

Itt a sertésáru védjegy

MEGBÍZHATÓSÁG ÉS GARANTÁLT MINŐSÉG

Elindult a „Kiváló Minőségű Sertéshús” védjegy program, amelynek segítségével a remények szerint valóban garantált minőségű hazai húsáru kerülhet a pultokra. Az afrikai sertéspestis lecsengése után pedig várhatóan újra beindulhat a magyar sertéshús orosz exportja.

Írta: Fehér István

AZ EMBLÉMA HASZNÁLATÁNAK ELNYERÉSÉT CÉLZÓ PÁLYÁZAT ELÉRHETŐ A VHT HONLAPJÁRÓL.

AZ ELMÚLT HETEKBEN EURÓPA NÉHÁNY ÁLLAMÁBAN JÁRVÁNYHELYZET ZAVARTA MEG A HÚSÁGAZATOT: mindenekelőtt a sertéshús termelést és a kereskedelmet. A ritkán előforduló afrikai sertéspestis fenyegetettségének szerencsére csak enyhe hulláma ért el Magyarországra.

Éppen akkor, amikor a hússzakma és a szakigazgatás szervezeteinél a befejezéséhez közeledtek a „Kiváló Minőségű Sertéshús” védjegy elfogadásának utolsó, illetve bevezetésének első lépései. Több mint jelképes, hogy mindez egybeesik, hiszen a védjegy nem jelent mást, minthogy minőségileg megbízhatóbb, jobb magyar termékeket kínálnak ilyen emblémával megjelölve.

Fotó: Kertész Gábor

Dr. Németh Antal

A földrésznyi területen fenyegetettséget okozó, szóban forgó afrikai sertéspestis külföldi megjelenéséről dr. Németh Antal, a Vágóállat és Hús Szakmaközi Szervezet és Terméktanács (VHT) elnöke, korábbi országos főállatorvos elmondja: ilyen sertésvészt „közelünkben”, Grúziában 2007-ben már regisztrálták, ahonnét az egyebek közt Oroszországba és Ukrajnába is átterjedt, de hozzánk még nem. Viszont – miután egyik országban sem szűnt meg teljesen – idén januárban újra észlelték elsősorban vaddisznókban, majd háztáji sertésekben Litvániában, később Lengyelországban is. Az új eseteket ezek az országok természetesen jelentették a Nemzetközi Járványügyi Hivatalnak, ezt követően Oroszország az egész Európai Unióval szemben az élő sertések és sertéshús beszállítására embargót jelentett be. Ugyanakkor nem tiltotta meg a hőkezelt és a konyhakész sertésáruk bevitelét.

„Amint a hivatalos értesítés hozzánk is eljutott, fontosnak tartottuk, hogy a sertéstartók és a feldolgozók ezúttal is azonnal tisztában legyenek a külhoni tényekkel, hogy ha szükséges, az állategészségügyi szakemberekkel együtt felkészülhessenek a hazai állomány megvédésére, a sertéstermékek forgalmazásának ellenőrzésére” – mondja a VHT elnöke. „Azt a mi szakembereink is jól tudják, hogy a sertések e magas lázzal járó betegsége nem gyógyítható, ezért

az érintett termelői állományt mindenütt megsemmisítik. Ezen felül a tilalmi időszakban a fertőzött telepek 30 kilométeres körzetében forgalmi korlátozást érvényesítenek a hatóságok."

Nemcsak az oroszok, más államok – így Japán, Kína és Dél-Korea – szintén elrendeltek bizonyos beviteli tilalmat, de csak Lengyelországra és Litvániára. Azok a vágóhidak, akik például Japánba kívánnak sertéshúst exportálni, vágási célra sem szállíthatnak be olyan területekről, ahol felütötte a fejét az afrikai sertéspestis. Tehát az említett országokból magyar vágóhíd sem hozhat be olyan sertést, amelyet feldolgoz és exportál.

Dr. Németh Antal tájékoztatása szerint a magyar fogyasztó nincs veszélyben. Már csak azért sem, mert például az ukrán határállomásokon bejövő, takarmányféléket és élőállatokat szállító kamionokat az előírások szerint tetőtől talpig fertőtlenítik. A helyzet normalizálása után talán a magyarországi kivitel újbóli lehetősége is lehetséges lesz, vagyis a magyar sertéshús orosz exportja is beindulhat. Ezt az is segítheti, hogy az említett külföldi esetek bejelentésének napjaiban – egy előzően tervezett ellenőrzés kapcsán – éppen nálunk vizsgálódtak az orosz állategészségügyi szakértők. A moszkvai exportunkban érintett tucatnyi hazai sertéshús feldolgozó, sertéstelep és exportőr cég „vizsgázott" jól előttük.

„Ami pedig a hazai állattenyésztés és húsipar egyik legfontosabb szegmensét, ágazatát illeti, abban igen fontos időszakban: a minőségi változást hozó évben vagyunk" – mondja dr. Németh Antal. A több menetben kialakított, s mostanra véglegesített országos sertésstratégia részeként, a mennyiségi termelésre is húzó hatást gyakorló, minőségi ösztönzést népszerűsítő védjegy program kidolgozását, bevezetését és működtetését a szakminisztérium a VHT-re bízta. Munkájuk eredményeként már el is indult a „Kiváló Minőségű Sertéshús" védjegy program. Az embléma használatának elnyerését célzó pályázat elérhető a VHT honlapjáról. Teszt üzemmódban 10 vállalkozásnál történt meg az auditálás és elbírálásuk hamarosan megtörténik. Az áruk csomagolásán is feltüntetésre kerülő, emblémás termék hiteles megkülönböztetést jelent a fogyasztók számára. Döntően olyan – az exportban is kiválóan helytálló – árukról van szó, amelyek az átlagoshoz képest minden kétséget kizáróan magas minőséget képviselnek. Ebben a szisztémában nemcsak a fogyasztók, hanem már a kereskedők is könnyebben döntenek, amikor a beszerzéseket kezdeményezik. Sőt, a szakmai irányítók azt remélik tőle, hogy a programban részt vevő termelőket, sertéstartókat is a minőség fokozására ösztönzi.

Fontos volna, hogy a minőségügyi törekvések, s így a védjegy program is a már említett módon húzó hatással legyenek az ágazat termelésének fokozására. A vezető szakember a jelenlegi, egyáltalán nem kedvező termelési helyzetre figyelemmel emlékeztet arra, hogy az uniós csatlakozás óta a legnagyobb veszteséget a sertéságazat szenvedte el. A 10 millió fölötti állatállomány 3 millió alá csökkent. A sertéslétszám csak az elmúlt évtizedben mintegy 40 százalékkal, ezen belül a kocaállomány ennél is jobban visszaesett. A belföldi termelés 250 ezer tonnájával szemben a behozatal évi 220 ezer tonna, s az utóbbit valamivel meghaladó a kivitelünk.

A sertésprogram legfontosabb célja az arányok javunkra fordítása, leginkább az import csökkentése, ezen túl pedig a termelők és a feldolgozók jövedelmezőségének javítása. Az előbbiek helyzetén javíthat, hogy a kormányzat 27 százalékról 5 százalékra csökkentette az élő- és a félsertés általános forgalmi adóját. „Az intézkedés hatását folyamatosan figyeli a VHT is. Bár jelentősebb értékelésre még kevés az eltelt idő, ám a kezdeti tapasztalatok azt mutatják, hogy körülbelül 5 százalékkal növekedett a vágásra bejelentkező termelők és a vágóhidakról vásárló továbbfeldolgozó üzemek száma" – mondja a terméktanács elnöke.

Pork Trademark

Quality assurance

"Top Quality Pork" – reads the new seal of excellence label in Hungarian, distinguishing truly outstanding meat from the chaff. The recent African pig plague also rekindled the export of Hungarian pork to Russia. After years of hardship, there is a silver lining for pig farmers.

The severe pestilence affected large parts of Africa. The closest we got to the swine flue – a.k.a. pig plague – epidemic was in 2007 when the disease decimated pigs in Georgia. There is no cure for the feverish condition, so the entire stock needs to be slain. Regrettable as the epidemic is, it might give a boost to exporting Hungarian pork to Russia once again.

According to Dr. Antal Németh, chairman of the Livestock and Meat Interbranch Organisation and Product Board (VHT), 2014 will be a breakthrough year in piggery, the leading segment of meat trade in Hungary. VHT is managing the seal of excellence program, which is part of an overall agricultural strategy, and is expected to become a strong incentive for farmers to produce more pork in better quality.

Customers can rest assured that any pork produce with the distinguishing label is of outstanding quality. The seal is granted to export quality products made of pork in higher than average qulity. The expressed aim of the program is to boost export at the expense of import of pork, and make prodiction and processing more profitable. More than anything, the massive reduction of VAT for livestock and butchered half pork from 27 to a mere 5 percent will put farmers in a better mood for breeding.

Vidék Magazin
Az ország magazinja

Államosított népirtás

INTERJÚ UNGVÁRY KRISZTIÁN TÖRTÉNÉSSZEL

Fotó: Kertész Gábor

A németeknek majd' 30 év kellett ahhoz, hogy szembenézzenek a múltjukkal, az elkövetett rémtettekkel. Ma Németországban elég egy suta, félreérthető félmondat a náci múltról és a politikus nézhet más foglalkozás után. Magyarországon teljes gőzzel folyik a szerecsenmosdatás, a gyilkosok, az állampolgárait eláruló hatalom mentegetése. A kormány a jobb sorsra érdemes Gábriel arkangyal köpenye mögé bújva mutogat Horthy Miklós kormányzó szövetségesére, Adolf Hitlerre, mintha a lovas tengerésznek semmi köze sem lett volna több százezer magyar honfitársunk elpusztításához. Ungváry Krisztián történész kizárólag a történelmi tényekre támaszkodva beszél a holokauszthoz vezető előzményekről és a vészkorszakról.

Írta: Bihari Tamás

– Hogyan és mikor kezdődött a bűnbakképzés a háború és az ország kétharmadának elvesztése után és miért éppen a zsidókat szemelte ki a hatalom erre a szerepre?

– Sajnos a kérdés rossz. A bűnbakképzés nem ekkor kezdődött, különösen nem a zsidók tekintetében. Mivel a zsidóság a XIX. század második felében a modernitás fő hordozójává vált – hozzáteszem nem teljesen önként, hanem a magyar elitek elzárkózásának következtében is –, a modernitással szembeni ellenérzések egyúttal antiszemita élt is kaptak. Az antiszemitizmus fellángolásában Trianonnak nem volt különösebb szerepe. A Tanácsköztársaságnak ugyan igen, de az okok strukturálisak és sokkal korábbra vezetnek.

– Hogyan készítette elő a politika a vészkorszakot ?

– A magyar politika 1938 után egyértelműen abba az irányba indult el, hogy a zsidóság negatív diszkriminálása árán kívánt nem zsidók számára pozitív szociálpolitikát folytatni. Ezt a folyamatot alapvetően belső erők határozták meg, és ennek kapcsán több mint száz zsidóellenes törvény és egyéb jogszabály született. Ha csak a magyar parlamenten múlt volna, akkor a zsidóság deportálása már 1942-ben elkezdődik. Az, hogy ez nem így történt, egy meglehetősen szűk, ámde Horthyra komoly befolyással rendelkező elit érdeme.

– Mikor és milyen hatalmi, stratégiai, politikai megfontolásokból születtek a zsidótörvények, hogyan épültek egymásra, milyen fokozatai voltak a magyar zsidók jogfosztásának?

– Magyarországon a „bürokratikus antiszemitizmus" formájában már 1920 után folyamatosan negatívan diszkrimináltak zsidókat annak érdekében, hogy nem zsidókat előnyökhöz juttassanak. Ez a folyamat Gömbös Gyula hatalomra kerülése után felgyorsult és elkezdődött antiszemita jogszabályok előkészítése is, annak ellenére, hogy szóban Gömbös mást hirdetett. 1938-tól elindult a nyílt antiszemita törvényhozás, 1939-től pedig már azt is nyíltan kimondták a törvényalkotók, hogy a távlati cél a zsidóság teljes kitelepítése. 1944-ig a zsidók jogfosztásának majdnem minden részletét már megtervezték és részben be is gyakorolták. Nem jelentett problémát például az, hogy hogyan kell elvenni a zsidó tulajdonostól 300 négyszögölnyi kertet a nemzet érdekére történő hivatkozással. A német megszállás után pedig a vármegyei hivatalnokok már előre legyártott rendeletekre támaszkodhattak, német segítségre a jogfosztás folyamatában nem volt szükségük.

– Mi vezetett Kamenyec Podolszkijig, kiket és hány em-

bert érintett, és valóban az első deportálás volt-e Európában?

– Az 1944. július-augusztus között lebonyolított deportálási akciót a magyar közigazgatás már régen tervezte. A Külföldieket Ellenőrző Országos Hivatal útján a magyar közigazgatás meg kívánt szabadulni azoktól a zsidóktól, akik állampolgársága rendezetlennek minősült. Hozzá kell tennem, ennek a „rendezetlenségnek" számos oka lehetett, az érintettek egy része már generációk óta Magyarországon élt, részben az 1938 után visszatért területeken. Kozma Miklós, Kárpátalja kormánybiztosa volt az akció fő szervezője és ő korábbi lengyelországi látogatása alapján pontosan tudta, hogy a deportáltak sorsa távlatilag a pusztulás. A magyar hatóságok 1941. augusztus elejéig nagyjából 18 ezer személyt deportáltak. Nem ez volt az első zsidódeportálási akció Európában, de ez volt az első olyan akció, amelyet a náci Németország tiltakozása ellenére (!) hajtott végre egy szövetséges állam. A deportáltak túlnyomó többségét 1941. augusztus végén részben magyar segédlettel német egységek meggyilkolták.

– Mikor kezdték kialakítani a gettókat, és mikor indultak az első szerelvények Auschwitzba-Birkenauba?

– A gettósítást Kárpátalján kezdték meg először, 1944. április 16-án, az első deportáló szerelvények Auschwitzba 1944. május 15-én indultak.

– Kik szervezték a deportálást, és mi lett az „elhagyott" zsidó vagyon sorsa?

– A deportálást a magyar hatóságok szervezték. Adolf Eichmannak, illetve a német hatóságoknak ebben a folyamatban csak a megfigyelő és tanácsadó szerep jutott. A magyar zsidók vagyonának 99 százalékát magyar hatóságok kobozták el és osztották részben újra szét.

– Mi az igazság Horthy zsidómentő legendájából, mikortól tudhatott arról, mi történik az elhurcolt emberekkel?

– Horthy legkésőbb 1943-tól pontosan tisztában volt azzal, hogy a náci politika a zsidóság megsemmisítésére törekszik. Ezt tudhatta Hitlertől és Ribbentroptól személyesen, valamint a magyar diplomácia jelentéseiből és a magyar katonai hírszerzés adataiból, továbbá belügyminiszterétől, Keresztes-Fischer Ferenctől, illetve miniszterelnökétől, Kállay Miklóstól, akik esetében iratokkal szintén alátámasztható, hogy a holokauszt lényegével tisztában voltak. Horthy maga egy Hitlernek el nem küldött levélben, illetve egy 1944 március 19-i kijelentésében is elismerte, hogy a németek célja a zsidóság megsemmisítése. A kormányzó nem akarta megmenteni a zsidókat. Tény, hogy a brutalitás távol állt tőle és túl modernnek is tartotta a náci népirtás folyamatát. 1938-tól mérséklően lépett fel a zsidótörvények kapcsán. Azokban az is igaz, hogy 1944 márciusa után mozgásterét sokáig egyáltalán nem használta ki. Amikor pedig elszánta magát a cselekvésre, akkor nem azt követelte, hogy a zsidók deportálását állítsák le, hanem csak azt, hogy a folyamatban magyar hatóságok ne vegyenek részt.

– Több adat kering a deportált és legyilkolt magyar állampolgárok számáról, 450-600 ezer közé teszik a kutatók. Hol lehet az igazság és hogyan változtatta meg az utódállamok nemzetiségi térképét a többségében magukat magyarnak valló zsidók elpusztítása?

– Nyilván sok mindenről keringenek különféle adatok, de a történeti kutatás ebben a kérdésben meglehetősen egységes. Az eltérő számok oka legfeljebb az, hogy nem mindegy: a mai vagy a korabeli országhatárokra vonatkoztatják őket. A deportálások a magyar nemzet szempontjából katasztrofális hatással jártak, elsősorban Kárpátalján, a Felvidéken és Észak-Erdélyben, ahol ezzel „sikerült" megszüntetni a nagyvárosok stabil magyar többségét. Az elhurcolt zsidók ugyanis magyar anyanyelvűek voltak, és ők segítettek abban, hogy 1944-ig ezekben a városokban magyar színházak és magyar újságok működjenek.

Genocide Inc.

Hungary and the Holocaust

Historian Krisztián Ungváry gives an insight into how wartime governments assisted the shameful 'final solution'.

It took Germany three decades to come to terms with their shady past. Hungary is still dilly-dallying, the powers that be posing as Archangel Gabriel , whitewashing wartime Governor Horthy and pointing a finger at his diabolical ally, Adolf Hitler. As if hundreds of thousands of Hungarian Jews had been sent to their doom by the Germans alone. The fact is that after 1938 Hungary grievously discriminated Jews through more than a hundred bills of parliament in favour of the gentile. Only a decent and sober elite lobby group prevented Horthy from starting the ethnic cleansing as early as 1942. From very early on, the expressed aim was to eliminate Jews entirely from Hungarian society. The law helped county officials confiscate land from Jewish owners, not the Germans.

A startling fact: by early August 1941 Hungarian authorities had deported 18 thousand Hungarian citizens, despite objections from Nazi Germany! The majority of the deported soon perished at the hand of German troops, aided by their Hungarian counterparts. Mass deportation started in April 1944, organised by the Hungarian authorities, under the auspices and counsel of Adolf Eichmann. 99 percent of Jewish property was confiscated and redistributed by the Hungarian authorities.

Horthy expressed his aversion towards the modern efficiency and brutality of Nazi genocide but he never intended to save Hungarian Jewry. He only wanted to leave it to the Germans. An estimated 450-600 Hungarians perished in the Holocaust – a detrimental carnage, extenuating the presence of Hungarian minorities in the northern region, Transylvania and Subcarpathia as well.

Vidék Magazin
Az ország magazinja

Tevan Margit (gettó)utónaplója

EGY HOLOKAUSZT TÚLÉLŐ EMLÉKEI

Lapunkhoz került Tevan Margit (1901–1978) ötvösművész, holokauszt túlélő naplójának részlete. A híres könyvkiadó nyomdatulajdonos, Tevan Andor húga és a grafikusművész, Engel Tevan István édesanyja 1925 és 1927 között egy ötvösműhelyben, majd önálló művészként dolgozott. Fiával megjárta a budapesti gettót. Egykori feljegyzéseit az alábbiakban közöljük.

1945. febr. 20. Elkezdem, és megpróbálom leírni neked mindazt, ami velünk történt, amióta elmentél, mert attól félek, hogy nagyon sokáig lesz, míg visszajössz és addig sok mindent felejtek.

Az életünknek már régóta a főmotívuma a félelem, állandó rettegésben éltünk, hogy visznek, hogy elhurcolnak bennünket, mindennap vártuk, mikor állítanak be értünk és vonszolnak magukkal a szörnyű ismeretlenség felé. Sajnos nem kellett sokáig várakoznunk. Egyik este egy rendőr jött be – dermedten vártuk már, tudtuk, hogy itt vannak a házban és nem sejtettük, hogy mit akarnak. Pisti nagyon izgatott volt – sírt – és tördelte a kezeit, mindig arra kért, hogy nyugtassam meg. Végre bejön és igen kedvesen megkérdezi, hogy hányan laknak a lakásban. Azt mondja, hogy Schutzpass revíziónak kellene lenni, de ő oly fáradt, inkább elhiszi, hogy minden rendben van. Mindenki barátságosan mosolyog, felszabadultan öleljük meg egymást a gyerekkel, hogy milyen jó rendőr bácsi is ez…

Reggel, alighogy felöltöztünk, ismét izgatott futkosás a házban – egy egész szakasz rendőr érkezett, két rendőrtiszttel. Megszállják az összes folyosókat – az ötödik emeleten kezdik a lakásokat. Mi ez megint? Bejön egy tiszt, két rendőrrel – „Kinek van pápai vagy svéd menlevele?” Senkinek. Akkor tíz percen belül elkészülni, három napra való élelemmel, takaróval, stb. Ezt vártuk minden nap és minden órában és mégsem tudom elhinni, hogy mindaz, ami annyi tízezer emberrel megtörtént, most velem is megtörténhet. A mi fiunkat is épp úgy elhurcolják velem együtt…

Végül felsorakozunk a ház előtt és indul a szomorú menet – a Szt. István parkba egyelőre, azt mondják. Mire odaérünk, már sok ház lakói vannak ottan és közben folyton jönnek újabb és újabb házak. A menleveleinket még otthon elvette tőlünk a rendőr… Ácsorogtunk igen levert hangulatban és senkinek fogalma sem volt, hogy mi fog itt történni. Annyit láttam, hogy kezdik az embereket kétfelé csoportosítani. Mi is odakerültünk egy nyilas elé, – aki csak úgy ránézésre döntött afelől, hogy alkalmas-e a deportálásra v. se? Szerencsére én a gyerekkel – azt gondolom a gyerek miatt – az alkalmatlan csoportba kerültünk – ezeket talán a gettóba viszik? Állunk és várunk – borzasztó nagy a tömeg, az alkalmasak közül nagy csoportokat sietve útnak indítanak Buda felé. Egyszer csak megérkezik a követség autója és neveket olvas-

nak fel… Végre a legutolsó csoportban jön a mi házunk – és az én nevem! Hát mégis sikerült ma is kibújni a szörnyűség alól – mehetünk vissza, ha csak egy napra – ma megmenekültünk.

Végre a rendőr szavára bejutunk a házba és felmegyünk a lakásba. Alig vagyunk ott pár percet – jön egy rendőrtiszt, hogy ezt a lakást ki kell üríteni, költözzünk át 10 perc alatt egy másikba. Átmegyünk a szomszédba, ahol már legalább 50 ember nyüzsög, mi is bejutunk valahogy és elhelyezkedünk úgy ahogy. 3 nap múlva visszaköltözünk – kisül, hogy egyéni intézkedés volt az egész.

…Aki csak tehette szökött – egymás után tűntek el az emberek, sőt családok hamis papírokkal. És akik maradtak – mert nem volt más lehetőségük – ijedt szemekkel festették le egymásnak eljövendő sorsukat.

…Karácsonyeste megkezdődött Budapest ostroma. A becsapódó gránátok robaját úgy hallgattuk, mint a legszebb zenét és csodálatosképp csöppet sem féltem. Minden rettegésem csak a nyilasok irányában összpontosult, akik ettől kezdve irgalmatlanabbul és véresebben láttak hozzá a „munkájukhoz”. Az ágyúzás állandóan tombolt – már a ház is kapott 2 találatot – olyan robbanások voltak, hogy majd megrepedt a dobhártyánk – az egész ház mozgott bele.

…Karácsony másnapján nyilasok jöttek a házba – hátizsákokat és takarókat akartak. Ezt most csak úgy egyszerűen leírom – de hogy milyen izgalmat váltott ki akkor, azt nehéz elmondanom. Ha nem lesz együtt a bizonyos számú hátizsák és takaró, és fent a lakásban mégis találnak – úgy azokat azonnal a helyszínen felkoncolják. Én mégsem adtam oda az enyémet, hiába mondta a házparancsnok, hogy nekünk arra már nem lesz szükségünk – én nem hittem el. …Szilveszter közeledett és megbeszéltük, hogy a szobánkban lakó házaspárral fent maradunk éjfélig. Délután egy fiú jött lélekszakadva a lakásban lévő rokonaihoz, hogy az egész házukat (svéd ház) elvitték a nyilasok – ő útközben megszökött.

Másnap Manci a svéd-kórházból kapta a hírt, hogy az egész elvitt házat a Dunába dobták, csak hatan menekültek meg. Így kezdődött 1945 esztendeje.

Január 4-én hajnalban vad zörgetésre ébredünk – összeszorul a szívem és mozdulni sem bírok. Kinéz valaki az ajtóhoz és kinyitja. Erős férfihang hangosan bekiabál, „készüljenek élelemmel és takaróval, mennek a nagy gettóba, 15 perc múlva indulás.” Mindannyian dermedten állunk – nem beszél senki –, korom-sötétben kapkodunk össze-vissza. Pisti remeg az izgalomtól, alig tudom öltöztetni.

Végre megérkeztünk! Az ajtót nem akarják kinyitni, csak a rendőr erélyes fellépésére. Benyomul a tömeg. Gyuszi rohan ki legelőször, látszik, hogy most bújt ki az ágyból – viszi a Katit magával. Vad ordításba kezd valaki – üvölt magából kikelve „Hogy mertek ezek ide bejönni, takarodjanak ki, de azonnal, itt nem maradhat senki!” A kórház valamelyik zsidó orvosa az, aki kérlelhetetlenül és kegyetlenül kiszolgáltat minket a nyilasoknak. Pisti annyira fél ettől a dühöngő embertől, hogy azonnal fordul vissza és arra húz engem is kifelé. Mi még próbálkozunk, könyörgünk – minden hiába! De mégis – mire körülnézünk jóformán alig maradtunk egy páran kívül – a többieknek sikerült valahová bebújnia. Most már a rendőr is látja a helyzetet – ő is ordít és hajt bennünket kifelé. Újra kint vagyunk az utcán. Menjünk vissza a szörnyűségbe, anélkül hogy próbálnánk szabadulni? Kérjük meg a rendőrt, hogy kísérjen el a Tátra u. 6.-ba – a svéd követségre. De a rendőr nem mer tovább vinni minket – vissza kell mennünk a házhoz. Nagy merészen legalább annyit kérünk, hogy egyedül engedjen minket odamenni, miközben Kata egy százast nyom a markába. Elenged bennünket, és ott állunk felcsomagolva, hátizsákkal „szabadon”. Elindulunk a Tátra utcán – puskás nyilasokat látunk – vad félelem vesz erőt rajtunk – ezek biztos azonnal végeznek velünk, ha meglátnak. – Ijedten fordulunk vissza – újra megpróbáljuk a svéd kórházat. Könyörgünk, rimánkodunk – úgy kapaszkodunk ebbe a lehetőségbe, mint az utolsó szalmaszálba. Hiába – nem nyitják ki a kaput. Rengeteg időt elvesztegettünk – már attól félünk, hogy itt maradunk az utcán, a nyilasok martalékául…

Megyünk az ismerős utcákon, ahol már 17 éve éltem szabadon és talán boldogan – most minden ház ellenségesen áll – kapui előtt egy-két lakóval. Úgy érzem, hogy itt mindenki helyesel – senki, még gondolatban sem ítéli el azokat, akik ilyen embertelen módon kínoznak meg bennünket. Ellenségesen nézem a járókelőket – a szabad embereket. Közben szólnak az ágyúk, lövik a várost. A Nyugatinál barikádokat építenek.

A Jókai utcába fordulunk, egy kis pihenőre megállhatunk. Újra nekiindulunk. Nemsokára

meglátom az első halottat az úttest szélén – egy nő – az arca le van fedve újságpapírral. Innen kezdve lépten-nyomon találkozunk velük. Mindegyiknek az arca vad félelemtől van eltorzulva – a karjuk a szemük elé szorítva. Egy szobor talapzatán, mint egy túlzott naturalizmussal megmintázott mellékfigura – egy férfi áll, félig térdelő helyzetben. Karjait előrenyújtva, mintha valami nagyon szörnyűségeset akarna eltaszítani magától – fejét hátraszegve, vad arckifejezéssel, nyitott szájjal ordít. Így, ebben a pózban áll. Isten tudja hányadik.

Befordulunk a Király utcába. Orosz gépek jönnek – katák (raták – a szerk.). Most látom őket először. Egész alacsonyan szállnak – gépfegyverrel lőnek – sőt látom, amint bombák is hullanak.

Sokáig tart a támadás – végre útnak indulunk. Hamarosan a Kisdiófa utcához érünk – itt pillantjuk meg először a gettó falát, 4 m magas deszka kerítés – baloldalt egy kis ajtó rajta. Itt kell majd…

Belül nyilasok ordítanak – egy romba dőlt ház az első pillantás a gettóba és egy női hulla. Jól kezdődik! Pár lépésre csillagos embereket – karszalagos zsidó rendőröket látok.

A Klauzál-tér a cél. Nagy tömeg áll már a téren, mi is megállunk hátul és várunk. Megunják a dolgot és útnak indulunk, már egy nagy tömeg megy előttünk. Egy nyilas rohan utánunk káromkodva, lövöldözve, „vissza, piszok banda.” Az előttünk lévő tömeg már messze jár, nem hallja. A nyilas magából kikelve rohan utánuk. Mi gyorsan befordulunk a Dob utcába és igyekszünk minél gyorsabban bejutni valamelyik házba. Egy nagy bérkaszárnyába kerülünk – megállunk az udvaron. Figyelmeztetnek, hogy bújjunk el, nehogy a nyilasok meglássanak – mert a Klauzál téren előbb ki kellett volna hagyni fosztani magunkat...

Naponta 1x kapunk enni 2 deci üres levest. Nagyon rossz, és amellett borzasztó kevés – sokat kínlódom az éhség miatt – igen rosszul bírom. Szegény gyerek is koplal eleget – bár ő mindig kap pótlást a „készletből”. Remekül viseli magát – tudja, hogy miről van szó és csendben tűr mindent. A csata rendületlenül dúl – halljuk a gránátok sivítását a levegőben – gépfegyver – ágyú – repülőgép – mintha a front közelében lennénk. A W.C. viszonyok borzalmasak – csak az udvar használható erre a célra.

Éjjel nappal csapódtak a gránátok …Reszketnek ezek a rozoga falak – és mi nem félünk – még aludni is tudunk… Elment minden kedvem az újrakezdéstől és elhatároztuk Katával, hogy leköltözünk a pincébe.

Havat olvasztunk – és azt isszuk! Míg kaparom az udvarban a már kissé feketés színű havat – jobbra, balra hallom a becsapódásokat. De: nem hagyom abba a munkám – valahogy bízom, hogy én kimaradok ebből – miért pont engem találjon el? Persze felöltözve alszunk is, csak a cipőinket vetjük le. Pisti ráadásul tele van csalánnal.

Jan. 17-én este különösen rossz a hangulat – botrányos veszekedések, éhség, piszok, és fé-

lelem. Úgy halljuk, hogy a nyilasok a Wesselényi utcában 40 embert megöltek egy házban és az utcán is sok embert lelőttek. Lefekszünk Pistivel – de sehogy sem tudunk aludni – most először sír a gyerek az elkeseredéstől. Kínozza a csalán és így feküdni ebben a piszok szalmában. Idegesen forgolódik, nem tud nyugtot találni. Én sem vagyok jobb hangulatban – holnap van a születésnapom. Szomorúan gondolok a régi szép születésnapokra – virágok, ünnepi vacsora – a gyerek felköszöntőt mond.

…Nemsokára egy nő rohan be a pincébe, hogy ő is látott oroszokat, sőt egyet örömében meg is ölelt. Erre mindannyian futunk ki az udvarba. Az utcára túlzott elővigyázatosságból nem engednek bennünket és így az udvarból egy üzlethelyiségen át lesünk ki az utcára. Tényleg, özönlenek a Dob utcán be az oroszok. Istenem, – itt a csoda – meg vagyunk mentve!

Zokogva ölelem magamhoz a gyereket – szabadok vagyunk, emberek lehetünk újra – megmentettek bennünket a további szenvedéstől, megalázástól, a biztos haláltól. Nézem a katonákat: furcsa, számunkra szokatlan idegen ruhában – idegen típusok – közben folynak a könnyeim végig az arcomon, nem tudom abbahagyni a sírást. Vannak az életnek ritka pillanatai, aminek az emlékei sosem homályosodnak el… Ez is egy olyan pillanat…

Fotó: www.fortepan.hu

10 perc múlva már jönnek a gettóba a „külvilágból" emberek és így megtudjuk, hogy szabad az út hazafelé. …A Klauzál téren nagy becsapódásokat, nem kellett volna elindulnunk. De azért megyünk tovább…

Az utca tele van orosz katonákkal és ágyúkkal – azt mondják még harcok vannak. Mindig sűrűbben és sűrűbben halljuk a becsapódásokat – már a Koháry utcában vagyunk. Beállunk egy kapu alá pihenni.

Odamegyek egy orosz katonához és mutatom, hogy lehet-e arra menni. Int, hogy menjünk. Útközben mindenütt feltört üzletek, hordják ki az emberek az árukat – bőrt, bundát, cipőt, ki amihez jut. Egy orosz katona megszólítja Katát, és a sárga csillagjára mutatva kérdezi, hogy mi az. Megmondja, hogy zsidó. Most már ilyen nem lesz – mondja – és letépi a csillagot a kabátról. Meghatva köszönjük meg. Útközben megkérdezik, hogy a gettóból jöttünk-e – most már sajnálattal tekintenek ránk, most már szabad. A Vilmos-császár út sarkán (Bajcsy-Zsilinszky út – a szerk.) gránátsüvítések fogadnak – gyorsan beszaladunk egy házba, ahol már többen állnak bent. Úgy fogadnak, mint valami hősöket – nagyon sajnálkoznak fölöttünk. Valahogy nem érzem őszintének ezt a dolgot – de nem sokat törődöm vele – már nem izgat. Tovább indulunk – az utca olyan mint egy csatatér – egy pár órával előbb még harcok dúltak.

A Berlini téren (előbb Marx, majd Nyugati tér – a szerk.) hatalmas lángokkal ég egy ház – német katonák holttestei a havas utcákon. Egy fiatal szőke fiú félig ülőhelyzetben egy üzletrolónak dűlve – rettentő fájdalmas arckifejezéssel nézi az eget megüvegesedett szemével – a fél arcát elvitte egy orosz golyó. – Szegény anya – az is hiába fogja visszavárni a fiát. Az egyik sarkon lóhullát trancsíroznak – veidlingokkal áll körülötte egy csomó asszony és férfi. Ma este úgy látszik húst akarnak enni vacsorára. Végre átjutunk a Szt. István körúton, be a Visegrádi utcába. Itt is minden feldúlva – barikádok – romok – lángoló házak. Már alig vonszoljuk magunkat – igen kimerültünk ebben az izgalmas futásban. A Katona József utcába hamarosan hazaérünk. Nagy örömmel fogadnak minket – majdnem mindenki megvan a lakásból. Ők voltak a szerencsések tehát, hogy nem kaptak svéd Sch.Passt. Utólag ezt már meg lehet állapítani… Az első két éjszaka nyugodtan telt el – de annál kevésbé a harmadik. A házban orosz megfigyelőket helyeztek el, tiszteket és vagy 20-30 legénységbelit. Legelső dolguk volt lelátogatni hozzánk – persze nagy volt a riadalom a hölgyek között. Mindenki elcsúnyította magát, amennyire lehetett – bekötötték a fejüket – szemüveget vettek fel. El is mentek a jóemberek - csak a mi óvóhelyünkön lévő hölgy, Hevesiné közelebbi barátságba került Misával és meghívta aludni, maga mellé. Este 9 óra tájban meg is jelent Misa, csak nem jött egyedül. Bevilágítottak a zseblámpával az arcokba – Pisti szerencsére már aludt, én is beburkoltam a fejemet is a takaróba és nem mozdultam. 3 férfi és 3 nő (velem együtt) lakott itten. Misa illemtudóan leült egy székre és várt – végre a hölgy sürgetésére „munkához látott". Misa igen önzetlen fiú volt – mert nem foglalta le magának a hölgyet, hanem barátait is meginvitálta – úgyhogy oly sokan voltak már végül, hogy sorban álltak. Egy másik nőt is kiszemeltek maguknak

– délután az is cicázott velük és őt is ostromolni kezdték. Bedugtam a füleimet – teljesen befedtem a fejem, hogy ne halljak – ne lássak – de mondhatom mégis igen kínos egy éjszaka volt. És ez így ment egész reggelig. Egyik harci szünetben, amikor csak Misánk aludt édesen hölgye mellett, megszólalt az egyik idősebb úr: Hevesiné őnagysága gratulálok – Dobó Katica magához képest kis Miska volt. Az egész társaság majd megfulladt nevettében.

…Lassankint ezt a „paradicsomot" is kezdjük rosszul bírni, itt is kezdődnek a veszekedések és itt is kibírhatatlanná kezd válni a W.C. és mosdási lehetőség hiánya. Egy álmatlan éjjel el is határozom, hogy nem maradunk itt tovább, hazaköltözünk a lakásba. Másnap korán reggel el is indulok, hogy az udvari szobát valahogy rendbe tegyem.

Mikor először fent voltam a lakásban, még volt egy nagy ablaktábla épen és a kis vaskályha is meg volt. Ezekkel nagy terveim voltak, hogy az ablakot rászögezem az udvari szobára – a vaskályhát pedig beállítom a fürdőszobába és azon fogok főzni. Mire másodszor felmegyek, tárva nyitva a lakás és persze az ablak keretestül eltűnt, úgyszintén a vaskályha is. Pedig ezt csak házbeli vihette el – de abban az időben mindenki lop gátlás nélkül, még olyasmit is, amire semmi szüksége sincs…

A költözéshez megkértem egy nőt a pincéből, hogy egy negyed kiló sárgaborsóért segítsen elvinni a holmiainkat. Boldogan vállalkozik – de mikor indulni akarunk épp nagy becsapódások vannak Budáról. Nem akar jönni, hiába kérem. Velem van Pisti kis szánkója – kiviszem az utcára, csak a fele holmit pakoltam fel egyszerre és elindulok egyedül. Lőni lőttek – de én nem halasztottam el a költözést már semmiért – annyira beleéltem már magam, hogy estére otthon alszunk. A második fordulónál már abbamaradt a lövöldözés és Pistit is magammal viszem. Első este nagy mosakodást rendezünk, még hajat is mosunk és levetkőzünk! Úgy fekszünk le. Ezek olyan programok, amikre hónapok óta várunk. A szobában dermesztő a hideg, de azért mi boldogan bújunk be az ágyba, a kölcsönkapott ágyneműk közé.

Az Európai Rabbi Központ ülésének résztvevői a Pusztulásból az újjáéledésbe címmel rendezett megemlékezésen és közös imán a fővárosi Cipők a Duna-parton Holokauszt Emlékműnél

Fotó: Kosztics Szilárd

21th Hungarian Great Plain Animal Husbandry and Agricultural Days, International Exhibition and Fair

25-26-27 April 2014

Hódmezővásárhely, Route 47., at the 195. km sign

INFORMATION FOR VISITORS:

Opening hours:
from 9:00 to 18:00
Daily ticket price: 1000 HUF
(for young people under 18 free)
Parking: 1000 HUF

GPS coordinates:
MIO: N 46. 43398° E 20. 36289°
GARMIN N 46° 26.047´ E 20° 21.776´

www.allattenyesztesinapok.hu

Main points of the exhibition:

Livestock shows:
- Cattle
- Horse
- Pig
- Sheep
- Goat
- Poultry
- Fish
- Rabbit
- Hunting
- Breeding animal show,
- Show judging
- Animal auctions:
Pig,
Beef cattle
Poultry

Animal breeding:
- Livestock production technology, stable systems
- Animal breeding related machinery
- Reproductive biology
- Animal health
- Pharmacology
- Genetics
- Information technology in agriculture
- Forage: fodder supplements, additives, vitamins, premixes, concentrates

Plant production primarily related to animal breeding:
- Tools, equipments and machinery of agriculture
- Implements (cultivators, watering systems, harvesting, etc)
- Seeds
- Nutritives
- Pesticides
- Storage of crops, driers, technologies

Topics of common interest:
- Organic farming
- Environmental protection
- Funding
- Professional organizations, associations, chambers
- Education
- Research, innovation
- Insurance
- Professional publications, publishers, journals
- Products and implements of processing and food industry (dairy, meat-trade, etc)
- Quality assurance
- Industrial safety, work clothes
- Consultation, tender-writing
- Integration

Free-time activities for the whole family:
- Horse Show
- Horse coach and show jumping competitions
- Dog show
- Greyhound Coursing Race
- Catch the Piglet Competition
- Who Knows More about the Animals? – Cow milking – Drink Your Milk Faster Competition, Touch the Fish, „Scalepuzzle”, Drawing Competition
- Cooking competition
- Manual sheep shearing by the Guinness World Record holder

XXI. Alföldi Állattenyésztési és Mezőgazda Napok

2014. április 25-26-27.

Hódmezővásárhely, 47-es főút, 195. km

2014. április 25. péntek

9.00	Ünnepélyes megnyitó	Dísztér
10.00	Állati jó játszópark nyitástól zárásig	"G" szektor
10.00	Magyar pásztorkutyák terelési bemutatója egész nap	"G" szektor
10.00	Koncentrált tejű fajták showbírálata	"A" szektor
10.00	Juh és kecske tenyészállat bírálat	"D" szektor
10.00	Ló tenyészállat bírálat	"F" szektor
10.00	Limousin és Blonde d'Aquitaine tenyészállat bírálat	"F" szektor
10.30	Holstein-fríz showbírálat	"A" szektor
11.00	Baromfi fajtabemutató	"F" szektor
11.00	Charolais tenyészállat bírálat	"F" szektor
11.00	„Vadászat a művészetben" - trófea kiállítás megnyitó	"G" szektor
13.00	Sertés tenyészállat bírálat	"C" szektor
15.00	Magyartarka húshasznosítású showbírálata	"F" szektor
15.00	Hal fajtabemutató	"F" szektor
16.00	Angus, fehér-kék belga és magyar szürke tenyészállat bírálat	"F" szektor
17.30	Bemutató fejés	"A" szektor
19.00	Tavaszi zsongás - a Rotary Club jótékonysági estje a Fekete Sas báltermében	

2014. április 26. szombat

9.00	Kiállítás nyitása	
9.00	Állati jó játszópark nyitástól zárásig	"G" szektor
9.00	Magyar vizsla tenyészszemle	"F" szektor
9.30	Tenyészállat felvezetés, **ünnepélyes díjkiosztás**	"A" szektor
10.00	Agarak coursing bemutatója egész nap	"G" szektor
10.00	Magyar pásztorkutyák terelési bemutatója egész nap	"G" szektor
11.00	Csikós bemutató	"F" szektor
11.30	Hal fajtabemutató	"F" szektor
11.40	„Táncoló paták"	"F" szektor
12.00	Lovastorna bemutató	"F" szektor
12.00	Military show	"A" szektor
12.00	Főzőverseny zsűrizése	
12.30	Holstein-fríz felvezetők ügyességi versenye	"A" szektor
12.30	Gyermek lovasok ügyességi versenye	"F" szektor
13.00	Díjugrató verseny – C1 kat.	"G" szektor
13.10	Népies fogatok bemutatója	"F" szektor
13.30	Sertés árverés	"C" szektor
13.30	Lovas karusszel gidránokon	"A" szektor
13.30	Húsmarha fajtabemutató	"F" szektor
14.00	Magyar kutyafajták fajtabemutatója	"A" szektor
14.00	„Táncoló paták"	"F" szektor
14.00	Főzőverseny eredményhirdetése	
14.00	Baromfi fajtabemutató	"F" szektor
14.20	Tenyészmén felvezetés	"F" szektor
14.30	Magyar lovak derbije a Hód-Mezőgazda Zrt. díjáért	"G" szektor
14.40	Puszta ötös bemutató	"A" szektor
15.00	Lovastorna bemutató	"A" szektor
15.30	Díjlovas bemutató	"A" szektor
16.00	UBM Lovas Derby	"G" szektor
16.00	Csikós bemutató	"A" szektor
16.00	Magyar vizsla show	"F" szektor
16.20	Holstein-fríz nyírási és fejési bemutató	"A" szektor
17.00	Díjlovas bemutató	"F" szektor
17.00	Fogatkavalkád	"A" szektor
18.00	Bemutató fejés	"A" szektor

2014. április 27. vasárnap

9.00	Kiállítás nyitása	
9.00	Állati jó játszópark nyitástól zárásig	"G" szektor
9.00	Tenyészállat felvezetés	"A" szektor
9.00	Fogathajtó verseny	"G" szektor
9.30	Hód-Dog Center Kutyaiskola bemutatója	"F" szektor
10.00	XXX. Szent György Napi Juhásztalálkozó - megnyitó	"D" szektor
10.00	Magyar pásztorkutyák terelési bemutatója egész nap	"G" szektor
10.10	Díjlovas bemutató	"F" szektor
10.30	Magyar vizsla show	"F" szektor
10.30	Ifjú Holstein-tenyésztők XVII. Országos Felvezető Versenye	"A" szektor
10.30	Juh és kecske tenyészállat bemutató és értékesítés	"D" szektor
11.00	Csikós bemutató	"A" szektor
11.10	„Táncoló paták"	"F" szektor
11.30	Népies fogatok bemutatója	"F" szektor
11.30	Holstein-fríz nyírási és fejési bemutató	"A" szektor
12.00	Gidrán fajtabemutató	"A" szektor
13.00	Húsmarha fajtabemutató	"F" szektor
13.00	Lovastorna bemutató	"A" szektor
13.30	Csikós bemutató	"F" szektor
13.30	Tenyészmén parádé	"A" szektor
14.00	Lovas karusszel gidránokon	"F" szektor
14.30	Magyar vizsla show	"A" szektor
14.30	Gyermek lovasok ügyességi versenye	"F" szektor
15.10	Military show	"A" szektor
15.30	Juhnyírási bemutató	"D" szektor
15.30	Lovastorna bemutató	"F" szektor
15.30	Baromfi fajtabemutató és árverés	"F" szektor
15.40	Fogatbemutató	"A" szektor
16.00	„Táncoló paták"	"F" szektor
16.40	Puszta ötös bemutató	"A" szektor
17.00	A Gyulai Kutyás Agility Szabadidősport Klub bemutatója	"A" szektor
17.30	Bemutató fejés	"A" szektor

HÓD MG. ZRT.

MAGYAR ÁLLATTENYÉSZTŐK 1830 SZÖVETSÉGE

Nyitvatartás:
minden nap 9-18 óráig
Belépőjegy: 1000 Ft
(18 éven aluliak részére ingyenes)
Parkolójegy: 1000 Ft

GPS koordináták:
MIO: N 46. 43398° E 20. 36289°
GARMIN N 46° 26.047′ E 20° 21.776′

AXIÁL

Délity Bútor Zrt.

TRIGO

www.allattenyesztesinapok.hu